

**ЗВІТ ПРО ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ  
ПРОЄКТУ ПРОГРАМИ ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ  
З ІСТОРІЇ МИСТЕЦТВА  
ЄДИНОГО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДЛЯ  
ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ МАГІСТРА  
НА ОСНОВІ НРК6, НРК7**

**1. Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення:**  
Міністерство освіти і науки України.

**2. Зміст питання або назва проєкту документу, що виносилися на обговорення:**

Проєкт програми із предметного тесту з історії мистецтва єдиного фахового вступного випробування для вступу на здобуття ступеня магістра на основі НРК6, НРК7 (далі – проєкт програми ЄФВВ) розроблено відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2025 р. № 168 «Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році» (додаток 8, «Перелік предметних тестів єдиного вступного фахового випробування для вступу для здобуття ступеня магістра на основі НРК6, НРК7»), наказу Міністерства освіти і науки України від 12 лютого 2025 р. № 201 «Про організацію та проведення у 2025 році вступних випробувань, що проводяться з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти», наказу Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2025 р. № 722 «Про утворення робочої групи з питань методичного, організаційного та аналітичного забезпечення єдиного фахового вступного випробування з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти».

Проєкт програми ЄФВВ складається із восьми розділів: Теоретичний розділ 5%, Доісторичне мистецтво 4%, Мистецтво Стародавнього світу 15%, Середньовічне мистецтво 12%, Мистецтво Відродження 16%, Мистецтво XVI - середини XIX ст. 20%, Мистецтво другої половини XIX – початку XX століття 14%, Мистецтво другої половини XX – початку XXI століття 14%.

Громадське обговорення проводилося у формі електронних консультацій. Проєкт програми ЄФВВ було розміщено 18 квітня 2025 р. на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України за посиланням: <https://mon.gov.ua/news/mon-proiekt-prohramy-predmetnoho-testu-z-istorii-mystetstva-iefvv-dlia-vstupu-na-navchannia-dlia-zdobuttia-osvitnoho-stupenia-mahistra-na-osnovi-nrk-6-nrk-7>

Зауваження та пропозиції до зазначеного проєкту приймаються до 01.05.2025 року на електронну пошту: [svitlana.didusenko@mon.gov.ua](mailto:svitlana.didusenko@mon.gov.ua). Контактна особа для надання консультацій: Світлана Дідусенко, тел. (044) 481-32-18.

**3. Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні:**

Протягом встановленого для обговорення з громадськістю терміну надійшли

**346 електронних листів** із зауваженнями та пропозиціями (в тому числі ті, що надсилалися повторно).

Участь в обговоренні взяли науково-педагогічні працівники та здобувачі закладів вищої освіти:

1. Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка.
2. Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського.
3. Одеська національна музична академія імені А.В. Нежданової.
4. Київський національний університет будівництва та архітектури.
5. Національна музична академія України ім. П.І. Чайковського.
6. Київський національний університет культури і мистецтв.
7. Луганська державна академія культури і мистецтв.
8. Харківська державна академія культури.
9. ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».
10. Донецький національний університет імені Василя Стуса.
11. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.
12. Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут».
13. Київський національний університет технологій та дизайну.
14. Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури.
15. НУ «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».
16. Львівська національна академія мистецтв.
17. ЗВО «Університет Короля Данила».
18. Дніпропетровська академія музики імені М. Глінки.
19. Заклад вищої освіти «Український католицький університет».
20. Національний університет водного господарства та природокористування.
21. Приазовський державний технічний університет.
22. Приватний заклад «Інститут «Харківська школа архітектури».
23. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».
24. Національний технічний університет «Дніпровська політехніка».
25. Національний університет «Києво-Могилянська академія».
26. Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого.
27. Косівський державний інститут декоративного мистецтва.
28. Київський національний університет імені Тараса Шевченка.
29. Луцький національний технічний університет.
30. Національний університет «Львівська політехніка».

Також участь в обговоренні взяли здобувачі освіти Комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський музичний фаховий коледж імені С.П.Людкевича» та його випускники.

Окрім того участь в обговоренні взяли представники Міністерства культури та стратегічних комунікацій України (МКСК), Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, громадських організацій, громадяни та особи, що надіслали анонімні звернення.

#### 4. Інформація про пропозиції, що надійшли до Міністерства освіти і науки України за результатами обговорення:

### ПРОПОЗИЦІЇ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

#### Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка:

1. *Колективне звернення здобувачів вищої освіти Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка.* Зміст звернення надіслала Галамага Вікторія, яка є головою студентського Парламенту. Текст звернення підписали 300 здобувачів освіти. Текст звернення такий:

«Ми, студенти бакалаврату Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка, змушені звернутися до Вас через ситуацію, що склалася навколо організації додаткового вступного іспиту до магістратури у 2025 році.

Повідомлення про новий іспит з'явилося ще у листопаді 2024 року, однак програма до нього була оприлюднена лише у квітні 2025 року – менш ніж за два місяці до дати проведення. Це унеможливорює повноцінну підготовку і ставить нас у нерівні умови.

Основна частина програми містить блоки з дисциплін, які не викладаються в межах нашої спеціальності, і не є фаховими для майбутніх магістрів музичного мистецтва. Це ставить під сумнів об'єктивність такого тестування та створює ризик несправедливого оцінювання вступників.

Ми наполягаємо, що іспит до магістратури має бути профільним і базуватись на тих предметах, які були частиною освітньої програми бакалаврату, зокрема – на курсах історії музичної культури, теорії музики, історії мистецтва в її музичному контексті тощо.

Ми, як здобувачі освіти, відчуваємо порушення наших прав, гарантованих Законом України «Про вищу освіту», зокрема статтею 62 – право на якісну освіту, на об'єктивне оцінювання знань, на справедливі та прозорі умови вступу.

Ми не уникаємо іспиту – навпаки, ми відкриті до проведення повноцінного фахового колоквиуму, який дозволить продемонструвати рівень нашої підготовки саме в межах музичного мистецтва.

Виходячи з вищезазначеного, ми вимагаємо:

- переглянути структуру і зміст вступного іспиту;
- скасувати дію цієї моделі іспиту у 2025 році, з огляду на стислі терміни та неможливість якісної підготовки;
- у разі потреби проведення фахового колоквиуму – сформувати програму, засновану на вивчених нами дисциплінах, передусім з історії музичної культури, а також інших предметів, які відповідають нашій спеціальності.

Ми готові до професійного іспиту, що буде справді фаховим, однак лише за умови, що його структура базується на реальному змісті нашої освіти, а не на випадковому переліку загальнокультурних тем.

Віriamo у Ваше розуміння ситуації та закликаємо до об'єктивності.

З повагою, студенти Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка. (підписи додаються)

2. 89 звернень здобувачів вищої освіти Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка майже одного змісту, що вказано нижче:

«Повідомлення про новий іспит з'явилося ще у листопаді 2024 року, однак програма до нього була оприлюднена лише у квітні 2025 року – менш ніж за два місяці до дати проведення. Це унеможливорює повноцінну підготовку і ставить нас у нерівні умови.

Основна частина програми містить блоки з дисциплін, які не викладаються в межах моєї спеціальності, і не є фаховими для майбутніх магістрів музичного мистецтва. Це ставить під сумнів об'єктивність такого тестування та створює ризик несправедливого оцінювання вступників.

Я наполягаю, що іспит до магістратури має бути профільним і базуватись на тих предметах, які були частиною освітньої програми бакалаврату, зокрема на курсах історії музичної культури, теорії музики, історії мистецтва в її музичному контексті тощо.

Я, як здобувач освіти, відчуваю порушення моїх прав, гарантованих Законом України «Про вищу освіту», зокрема статтею 62 – право на якісну освіту, на об'єктивне оцінювання знань, на справедливі та прозорі умови вступу.

Я не уникаю іспиту – навпаки, я відкритий до проведення повноцінного фахового колоквиуму, який дозволить продемонструвати рівень моєї підготовки саме в межах музичного мистецтва.

Виходячи з вищезазначеного, я вимагаю:

- переглянути структуру і зміст вступного іспиту;
- скасувати дію цієї моделі іспиту у 2025 році, з огляду на стислі терміни та неможливість якісної підготовки;
- у разі потреби проведення фахового колоквиуму сформувати програму, засновану на вивчених нами дисциплінах, передусім з історії музичної культури, а також інших предметів, які відповідають моїй спеціальності.

Я готовий (-а) до професійного іспиту, що буде справді фаховим, однак лише за умови, що його структура базується на реальному змісті нашої освіти, а не на випадковому переліку загальнокультурних тем».

Подане вище звернення надіслали такі здобувачі:

1. Радь Андрій.
2. Джугалик Анастасія Вікторівна.
3. Федоришин Наталя.
4. Гладка Єлизавета.
5. Паращич Сніжана.
6. Кісіль Артем.
7. Петрина Аліна Валентинівна.
8. Кротов Олексій.
9. Віка Скробач.
10. Дудник Дар'я Ігорівна.
11. Микулович Анна-Марія.

12. *Буренок Аня.*
13. *Гринишин Назар.*
14. *Шутко Назар.*
15. *Осика Софія.*
16. *Мамчур Софія.*
17. *Требухова Єлизавета Олегівна.*
18. *Бочко Наталія.*
19. *Свирида Валерія.*
20. *Славінська Валентина.*
21. *Лахтюк Назар Миколайович.*
22. *Чунадра Феодор Сергійович.*
23. *Георгієва Валерія.*
24. *Мельник Святослав.*
25. *Кавас Регіна Олегівна.*
26. *Дорохіна Орина.*
27. *Худавердян Смбат.*
28. *Цяпка Тарас.*
29. *Нестеров Олександр Олександрович.*
30. *Гудз Марта.*
31. *Тернавчук Соломія.*
32. *Критюк Вікторія.*
33. *Єгоров Артем.*
34. *Хрущ Адріян.*
35. *Дрозд Артур.*
36. *Хоча Соломія Олегівна.*
37. *Клименко Вадим.*
38. *Павлик Андрій.*
39. *Рябініна Дар'я Юрійвна.*
40. *Палиця Соломія.*
41. *Мошура Марія.*
42. *Мойсеїв Ігнатій.*
43. *Йосипенко Юлія.*
44. *Прокопець Дмитро Володимирович.*
45. *Дрьомін Данило Юрійович.*
46. *Кольца Олександр Васильович.*
47. *Крет Анна-Марія.*
48. *Паздерська Ірина.*
49. *Петровська Олена Андріївна.*
50. *Захаревич Олена Василівна.*
51. *Мартінова Вікторія.*
52. *Александрова Софія.*
53. *Стефанович Юрій Васильович.*
54. *Боднарук Христина.*
55. *Левицька Маргаріта.*
56. *Янушевський Павло.*

57. Заяць Галина.
58. Паращук Станіслав Русланович.
59. Боднар Лія Андріївна.
60. Дудзяк Тетяна Володимирівна.
61. Грабовецька Софія.
62. Лиса Марія Михайлівна.
63. Леськів Юліан.
64. Гіль Вікторія.
65. Мічуда Ольга.
66. Сцольна Дарія Юріївна.
67. Мудрик Анастасія.
68. Браніцка Ольга Петрівна.
69. Козут Ігор.
70. Козяк Ганна
71. Шаповалов Артур.
72. Ратушев Нікіта.
73. Бойко Марта.
74. Новосад Дарія.
75. Бєня Олена.

*Та ще чотирнадцять здобувачів освіти, які надіслали звернення анонімно.*

***Пропозиції науково-педагогічних працівників Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка:***

1. Кияновська Любов, доктор мистецтвознавства, професор, член-кореспондент Національної академії мистецтв України, академік Academia Europaea, професор кафедри історії музики Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка надіслала свої міркування щодо запропонованого МОН Проєкту програми предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ:

- Якщо головною метою поданого предметного тесту є виявлення найздібніших, найвідповідніших кандидатів до подальшого оптимального здійснення професійних завдань у кожній окремій галузі гуманітарної діяльності (у випадку моєї професійної кваліфікації – музикантів), то запропонований багатогалузевий тест ніяким чином не спрямований на досягнення цієї мети. Дуже важко корелювати знання, нп. про «Міф і канон як основа давньоєгипетського мистецтва. Палетка фараона Нармера (кінець IV тис. до н.е.) сюжети зображення та методи передачі ієрархії фігур» (завдання 3.2.4.) чи «Органічна архітектура і дизайн як явище другої половини XX ст. Представники напрямку: Алвар Аалто, Чарльз та Рей Імзи, Ханс Вегнер» (завдання 8.3.10) з реальними потребами професійного удосконалення музикантів чи артистів балету на рівні магістрів.

- Дивує розбіжність у декларуванні проєвропейського, відповідного до провідних світових тенденцій шляху вітчизняної освіти, в тому числі й вищої гуманітарної освіти, – і реальним її ігноруванням самим фактом впровадження подібного тесту. Адже ні в одному європейському університеті чи музичній академії (виходячи з моїх власних спостережень і контактів з професурою провідних європейських музичних вишів) не існує практики проведення подібних тестів.

Професійна кваліфікаційна співбесіда всюди є основою відбору кандидатів для навчання на рівні магістрів. Якщо пропонується такого типу розширений багатoproфільний тест, який вимагає від претендентів знання, що надто опосередковано торкаються їх подальшої професійної діяльності, хотілося б знати, які світові моделі відбору для освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» було обрано як аналог до запропонованого українського тесту?

- Запропонований тест значно обмежує доступ до навчання на освітньо-кваліфікаційному рівні «магістр» талановитих музикантів, артистів, художників etc. Адже і будь-яке неупереджене спостереження, і мій власний тривалий викладацький досвід підтверджує зануреність талановитих митців у свою професійну творчу сферу. Не виключаючи необхідності загальної орієнтації у головних засадах інших видів мистецтв і розвитку культури *in genere*, важко вимагати від молодих митців, зосереджених головно на своїй художній спеціальності, таких докладних і специфічних знань у царинах, які не знаходяться у фокусі їх професійного інтересу.

- В такому вигляді, в якому запропоновано поданий тест для його проведення у середовищі претендентів на освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр», він ніяким чином не може сприяти відбору кращих фахівців з числа бакалаврів, радше навпаки, спрямований на умисне відсіювання талановитих молодих митців з кандидатів на отримання вищого освітньо-кваліфікаційного рівня.

- Якщо вже МОН так принципово постановило провести тест на загальну культурологічну освіченість претендентів на освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр», то необхідно диференціювати їх відповідно до основної професійної спрямованості. Для музикантів слід підготувати тест з перевагою запитань, що зосереджуються на розвитку музичної культури, і лише в загальних рисах торкаються проблематики суміжних мистецтв і генеральних засад художньо-історичних стилів. Аналогічним чином підготувати запитання і для інших спеціальностей, не змішуючи «горох з капустою», а беручи до уваги потребу підготовки фахівців найвищої кваліфікації у різних галузях мистецтва. Крім того, надто обмежений час для підготовки до тесту порушує права претендентів на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», позаяк неможливо за термін одного місяця якісно і ґрунтовно опрацювати настільки об'ємний і слабо пов'язаний з професійними інтересами інформаційний матеріал. Складається враження, що поданий тест вигаданий і «висмоктаний з пальця» з цілком іншою, вельми неблаговидною метою: поступово знищити гуманітарну сферу у її найвищих професійних досягненнях, обмежити, а то й зовсім відрізати можливість талановитим молодим митцям здобувати вищу кваліфікацію у вітчизняних вишах і, таким чином, пришвидшити занепад культурно-мистецької царини України.

*2. Зінків Ірина, доктор мистецтвознавства Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка*

Впровадження складання іспиту із зазначеного предмету у музичних вишах України є нереальним проєктом, позаяк цей предмет не викладають у закладах вищої освіти України. Спочатку цей курс треба розробити та рік-два апробувати у лекційних курсах музичних вишів, а вже після цього обговорювати доцільність його введення в якості іспиту. Таке враження, що ця пропозиція вносилась у МОН

ліквідаторами української гуманітарної освіти. Наскільки мені відомо, такої практики у ВНЗ країн ЄС не існує.

*3. Кужелев Дмитро Олександрович, канд. мист., професор кафедри народних інструментів Львівської національної музичної академії ім. Лисенка*

Щойно отримана мною інформація МОН України щодо розширення тематики вступних тестів для магістрів мистецьких закладів за рахунок широкої номенклатури гуманітарних наук не може не викликати глибокого занепокоєння. Пропоновані в переліку питань тестів широкої номенклатури гуманітарних наук (наприклад, архітектурного мистецтва, археології чи іконопису тощо) надто далекі від специфіки нашої музичної академії, а, головнo, не включені до її навчальних програм. Отже студенти бакалаври, не отримавши відповідних знань (бо не читалися такі предмети!), об'єктивно не здатні успішно здолати магістерського рубежу при вступі. Вони фактично приречені на не успіх цим вкрай несправедливим «нововведенням». Його наслідки очевидні. По-перше, вилучені з освітнього процесу ланки магістратури та аспірантури (студенти за таких «жорстких тестів» прогнозовано не пройдуть до магістратури а згодом і аспірантури) неминуче зруйнують налагоджену протягом багатьох років багатоступенну систему отримання студентами знань. По-друге, в разі несправедливого відсторонення бакалаврів від перспективи подальшого навчання порушуються конституційні права студентів на отримання якісної освіти на вищих щаблях освітньої системи. Це не може не позначитись негативно на важливих пріоритетах здорового духовного життя й окультурення всього українського суспільства.

Як альтернативу новим тестам, пропоную відкласти їх впровадження принаймні на рік-другий. Лише після доопрацювання навчальних планів за рахунок включення до програм предметів широкого поля історії та теорії мистецтва можливо їх адаптувати для складання нових тестів. Отже, логічно включити нові тести для абітурієнтів магістратури лише з наступного навчального року, коли бакалаври отримають відповідний питанням цих тестів комплекс знань. З огляду ж на невідповідність випускного курсу бакалаврів доцільно дозволити їм здавати вступні іспити за старими тестами. Це буде справедливо. У протилежному випадку зненацька шоковані таким «нововведенням» МОН студенти можуть м'яко кажучи, не зрозуміти ситуацію. А за негативного сценарію можливі й студентські протести – за право на освіту. Їх, звісно, треба уникнути.

*4.О. Мартиненко, канд. мист., доц. кафедри теорії музики Львівської національної музичної академії ім. Лисенка*

Програма запропонованого предметного тесту з історії мистецтва нереальна для виконання в такий короткий термін, не відповідає існуючим дотепер вимогам до спеціалізованих вітчизняних освітніх програм.

*5. Павлів Ярема, доктор філософії, старший викладач кафедри музичної фольклористики Львівської національної музичної академії ім. Лисенка, концертний виконавець*



Вважає, що впровадження цього тестування без введення навчальної дисципліни (ряду суміжних навчальних дисциплін), адаптованих до настільки широкоаспектних і в той же час деталізованих запитань під час здобуття навчально-кваліфікаційного рівня Бакалавр, є неправомірним, адже тематика тестування виходить за рамки інформації, якою здобувачі зобов'язані володіти та оперувати під час навчання у тих чи інших мистецьких вишах.

*6. Горак Яким Романович, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри теорії музики Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка*

Відгукуючись на запропонований проект «Програми предметного тесту з історії мистецтва єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі НРК6 та НРК7» в рамках його громадського обговорення, зазначає, що сама думка і ідея такого курсу є справді корисною і потрібною, передусім для формування мистецького світогляду та вироблення ерудиції у студентів мистецьких вузів. Однак, щодо введення цього курсу і тестування з нього, вважає, що потрібним ще використати час на обдумання деяких предметних, методичних, практичних засобів його реалізації. Ось деякі з них.

Запропоновану програм необхідно скоротити, зробивши її компактнішою. Для цього можна скоротити значну частину зайвої деталізації в теоретичній частині (докладна класифікація всіх видів і жанрів мистецтв, типи свідомості і світогляду тощо) і в історичному викладі (нема потреби монографічного огляду кожного виду мистецтва, а давати більше загальну панораму, зріз епохи).

Вважаю необхідним, щоби до викладання курсу вже відразу був розроблений якісний і загальнодоступний візуальний ряд (репродукції відібраних творів образотворчого мистецтва, аудіозаписи музичних зразків тощо), без наявності якого курс істотно втратить в якості.

Уведення цього предмету і тесту уже цього (2024/25) навчального року вважаю передчасним з таких причин:

1. Студенти не встигнуть за 2 місяці, які залишилися до тестування, опанувати такий масив матеріалу.
2. Не у всіх вузах є спеціалісти до належного викладання цього предмету.
3. Слід узгодити ведення запропонованого Вами предмету з навчальними програмами вузів і виділенням у них відповідних годин на цей курс. З досвіду вузу, в якому викладає (Львівська національна музична академія ім. М. Лисенка), може сказати, що прикро відчувається брак часу на прочитання курсів і педагогів – спеціалістів з тих курсів з суто спеціальних музичних дисциплін (наприклад таких як акустика тощо), потреба в яких є більш нагальна, першочергова. Зверну також увагу, що пропонований курс дублює окремі дисципліни, що викладаються у тому чи іншому вузі (наприклад, історію музики в музичній академії чи історію образотворчого мистецтва в Академії мистецтв, поза тим курси філософії (філософії мистецтва), психології тощо).

На його думку, корисно буде протягом найближчих 12 навчальних років провести «пілотний», пробний варіант курсу, скоригувати його відповідно до потреб, а вже тоді вимагати тестування з нього.

7. *Звернення трудового колективу Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка щодо неправомірності застосування під час вступної кампанії 2025 року тесту з «Історії мистецтва» для абітурієнтів зі спеціальності В5 «Музичне мистецтво». Підписалися 259 осіб.*

Основне у зверненні:

- тематичний план тесту охоплює занадто широкий спектр тем, які зовсім не пов'язані зі спеціальністю «Музичне мистецтво»;
- у європейських університетах не використовуються подібні тести для відбору студентів, замість цього застосовуються фахові колоквиуми-співбесіди з відповідної спеціальності;
- запропонований тест ускладнює доступ до магістратури для талановитих музикантів, оскільки вони зосереджені на своїй професії і не можуть мати глибоких знань з інших спеціальностей цієї галузі; існує значна розбіжність між декларованим орієнтуванням української освіти на європейські стандарти та фактичним впровадженням нового тесту, який ігнорує світову практику;
- тест необхідно адаптувати під конкретні спеціальності, акцентуючи увагу на кожній з них;
- загалом, виникає враження, що цей тест має мету зруйнувати засади культурної, мистецької та гуманітарної сфери в Україні, обмеживши можливості талановитої молоді у здобутті ступення магістр за відповідними спеціальностями галузі В.

8. *Габрієла Асталош, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри камерного ансамблю та квартету Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка*

Проект включає дуже широкий спектр питань з різних мистецьких напрямів, який потребує глибокої обізнаності абітурієнта в різних мистецьких сферах, вимагає ретельної підготовки за дуже короткий термін часу. Вважаю, що такі "нововведення" зовсім не дадуть можливості виявити здібності та знання абітурієнтів з обраної спеціалізації, більш того, унеможливляють якісну підготовку вступників з принципово важливих фахових дисциплін, адже вимагають величезного часового ресурсу, потребують як мінімум попереднього вивчення у контексті введеної в навчальний процес відповідної дисципліни, або ж (що цілком логічно) мають бути обмежені до тестів з дотичних до фаху питань, наприклад з історії музики.

9. *Ольга Липка, завідувач кафедру гуманітарних дисциплін, кандидат філософських наук, доцент Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка*

Ознайомившись з програмою предметного тесту з історії мистецтва для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра, як довголітній (понад 20 років стажу) викладач філософії та естетики в ЛНМА ім. Миколи Лисенка, вважаю необхідним зауважити наступне:

- Програма містить вузькоспеціалізовані питання з доісторичного мистецтва (напр., всі пункти розділу 2.1), історії архітектури, скульптури, декоративно-прикладного, театрознавства, кінематографу, які не вивчалися нашими студентами впродовж навчання на бакалаврській програмі. Нелогічно вимагати від них цих

знань. За час, який залишився до вступного іспиту, фізично неможливо досягнути таку кількість нових знань. Тим паче, що зростання у фаховості передбачає щоденні кількогадинні (4-5 год.) заняття на інструменті.

- Немає стандартних робочих програм навчальних дисциплін, - це позитивний момент з огляду на можливість творчо підходити до викладання філософії або естетики, акцентуючи на тих питаннях і текстах, які цікавлять студентів певної спеціальності. Але в ситуації з загальним для всіх тестом виникає ситуація, що курс дисципліни у ЗВО наголошує на одних темах чи категоріях (наприклад, в естетиці), а програма тесту – на інших; детальне вивчення філософії постмодернізму у нашій академії передбачене в магістратурі, а ця програма вступного іспиту передбачає наявність таких знань.

- Впродовж останніх 10-15 років загальною тенденцією у вищій освіті України була тенденція скорочення гуманітарних дисциплін. Це призвело до зниження рівня знань студентів у цій сфері. Очевидно, що ситуацію слід змінювати. Але впадати у крайність – поглиблені знання з різних видів мистецтва – це теж не вихід. Раптове висунення таких високих вимог до знань з історії мистецтва при вступі в магістратуру на фоні стресу під час війни насправді викликає подив і питання «навіщо?»

- У цій програмі частка тем, пов'язаних з музичним мистецтвом (до слова, і з літературою) непомірно мала у порівнянні з іншими видами мистецтва. Логічно було б диференціювати вступний тест з історії мистецтв відповідно до різних спеціальностей.

*10. Гуран Богдан Йосипович, заслужений артист України, доцент Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка*

Міркування щодо запропонованого МОН Проєкту програми предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ:

- Якщо головною метою поданого предметного тесту є виявлення найздібніших, найвідповідніших кандидатів до подальшого оптимального здійснення професійних завдань у кожній окремій галузі гуманітарної діяльності (у випадку моєї професійної кваліфікації – музикантів), то запропонований багатогалузевий тест ніяким чином не спрямований на досягнення цієї мети. Дуже важко корелювати знання, нп. про «Міф і канон як основа давньоєгипетського мистецтва. Палетка фараона Нармера (кінець IV тис. до н.е.) сюжети зображення та методи передачі ієрархії фігур» (завдання 3.2.4.) чи «Органічна архітектура і дизайн як явище другої половини XX ст. Представники напрямку: Алвар Аалто, Чарльз та Рей Імзи, Ханс Вегнер» (завдання 8.3.10) з реальними потребами професійного удосконалення музикантів чи артистів балету на рівні магістрів.

- Дивує розбіжність у декларуванні проєвропейського, відповідного до провідних світових тенденцій шляху вітчизняної освіти, в тому числі й вищої гуманітарної освіти, – і реальним її ігноруванням самим фактом впровадження подібного тесту. Адже ні в одному європейському університеті чи музичній академії (виходячи з моїх власних спостережень і контактів з професурою провідних європейських музичних вишів) не існує практики проведення подібних тестів. Професійна кваліфікаційна співбесіда всюди є основою відбору кандидатів для

навчання на рівні магістрів. Якщо пропонується такого типу розширений багатoproфільний тест, який вимагає від претендентів знання, що надто опосередковано торкаються їх подальшої професійної діяльності, хотілося б знати, які світові моделі відбору для освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» було обрано як аналог до запропонованого українського тесту?

- Запропонований тест значно обмежує доступ до навчання на освітньо-кваліфікаційному рівні «магістр» талановитих музикантів, артистів, художників etc. Адже і будь-яке неупереджене спостереження, і мій власний тривалий викладацький досвід підтверджує зануреність талановитих митців у свою професійну творчу сферу. Не виключаючи необхідності загальної орієнтації у головних засадах інших видів мистецтв і розвитку культури *in genere*, важко вимагати від молодих митців, зосереджених головно на своїй художній спеціальності, таких докладних і специфічних знань у царинах, які не знаходяться у фокусі їх професійного інтересу.

- В такому вигляді, в якому запропоновано поданий тест для його проведення у середовищі претендентів на освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр», він ніяким чином не може сприяти відбору кращих фахівців з числа бакалаврів, радше навпаки, спрямований на умисне відсіювання талановитих молодих митців з кандидатів на отримання вищого освітньо-кваліфікаційного рівня.

- Якщо вже МОН так принципово постановило провести тест на загальну культурологічну освіченість претендентів на освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр», то необхідно диференціювати їх відповідно до основної професійної спрямованості. Для музикантів слід підготувати тест з перевагою запитань, що зосереджуються на розвитку музичної культури, і лише в загальних рисах торкаються проблематики суміжних мистецтв і генеральних засад художньо-історичних стилів. Аналогічним чином підготувати запитання і для інших спеціальностей, не змішуючи «горох з капустою», а беручи до уваги потребу підготовки фахівців найвищої кваліфікації у різних галузях мистецтва. Крім того, надто обмежений час для підготовки до тесту порушує права претендентів на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», позаяк неможливо за термін одного місяця якісно і ґрунтовно опрацювати настільки об'ємний і слабо пов'язаний з професійними інтересами інформаційний матеріал. Складається враження, що поданий тест вигаданий і «висмоктаний з пальця» з цілком іншою, вельми неблаговидною метою: поступово знищити гуманітарну сферу у її найвищих професійних досягненнях, обмежити, а то й зовсім відрізати можливість талановитим молодим митцям здобувати вищу кваліфікацію у вітчизняних вишах і, таким чином, пришвидшити занепад культурно-мистецької царини України.

11. *Гільченко Павло, лауреат всеукраїнських та міжнародних конкурсів, старший викладач кафедри народних інструментів Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка*

Підтримуючи прагнення до вдосконалення системи оцінювання знань вступників, змушений висловити занепокоєння щодо змісту запропонованої програми тестування. Структура завдань, що охоплює різні галузі мистецтва (образотворче мистецтво, архітектуру, хореографію, театр, кіномистецтво тощо), є недостатньо релевантною до професійної підготовки студентів музичних

спеціальностей. У чинних навчальних програмах бакалаврату в закладах музичної освіти предмет “Історія мистецтв” у такому широкому форматі не передбачено, і відповідно, студенти не мають системних знань у сферах, які виходять за межі історії музики.

Крім того, рівень деталізації вимог, запропонованих у тесті, викликає сумнів у доцільності для вступників музичних спеціальностей. Наприклад, знання специфіки давньоєгипетського живопису чи архітектурних течій другої половини XX століття мають опосередкований або віддалений зв'язок із практичною діяльністю музикантів. Натомість реальні потреби фахової підготовки вимагають глибокого розуміння процесів розвитку музичного мистецтва, а не вивчення суміжних галузей у таких обсягах.

Особливе занепокоєння викликає відсутність адаптації тесту до професійної специфіки різних мистецьких напрямів. В європейській практиці вступ до магістратури зазвичай передбачає проведення фахової співбесіди або спеціалізованого іспиту, спрямованого саме на виявлення професійних знань та вмінь кандидата. Проведення уніфікованого багатoproфільного тесту не має аналогів у провідних освітніх системах світу і не сприяє об'єктивній оцінці готовності майбутніх магістрів до фахової діяльності.

Запропонована форма випробування не тільки не сприяє відбору найкращих кандидатів, але й ризикує обмежити можливості талановитих музикантів продовжити освіту через невідповідність тестових завдань їх фаховій підготовці. Більше того, враховуючи надзвичайно стислий термін до вступних випробувань, повноцінна підготовка до такого комплексного і за обсягом, і за тематикою тесту є неможливою, що порушує права вступників на рівні умови участі у конкурсному відборі.

З огляду на викладене, вважаю за необхідне переглянути підхід до проведення предметного тестування для вступників на мистецькі спеціальності та розробити окремі варіанти тестів, адаптовані до особливостей професійної підготовки кожної галузі мистецтва. Також вважаю за потрібне звернути особливу увагу на необхідність розробки відповідної програми та запровадження дисципліни «Історія мистецтв» для студентів четвертого року навчання за освітнім ступенем «Бакалавр». Для студентів музичних спеціальностей доцільно зосередити увагу саме на розвитку музичної культури, з можливим загальним оглядом основних мистецьких напрямів без надмірного заглиблення у суміжні дисципліни. Сподіваюся на розуміння ситуації та конструктивне вирішення порушеного питання.

*12. Сопіга Антон, старший викладач Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка*

Музична спільнота шокована новиною про введення абсолютно нерелевантних та шкідливих тестів для вступу в магістратуру, які призведуть до деградації культури та занепаду мистецького осередку України.

*13. Корчинська Божена, кандидатка мистецтвознавства, старша викл. Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка*

Історія мистецтва є невід'ємною складовою мистецької освіти. Її завдання — допомогти митцю відчувати, проникнути і глибоко осягнути суть мистецьких процесів у їхніх відповідних контекстах. Вона формує критичне мислення, розвиває рецепцію, кристалізує інструментарій для теоретичної рефлексії.

Однак, це не накопичення механічних знань заради самих знань, а розширення свідомості митця, її нових обріїв, які поступово відкриваються в процесі творчості.

Особливо важливо враховувати й наступне: інтерпретація музики, її живе виконання, емоційна передача, технічна досконалість — це масивна, всеохопна діяльність, що вимагає неймовірних інтелектуальних, емоційних і фізичних зусиль. Вони вимірюються не в останню чергу також часом. Саме тому історія мистецтва повинна бути джерелом глибшого проникнення у сенси, а не полем для формального перевірення енциклопедичної обізнаності.

Накопичення фактології, відірваної від професійного, практичного контексту, ще ніколи і ніде не було науково підтвердженою підставою для формування справді глибоких, високочутливих і до того ж - професійних музикантів. Професійний зріст музиканта відбувається не через механічне заучування, а через цілісну інтеграцію знань у живу, натхненну практику.

Саме тому я підтримую позицію професорки Любові Кияновської щодо недоцільності запропонованого Міністерством освіти і науки України тесту для вступу на магістерські програми з мистецьких спеціальностей в такому об'ємі.

Мистецька освіта має тяглість традиції, що ґрунтується на заглибленні в мистецьку матерію, розвитку індивідуального мислення й світосприйняття. Примусове розпорошення уваги молодого музиканта на малозначущі з точки зору його фахових перспектив історичних фактів лише заважатиме і відштовхуватиме талановиту молодь, якій і без цього непереливки.

Запропонований тест, на жаль, не враховує переліченого вище.

Він створив би додаткові бар'єри для талановитої молоді, яка мала б похапцем осягнути кількатисячолітній процес. Що залишиться від таких спресованих знань?

Для музикантів має бути розроблений окремий тест, зосереджений на культурі саме музичній, на історичній тяглості стилів — без втрати фокусу на основній професійній практиці.

Музична освіта мала б залишатися простором, де органічно інтегровані знання сприяли б глибинному розвитку, а не ставали б полем хаотичного нагромадження знань, що не мають живого зв'язку із серцевиною творчого процесу.

*14. Мілодан Тетяна, декан факультету фортепіано, джазу та популярної музики Львівської національної музичної академії ім. М.В. Лисенка, кандидат мистецтвознавства, доцент*

Предметний тест з «Історії мистецтв» для вступників у магістратуру НЕ МОЖЕ БУТИ ЄДИНИМ ДЛЯ ВСІХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ, що входять до галузі знань «Культура і мистецтво» («Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво», «Дизайн», «Декоративне мистецтво та ремесла», «Образотворче мистецтво та реставрація», «Музичне мистецтво», «Перформативні мистецтва», «Релігієзнавство», «Богослов'я», «Історія та археологія», «Філософія»,

«Культурологія та музеєзнавство», «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа», «Архітектура та містобудування»), адже освітні програми і, відповідно, навчальні плани кожної окремої спеціальності не передбачають ґрунтового і детального вивчення дисциплін з інших спеціальностей. Кожна зі спеціальностей, що входять до галузі «Культура і мистецтво», має свої, доволі відмінні, предметні сфери.

Відповідно складання такого тесту ніяк не може виявити фахової готовності майбутнього магістра до опанування своєї спеціальності. Тому, для кожної спеціальності необхідно розробити СВІЙ предметний тест (можливо, додаючи декілька питань загально-культурного спрямування).

Введення загального предметного тесту призведе до знищення магістерського рівня освіти в галузі «Культура і мистецтво».

*15. Оксана Герасименко, Заслужена діячка мистецтв України, Член Національної спілки композиторів України, Доцент Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка*

Основне завдання при вступі до магістратури полягає у виявленні готовності музиканта продовжувати вдосконалення виконавської майстерності.

Тому лише підготовка іспиту з фаху вимагає значних зусиль і часу від абітурієнта, який повинен продемонструвати високий рівень мистецтва гри на своєму інструменті. Також варто зазначити, що предмет «Історія мистецтв» не вивчався студентами нашої кафедри, тому, щоби пропонувати студентам цей тест, спочатку потрібно розробити програму і ввести даний предмет у навчальний план. Окрім того, в такий короткий термін не можливо засвоїти величезний обсяг матеріалу, майже не пов'язаного із спеціалізацією.

З іншого боку, не бачу доцільності у такому глибокому вивченні музикантом суміжних культурно-мистецьких галузей. Не зрозуміло, яким чином музикант повинен застосовувати знання з садово-паркового мистецтва, дизайну, естетики побуту і т.п.?

Також, враховуючи той факт, що в останні роки з України емігрували тисячі, а то й мільйони молодих людей, такі дії МОН призведуть до ще більшої стагнації освіти і найкращі, найталановитіші молоді люди будуть шукати можливості для самореалізації в інших країнах. Загалом, за останні 10 років втрати української молоді оцінюються майже в 30%, значна частина з яких припадає на освітню і трудову міграцію. Тому вважаю, що потрібно максимально підтримувати наших студентів, а не створювати їм зайві проблеми і стреси. Насамперед, необхідне розуміння, що культура і, зокрема, мистецька освіта є надзвичайно важливим сегментом у нашій боротьбі за виживання в сучасних умовах.

*16. Ірина Довгалюк, завідувач кафедри музичної фольклористики Львівської національної музичної академії ім. М.В.Лисенка, професор, доктор мистецтвознавства*

Ознайомилася із Проєктом програми предметного іспиту-тесту з історії мистецтва ЄФВВ, запропонований абітурієнтам МОН України для вступу на навчання на освітньо-кваліфікаційний рівень “магістр”. З документа видно велику працю колективу. Проте, після перегляду Проєкту програми, спостерігаючи

ситуацію, яка складається у зв'язку з підготовкою до здачі іспиту у навчальних закладах України, у мене виникли певні думки, застереження та тривоги.

Так, інформація про впровадження у вступні випробування для навчання на магістратурі іспиту з історії мистецтв з'явилася наприкінці осені 2024 року, програмні ж вимоги для здачі екзамену стали відомими щойно в квітні 2025 року. Навіть будучи повідомленими про введення до вступних випробувань нового іспиту, бакалаври не мали змоги прослухати такий курс, бо у навчальних закладів не було можливості серед навчального року впровадити додатковий предмет. Відсутність програмних вимог унеможливлювала підготовку студентів до іспиту самостійно. Тож з появою Проєкту програми часу для підготовки у них залишається критично мало. Тим більше, що наразі немає і відповідного підручника.

Екзаменаційні вимоги вирізняються широтою піднятих тем і вимагають ґрунтовних знань абітурієнтів з історії мистецтва, включаючи широкий спектр питань з різних її складових: архітектури, образотворчого мистецтва, музики, театального мистецтва, кінематографу тощо. Можливо не варто робити іспит уніфікованим для всіх 14 мистецьких спеціальностей (хореографам, музикантам, богословам, релігієзнавцям, культурологам, бібліотекарам, музеєзнавцям, архітекторам, художникам, дизайнерам, кінематографам та ін.), а розробити тести в залежності від специфіки навчального закладу й обраної вступником спеціальності. Звісно, освічена молода людина має орієнтуватися у різних мистецьких стилях, напрямках, проблемах, але вона повинна мати передусім ґрунтовні знання зі своєї спеціальності: архітектори – архітектури, музиканти – музики, театральні критики – театру тощо. З огляду на це і належало би формувати іспитові програми, звісно ж, не обминаючи тестових питань з інших галузей мистецтва, але в значно меншому обсязі.

Загалом складається небезпечна ситуація, пов'язана з впровадженням предметного іспиту-тесту з історії мистецтва вже цього року у запропонованому вигляді. Проблематичність його успішного складання може спричинити відтік абітурієнтів-магістрів на навчання за кордон, де впродовж останніх років намагаються не створювати вступникам стресових ситуацій, максимально заохочуючи здібних молодих людей вступати до своїх академій, університетів, інститутів. Оскільки наше викладацьке завдання дати можливість здібним випускникам-бакалаврам продовжити освіту з обраного фаху в Україні, обставини, що склалися, не сприяють належному відбору кращих випускників (музикантів, архітекторів, хореографів, художників та ін.) і загрожує залишити українські навчальні заклади без магістрів.

Тож переконана, предметний іспит-тест з історії мистецтва ЄФВВ недоцільно проводити вже цього річ. Його варто відтермінувати принаймні на наступний рік, а то й на два. За цей час необхідно якнайскоріше розробити навчальну програму, перед тим ще раз публічно обговоривши її концепцію, а відтак ввести відповідний предмет у Навчальні програми для студентів-бакалаврів. Наше завдання – підготувати для України знаючих фахівців, не втратити довіру молодих людей до вітчизняної освіти.



17. *Пославський Антон, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри камерного ансамблю та квартету Львівської національної музичної академії ім. М.В.Лисенка*

Маю невеличку пропозицію, а саме: імена його розробників хотілося би бачити у файлі проєкту. Нехай би ці люди пояснили, навіщо майбутнім магістрам при вступі володіти інформацією, яка ніяк не стосується ні їх попередньої бакалаврської (майже виключно відносно вузької) освіти, ні їх подальшої (ще вужчої) спеціалізації?

Діячі, з-під пера яких виходять такі жахаючі проєкти, що ускладнюють і без того складне життя (в даному конкретному випадку - існування ВНЗ мистецького напрямку), - принаймні рейтинг довіри цих діячів мали би падати, щоб уникнути негативних резонансів суспільства через їх «проєктно-творчу» діяльність у майбутньому. Дякую Вам завчасно за розгляд моєї пропозиції.

18. *Христина Флейчук, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри хорового та оперно-симфонічного диригування Львівської національної музичної академії ім. М.В.Лисенка*

На підставі ознайомлення і обговорення проєкту на кафедрі хорового та оперно-симфонічного диригування Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка, вважаю доцільним висловити своє категоричне обурення його змістом.

Кричуще порушення прав громадян України, якими є наші випускники-бакалаври, викликає здивування і підозри у свідомому перешкоджанню їх подальшій освіті.

Адже, для підготовки до вступу абітурієнт має ознайомитися з умовами такого вступу заздалегідь, щоб мати належний час для підготовки. Принцип правової визначеності та надання абітурієнту можливості підготовки гарантоване п.1. ст. 44 ЗУ «Про вищу освіту», якими зазначено : Умови прийому на навчання для здобуття вищої освіти оприлюднюються на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки не пізніше 15 жовтня року, що передуює року вступу до закладу вищої освіти.»

Також, вимоги щодо ЄФВВ при вступі немає в стандартах спеціальностей галузі 02/В, за якими здійснюється підготовка здобувачів освіти.

Державний стандарт вищої освіти - основний документ, який визначає якою підстави набуття права на здобуття вищої освіти за відповідним рівнем (наявність відповідної освіти чи інші підстави). На даний час чинними є стандарти освіти, затверджені до внесення змін до переліку галузей і спеціальностей Постановою КМУ № 1021 від 30.08.2024 року.

На даний час нові державні стандарти освіти за оновленим переліком галузей та спеціальностей не розроблені та не затверджені. Відтак відсутні правові підстави запровадження ЄФВВ для спеціальностей галузі 02 «Культура і мистецтво»/В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», оскільки такі не передбачені чинним законодавством.

Відтак запровадження ЄФВВ за відсутності вимоги таких вступних випробувань у стандартах вищої освіти є неправомірним!

З повагою і сподіванням на застосування правових дій для визнання запровадження ЄФВВ у галузі 02/В безпідставним, протиправним і незаконним як підстави для вступу в магістратуру в галузі 02/В у 2025 році.

19. *Ірина Куриляк кандидат мистецтвознавства, доцент Львівської національної музичної академії ім. М.В.Лисенка.*

Звертаюсь до Вас із щодо громадського обговорення із запитанням - чому запровадження ЄФВВ всупереч затвердженому стандарту освіти спеціальності В5 Музичне мистецтво за кілька місяців до вступу є протиправним та на яких підставах студенти-музиканти мають складати цей тест, який прямим чином порушує їхнє право на здобуття повної вищої освіти?

Ми як працівники закладів вищої освіти, а тим паче наші абітурієнти, маємо чітко розуміти, які умови висуває держава та підстави цих вимог.

У правовій державі має діяти принцип правової визначеності — коли людина розуміє, що зміст та обсяг її прав і свобод визначається державою і доводиться до громадян у встановленому законом порядку. Отже, щодо ЄФВВ, який запроваджується перед самим вступом — це просто знуцання з прав учасників освітнього процесу!

Тому що, на прикладі галузі «Культура і мистецтво»:

- ЄФВВ немає у затверджених стандартах освіти спеціальності В5 Музичне мистецтво. Відповідно, запровадження цього іспит-тесту, не передбаченого стандартом освіти як підстави для вступу, є прямим порушенням права на доступ до освіти;

- Звідси логічно випливає наступне питання - звідки потенційні абітурієнти мали здобути обсяг знань, який вимагає МОН? А головне — на основі чого сформовано цей рівень та обсяг знань, зміст якого перевіряють? Тому така вимога мала бути сформована на основі стандарту освіти попереднього рівня відповідної спеціальності. Такого змісту у стандартів вищої освіти попередніх рівнів - немає. Крім того, іспит формується однаковим для всіх спеціальностей, що є вкрай не припустимим! Тобто якщо хтось вчив музику, він взагалі міг нічого не вчити про дизайн, релігієзнавство та інші спеціальності, які входять у галузь «Культура і мистецтво»;

- МОН пропонує вступникам проходити тестування, зовсім не забезпечивши належних умов підготовки до нього (відсутня рекомендована література, методичні рекомендації та інше);

Виходячи із вище викладеного, наполегливо прошу адаптувати тест конкретно для спеціальності В5 Музичне мистецтво, який відповідатиме відповідно затвердженим стандартам освіти даної спеціальності та здобутим знанням та навикам випускників бакалаврату. В такому разі цей іспит матиме профільне спрямування для виявлення при вступі кращих абітурієнтів-музикантів.

20. *Марія Кашуба, з глибокою повагою до Вашої праці, доктор філософських наук, професор кафедри гуманітарних дисциплін Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка*

Маю значний досвід викладання курсу історії української культури та курсу історії зарубіжної культури для бакалаврів, також філософії творчості для магістрів.

Викладала і курс філософії й естетики. Більше 20 років керувала кафедрою гуманітарних дисциплін Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка, добре ознайомлена з навчальними планами й програмами гуманітарної підготовки бакалаврів насамперед. Доктор філософських наук від 1990 року, професор. Маю опубліковані підручники, методологічні розробки й статті, в т.ч. й за кордоном. Це пишу, щоб засвідчити, що не є дилетантом у проблемі.

Програма засвідчує, що її розробники не цілком адекватно, м'яко кажучи, оцінюють знання сучасних випускників бакалаврських програм мистецьких вузів України. Поза сумнівом, Львівська національна музична академія в цьому ряду не є винятком, хоча студенти посідають провідні місця на конкурсах навіть Міжнародного рівня. Але гуманітарна підготовка в нашій країні ще не досягла такого рівня, як це вважають розробники Програми.

Щодо суті, то відразу скажу, що ця програма виглядає як зверстана з різних профільних програм підготовки, а не тільки з історії мистецтва, хоча в її основу покладений матеріал щодо образотворчого мистецтва, кінематографа, хореографії, культури як такої, філософії й естетики зокрема. Все написане стосується поставленої проблеми, але так, що потребує значно глибшої підготовки, ніж може дати вузівська гуманітарна освіта. За час моєї роботи в Академії гуманітарні дисципліни значно скорочені в обсягах викладання, що не могло не відбитися на якості гуманітарної освіти. Освіта стала більш вузькопрофільною, як це заявляло МОН не так давно. Використовувати заявлену обширну Програму нині для вступників до магістратури принаймні некоректно.

Програма зосереджена в основному на європейському мистецтві, заснованому на християнській культурі взагалі, а упущене, або майже не згадується мистецтво арабського Сходу, а розділи 3-8 побудовані виключно для фахівців вузького профілю. Щодо античного мистецтва, то живопис у Стародавній Греції почали практикувати лише після завоювань Єгипту, до того часу домінувала скульптура. У культурі Відродження наголосити варто на вихованні громадянина через *studia humanitas*, куди входили музика, поезія, красномовство. Твір Августина Блаженного «Сповідь» у філософії вважається основоположним для нового порівняно з античним розуміння свідомості, тут автор не тільки розповів, як він став християнином, а й запропонував нову метафору свідомості – свідомість як совість, самосвідомість, що пов'язане з християнством. У пункті 4.5.3 варто би наголосити на двох видах літератури в Княжі часи в Україні – перекладна й оригінальна, не названа тут важлива праця «Послання Клима Смолятича пресвітеру Фомі». Цілком упущений важливий період – це ХУ ст., діяльність у Києві гуртка перекладачів-караїмів, втікачів з Росії, чия творчість засвідчила інтерес людини до земного життя, наукового знання. Щодо книгодрукування повторена радянська теза, нібито його в Україні започаткував Іван Федоров, хоча вже опубліковані документи (Орестом Мацюком), що цей друкар працював на верстатах, подарованих Онуфріївському монастирю Львівським підприємцем Степаном Дропаном ще в 60-х рр. ХУ ст. А Іван Федоров чесно написав, що «занедбане друкарство відновив» після майже 100 років ігнорування. Як вузькопрофільний фахівець з філософії Києво-Могилянської академії, не можу погодитись з ігноруванням внеску її професорів у розвиток

українського й сербського театру, в літературу бароко (Іван Величковський), особливо через курси поетики й риторики.

Щодо епохи Просвітництва, то проігнорована важлива думка, що провідною в цей період була теза: «Мистецтво – носій і вчитель моралі», з'явився новий жанр літератури – байка, до неї причетний і український філософ Григорій Сковорода. Література дуже вузько представлена, а це був провідний жанр культури Просвітництва, згідно звичаю все впорядковувати література мала високі й низькі жанри з відповідною тематикою. У Романтизмі провідною стає музика, можна було б згадати й статтю Дмитра Чижевського про культурно-історичні епохи, адже вона безпосередньо стосується теми історії мистецтва.

Не буду далі втомлювати своїми ремарками, скажу лише, що Декарт-раціоналіст стосується не епохи Просвітництва, а попереднього ХУІІІ ст. Раціональні правила для поезії прописав Ніколя Буало у своїй поемі «Мистецтво поетичне», а Просвітництво підняло на щит культ розуму й науки. Не згаданий символізм, який особливо яскраво проявився в кіно та поезії в Україні в часи Розстріляного Відродження.

Вважаю, що ця програма в даних умовах може тільки відштовхнути від бажання навчатися в магістратурі, питання там такі, що відповіді на них дасть не кожен викладач, а можуть відповісти на них хіба кілька вузьких фахівців з історії образотворчого мистецтва, поезії, естетики, архітектури, кінематографа, хореографії тощо. Щоб її застосувати на практиці, потрібен певний час. Навчити спершу треба наших студентів працювати самостійно і мислити критично, а не так, як запрограмована наша освіта донині, що значною мірою демонструє і Програма.

### **Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського:**

*21 звернення здобувачів вищої освіти Харківського національного університету мистецтв ім. І.П. Котляревського майже одного змісту, що вказано нижче:*

«Повідомлення про новий іспит з'явилося ще у листопаді 2024 року, однак програма до нього була оприлюднена лише у квітні 2025 року – менш ніж за два місяці до дати проведення. Це унеможливлює повноцінну підготовку і ставить нас у нерівні умови.

Основна частина програми містить блоки з дисциплін, які не викладаються в межах моєї спеціальності, і не є фаховими для майбутніх магістрів музичного мистецтва. Це ставить під сумнів об'єктивність такого тестування та створює ризик несправедливого оцінювання вступників.

Я наполягаю, що іспит до магістратури має бути профільним і базуватись на тих предметах, які були частиною освітньої програми бакалаврату, зокрема на курсах історії музичної культури, теорії музики, історії мистецтва в її музичному контексті тощо.

Я, як здобувач освіти, відчуваю порушення моїх прав, гарантованих Законом України «Про вищу освіту», зокрема статтею 62 - право на якісну освіту, на об'єктивне оцінювання знань, на справедливі та прозорі умови вступу.

Я не уникаю іспиту – навпаки, я відкрита до проведення повноцінного фахового колоквиуму, який дозволить продемонструвати рівень моєї підготовки саме в межах музичного мистецтва.

Виходячи з вищезазначеного, я вимагаю:

- переглянути структуру і зміст вступного іспиту;
- скасувати дію цієї моделі іспиту у 2025 році, з огляду на стислі терміни та неможливість якісної підготовки;
- у разі потреби проведення фахового колоквиуму сформувати програму, засновану на вивчених нами дисциплінах, передусім з історії музичної культури, а також інших предметів, які відповідають моїй спеціальності.

Я готовий (-а) до професійного іспиту, що буде справді фаховим, однак лише за умови, що його структура базується на реальному змісті нашої освіти, а не на випадковому переліку загально культурних тем».

Подане вище звернення надіслали такі здобувачі:

1. *Боцюра Володимир Сергійович.*
2. *Король Катерина Олександрівна.*
3. *Музиченко Марія Михайлівна.*
4. *Кідревич Єлизавета Василівна.*
5. *Кірса Ксенія Дмитрівна.*
6. *Корсун Анна.*
7. *Попова Олександра Олександрівна.*
8. *Галізова Анастасія Олексіївна.*
9. *Скуратова Вероніка.*
10. *Ревенко Маргарита Олексіївна.*
11. *Ковдря Іван Анатолійович.*
12. *Хаустов Владислав Сергійович.*
13. *Лопата Сергій Сергійович.*
14. *Печеніжська Катерина Андріївна.*
15. *Бішко Мирослав Петрович.*
16. *Циганок Катерина Олександрівна.*
17. *Авраменко Лілія Володимирівна.*
18. *Шаркаді Андрій Михайлович.*
19. *Павлюк Єлизавета Михайлівна.*
20. *Васюкова Марина Геннадіївна.*
21. *Ткач Ольга Олегівна.*

*Лист за підписом ректора Наталії Говорухіної Харківського національного університету мистецтв ім. І.П. Котляревського:*

Спростування запровадження:

1. Стандартами вищої освіти ОР «Бакалавр» у галузі 02 «Культура і мистецтво» не передбачено набуття обсягу та змісту знань, які запропоновані у проєкті програми ЄФВВ.

2. Відсутність на сьогодні затвердженої програми ЄФВВ з історії мистецтва порушує права правової визначеності, не відповідає чинним стандартам вищої освіти та державній регуляторній політиці.

3. Зміст питань відверто авторський, складений в багатьох випадках занадто суб'єктивно, вибір імен митців і назв авторів – випадковий й часто відсилає до недоступного матеріалу.

Звертаємося до МОН з проханням:

- Забезпечити права на доступ до освіти, права на правову визначеність щодо освітніх послуг для осіб, які планують здобуття ОС магістра на основі НРК6, НРК7 за спеціальностями в галузі 02 «Культура і мистецтво»/ В Культура, мистецтво та гуманітарні науки.

- Вихнати пропоновану програму ЄФВВ, громадське обговорення якої тривало з 18 квітня по 1 травня 2025 року такою, що за змістом та формою є протиправною та не може бути затверджена.

*Ірина Сухленко, перший проректор Харківського національного університету мистецтв ім. І.П. Котляревського:*

Колектив професорів (докторів мистецтвознавства) та викладачів (фахівців музичного та театрального мистецтва) зі всією відповідальністю висловлює висновок про неправомірність введення тестування у запропонованому вигляді з наступних причин:

1. Відсутність на сьогодні затвердженої Програми ЄФВВ з історії мистецтва (Проект програми оприлюднено 25 квітня 2025 року) порушує принцип правової визначеності, не відповідає чинним стандартам вищої освіти та державній регуляторній політиці

2. Зміст питань відверто авторський, складений в багатьох випадках занадто суб'єктивно, вибір імен митців і назв творів – випадковий й часто відсилає до недоступного нотного матеріалу, який ще не став фоновим знанням (усталеним в навчальних підручниках та посібниках), а може бути темою дисертацій. Отже, має місце підміна понять: актуальне, новітнє, інноваційне та усталене, академічне, типове. На таких засадах об'єктивність оцінювання неможлива.

3. Стандартами вищої освіти ОР «Бакалавр» у галузі 02 «Культура і мистецтво» не передбачено набуття обсягу та змісту знань, які запропоновані у проекті програми ЄФВВ.

### **Одеська національна музична академія імені А.В. Нежданової:**

*1. Звернення за підписом Олени Хіль, ректора Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової про принципову незгоду щодо запровадження єдиного вступного випробування (тестування) з методології наукових досліджень при вступі до аспірантури та ЄФВВ з історії мистецтва при вступі до магістратури. Дане звернення було адресоване Міністерству освіти і науки України, Міністерству культури та стратегічних комунікацій України, Національному агентству із забезпечення якості освіти, Державній службі якості освіти України.*

Представники професорсько-викладацького складу та студентського контингенту ОНМА імені А.В. Нежданової, як бакалаври, так і здобувачі освіти другого та третього рівнів освітньої кваліфікації, висловлюють принципову незгоду

щодо запровадження єдиного вступного випробування (тестування) з методології наукових досліджень при вступі до аспірантури та СФВВ з історії мистецтва при вступі до магістратури, що охоплює усі спеціальності галузі культури, мистецтво і гуманітарних науки.

Вимоги освітніх програм бакалаврату, які затверджені відповідно до Стандартів вищої освіти не передбачають набуття обсягу компетентностей із інших спеціальностей та галузей знань.

Вважаємо пропозицію щодо нових форм тестування не лише зайвою, а інституціонально шкідливою, такою, що загрожує руйнуванням системи національної освіти, оскільки вона висуває вимоги, що є неприйнятними перебільшеними за обсягом інформації, занадто уніфікованими та невідповідними до фахових потреб окремих спеціальностей.

Окрім цього, дані «програми» суперечать європейській та світовій тенденції поглибленої та науково обґрунтованої спеціалізації, тобто локалізації поняттєво-методичної сфери та пізнавального апарату кожної сфери знань. В умовах та воєнної загрози, під час воєнного стану вони стають засобом підсилення гуманітарної кризи, свідчать про негативне ставлення держави до громадян, відсутність справжньої турботи про життя та психічне здоров'я людей.

Українська культура та національна система освіти мають власний позитивний історичний досвід та творчий потенціал, спираються на традиційні організаційні форми в кожній з фахових сфер, які варто охороняти, зберігати та розвивати, не ускладнюючи цей розвиток недоречними та безглуздими вимогами. Вважаємо, що за даними новими програмними пропозиціями можуть стояти певні комерційні корупційні схеми, котрі спрямовані до руйнування та розорення нашої країни.

Пропонуємо кращим юридичним силам України проаналізувати їх відповідність до конституційних норм та національного законодавства, також розглянути питання про правовий/неправовий характер останніх, так званих реформаторських, дій з боку Міністерства освіти та науки України.

Викликає обурення жалюгідна імітація громадського обговорення, оскільки наданий для цього час (біля двох тижнів) сприймається як пряме знуцання над громадською свідомістю, над усіма українськими освітянами.

На сьогодні існують свідчення, що навіть високопрофесійні фахівці, залучені до розробки тестів з означених «програм», не мають жодної можливості вплинути на їх зміст та принципи формування. Також цілком справедливим є побоювання щодо остаточної втрати перспективних талановитих абітурієнтів, яких мовби підштовхують до виїзду за межі батьківщини.

Також звертаємо спеціальну увагу на той факт, що наукова методологія та знання з її приводу не підлягає тестовій формі ревізії, а формування та застосування методологічних засад науки відповідає рівню доктора наук, а ніяк не рівню доктора філософії (кандидата наук), тим більше на етапі вступу до аспірантури. Методологічні принципи є одним з найбільш специфічних показників фахового розподілу, тобто спеціалізації, наукової діяльності. Таким чином, програма загального уніфікованого тестування з наукової методології є абсурдною за вихідною мотивацією та постановкою питання.

Відтак вважаємо, що зміст та цільове призначення нових програм тестування не відповідають завданням дійсного сприяння розвитку української науки та освіти, яке очікується від Міністерства освіти та науки, з боку держави. Вважаємо також, що прийняття до дії цих програм не тільки не сприятиме підвищенню якості національної освіти, а й суттєво погіршить функціонування закладів вищої освіти, зокрема в гуманітарній та мистецькій сферах, що є неприйнятним в складних обставинах повномасштабної війни та соціально-економічної кризи. Сьогодні в Україні існує потреба підтримувати вже існуючі ефективні форми й способи освітньої діяльності, а не заважати їм та згубно впливати на актуалізовані й практично успішно діючі у воєнний час професійні мистецькі (та інші) вищі навчальні заклади.

У зв'язку з цим пропонуємо призупинити розробку нових програм тестування, уважно переглянути усі умови та вимоги щодо вступу до ЗВО на різних освітньо-кваліфікаційних рівнях, позбавитися від зайвих та недоречних ускладнень, що несуть з собою прямі корупційні загрози, та надати можливість представникам вищих національних навчальних закладів продовжувати професійну діяльність на тих основах, які передбачені діючим законодавством – Законом про вищу освіту та Конституцією України.

Пропонуємо внести відповідні зміни до Порядку прийому для здобуття вищої освіти у 2025 році, зокрема вилучити із складових конкурсного балу для вступу у магістратуру за галуззю знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» результат ЄФВВ та виключити із складових конкурсного балу для вступу до аспірантури результат СВВ.

Ще раз наголосимо, що умовах повномасштабної війни та діючого в країні воєнного стану нові програмні вимоги до вступу до ЗВО та підготовки фахівців в їх стінах повинні поліпшувати умови професійної освітньо-наукової та освітньо-творчої діяльності, а не ускладнювати їх неприйнятним та невідповідним щодо справжнього підвищення якості освіти.

*2. Звернення за підписом Юлії Аністратенко, Голови Ради студентського самоврядування Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової, з проханням переглянути вимогу щодо складання єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ) з історії мистецтва для вступу до магістратури за спеціальністю 025 Музичне мистецтво:*

«З прикрістю зазначаємо, що інформація про обов'язковість складання цього іспиту стала відома надто пізно, коли терміни для якісної підготовки вже були вкрай обмежені. Більшість студентів дізналися про цю зміну лише за кілька місяців до вступної кампанії, що не дає змоги належно підготуватися до випробування.

Особливо складною ситуація є для студентів нашого закладу, адже в ОНМА імені А.В. Нежданової в межах навчального плану не передбачено систематичних поглиблених курсів з історії архітектури, образотворчого, театрального чи інших видів мистецтва, окрім музичного.

Ми поважаємо загальнодержавні реформи у сфері освіти, проте щиро просимо Вас увійти в наше становище і врахувати специфіку музичної освіти. Для багатьох



студентів ця зміна може стати перешкодою для продовження освіти в магістратурі, не через відсутність знань в обраній професії, а через стислі терміни та особливості освітньої програми.

На підставі вищезазначеного просимо Міністерство скасувати або відтермінувати введення ЄФВВ з історії мистецтва для здобувачів спеціальності 025 «Музичне мистецтво», принаймні на перехідний період, або ж забезпечити альтернативні механізми оцінювання фахового рівня, що відповідали б профілю підготовки та реальним можливостям студентів мистецьких ЗВО.

З повагою та надією на розуміння, Студентське самоврядування ОНМА імені А.В. Нежданової (від імені студентів 4 курсів бакалаврату та випускників).

*3. Демченко Олена, студентка 4 курсу Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової, надіслала звернення:*

«Звертаюсь до Вас щодо скасування (ЄФВВ) з історії мистецтва для вступу до магістратури за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Як майбутня випускниця-бакалавр, я планую продовжувати розвивати свій кваліфікаційний та професійний рівень, вступивши до магістратури. Але введення МОН «ЄФВВ», програма якого з'ясувалася лише 18.04.2025, тобто лише за кілька місяців до вступних іспитів, унеможливорює шанси для усіх вступників музичних спеціальностей навчатися навіть на контрактній формі навчання.

У ОНМА ім. А.В. Нежданової наявна освітньо-професійна програма підготовки фахівців спеціальності 025 «Музичне мистецтво» для отримання кваліфікації бакалавра, яка акредитована Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (сертифікат № 8097 від 16.05.2024). Тобто наявне офіційне підтвердження, що відповідає встановленим державою стандартам і вимогам. За програмними результатами навчання, студенти є спеціалістами в галузі саме Музичного мистецтва, так як інші його види: архітектура, образотворче, театральне мистецтва не входять в затверджений навчальний план закладів музичної освіти.

Я, особисто, як студентка яка перебуваю в Україні під час усього періоду навчання, під постійними обстрілами в Одесі, моєму рідному місті Кривому Розі, попри всі моральні та фізичні випробування, що переживає кожен українець зараз, хочу лишатись тут і бути корисною нашій державі. Ми – студенти, які хочуть розвивати потенціал нашої країни та прославляти її власними здобутками, можемо просто не мати можливості це робити, через вкрай стислі терміни підготовки та відсутність поглиблених знань інших видів мистецтва.

Тому я дуже прошу Вас переглянути рішення щодо складання ЄФВВ з історії мистецтва для студентів закладів музичної освіти у цьому році».

*4. Новаковська Анастасія Віталіївна, студентка 4 курсу Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової, надіслала звернення:*

«Висловлюю занепокоєння у зв'язку з запровадженням єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ) з історії мистецтва для вступу до магістратури за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Інформація про обов'язковість цього іспиту з'явилася менш ніж за пів року до початку вступної кампанії. За таких умов більшість студентів фізично не встигають

належно підготуватися, особливо з урахуванням того, що зміст тесту охоплює напрями, які не вивчались у межах освітньої програми бакалаврату — такі як архітектура, дизайн, театр.

Підготовка у мистецьких ЗВО має свою специфіку, і музичні фахівці здебільшого не мають ґрунтовної теоретичної бази в цих сферах. Водночас програма іспиту досі не супроводжується переліком рекомендованої літератури, що ще більше ускладнює ситуацію.

Освітній процес у воєнних реаліях і без того відбувається в умовах високого навантаження та нестабільності. Для багатьох студентів така зміна правил у фінальній частині навчання стала джерелом додаткової тривоги та невизначеності щодо власного освітнього майбутнього.

З огляду на викладене, прошу уважно поставитися до цієї ситуації та врахувати специфіку підготовки студентів мистецьких спеціальностей у подальших рішеннях, що стосуються вступної кампанії».

*5. Траченко Катерина, студентка Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової, надіслала звернення:*

«Звертаюся до Вас із проханням переглянути вимогу щодо складання Єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ) з історії мистецтва для вступу на магістратуру за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Ми дізналися про цю вимогу надто пізно, коли часу для якісної підготовки вже практично не залишилося. Таким чином через обмаль часу більшість студентів, які отримали інформацію лише за кілька місяців до початку вступної кампанії, не мають можливості гідно підготуватися до такого об'ємного іспиту.

Особливо складна ситуація для студентів нашої академії, оскільки в нашому навчальному плані відсутні поглиблені курси з історії архітектури, образотворчого чи театрального мистецтва — навчання зосереджене виключно на музичній спеціальності. Тому підготовка до ЄФВВ з історії мистецтва стає для нас несподіваною складністю, яку важко подолати за такий стислий термін. Для багатьох з нас музика — це не просто професія, а спосіб життя. Та в наших силах покращувати загальний рівень нашої культурної галузі, розвиватися та мати змогу здобувати повну вищу освіту, необхідну для подальшої праці.

Дуже прошу Вас врахувати особливості музичної спеціальності. Через обмежений час та відсутність базової підготовки ця вимога може стати серйозною перешкодою для продовження навчання в магістратурі, хоча ми маємо достатню кваліфікацію у своїй галузі. Прошу вас скасувати або перенести введення ЄФВВ з історії мистецтва для спеціальності 025 «Музичне мистецтво».

*6. Кравченко Владислава Володимирівна, студентка 4 курсу бакалаврату Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової, надіслав звернення:*

«Звертаюся до вас із проханням переглянути рішення щодо обов'язковості складання єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ) з історії мистецтва для вступу на магістратуру за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Це нововведення було оголошено наприкінці навчального року, що значно ускладнило підготовку до нього. Крім того, навчальні програми в нашому закладі

зосереджені на вивченні музичного мистецтва, і не включають систематичного вивчення історії архітектури, образотворчого чи театрального мистецтва, що є частиною запропонованого іспиту.

З огляду на це, прошу вас:

1. Розглянути можливість скасування або відтермінування впровадження ЄФВВ з історії мистецтва, принаймні на перехідний період.
2. У разі залишення іспиту – надати офіційний перелік рекомендованої літератури та джерел для підготовки.
3. Розглянути альтернативні форми оцінювання, які враховували б специфіку підготовки студентів музичних спеціальностей.

Щиро сподіваюся на розуміння та підтримку студентів, які прагнуть продовжити свою освіту в межах обраного фаху.

*7. Владислав Хекало та представники спільноти фахівців і вступників за спеціальністю "Музичне мистецтво" висловлюють свій протест щодо використання тесту з історії мистецтва як єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ) у 2025 році. На їх думку, цей тест, за своїм змістом і структурою, не відповідає специфіці підготовки музикантів, композиторів, виконавців та педагогів у галузі музичного мистецтва. У завданнях переважають питання з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, архітектури та загальної культури, в той час як професійна компетентність фахівців з музичного мистецтва передбачає знання музичної теорії, історії музики, виконавських практик та методики музичного навчання. Таке зміщення акцентів: не дозволяє об'єктивно оцінити фаховий рівень вступника; дискримінує музикантів порівняно з представниками інших мистецьких спеціальностей; порушує академічну справедливість і знижує якість добору кадрів у сфері музичної освіти.*

Вимагають переглянути зміст тесту ЄФВВ для вступників за спеціальністю "Музичне мистецтво"; розробити окрему фахову програму вступного випробування, яка враховує музикознавчі компоненти, з урахуванням думки профільних закладів мистецької освіти. У разі неможливості швидкої зміни – надати альтернативу у вигляді вступного фахового іспиту в ЗВО, як це було передбачено раніше. Та закликають МОН дослухатися до фахової спільноти та забезпечити справедливі умови для вступу на магістратуру в галузі музичного мистецтва.

### **Київський національний університет будівництва та архітектури:**

*18 звернень здобувачів вищої освіти Київського національного університету будівництва та архітектури майже одного змісту, що вказано нижче:*

«Висловлюю свою глибоку стурбованість змістом запропонованого проєкту програми предметного тесту з історії мистецтва, що пропонується як обов'язковий компонент вступу до магістратури на основі ступеня бакалавра.

На мою думку, об'єднання у межах одного іспиту усіх мистецьких спеціальностей — таких як музичне мистецтво, релігієзнавство, кіномистецтво, театрознавство, хореографія, образотворче мистецтво та архітектура — є некоректним та академічно необґрунтованим підходом.

Спеціальність «Архітектура та містобудування» має інженерно-прикладну природу, що суттєво відрізняється від інших гуманітарних мистецьких напрямів. У рамках бакалаврської програми в обов'язковому порядку не вивчалися дисципліни, пов'язані з історією музики, кінематографу, хореографії, оскільки це не входить до переліку компетенцій, визначених для архітектора. Архітектурна освіта зосереджена на таких дисциплінах, як «Архітектурне проектування», «Теорія архітектури», «Історія архітектури», «Конструкції будівель і споруд» тощо.

Таким чином, тестування на знання вищезгаданих гуманітарних сфер є необ'єктивним та дискримінаційним для вступників архітектурного профілю, адже воно передбачає оцінювання за критеріями, які не відповідають ні нашій освітній програмі, ні нашій професійній діяльності в майбутньому.

Прошу врахувати, що:

1. Архітектура як фах потребує окремого вступного іспиту, який би враховував саме історію архітектури та містобудування, а не історію загального мистецтва.

2. Запропонований тест не лише не відображає рівень підготовки архітекторів, але й унеможлиблює об'єктивну конкуренцію серед вступників архітектурних спеціальностей.

У зв'язку з викладеним, наполегливо прошу розділити іспити за профілями спеціальностей, відповідно до компетентностей кожного напрямку, та розробити окремий предметний тест для спеціальності «Архітектура та містобудування», який буде відповідати її академічній і професійній природі.

Сподіваюсь на конструктивний діалог та внесення відповідних змін до проекту програми».

Подане вище звернення надіслали такі здобувачі:

1. *Лапінський Сергій Вадимович.*
2. *Омельчук Данило Валерійович.*
3. *Каблаш Маркіян Тарасович.*
4. *Полежаєва Олександра Павлівна.*
5. *Ярош Олеся Олександрівна.*
6. *Закаблук Альона.*
7. *Чепурна Єлизавета Олександрівна.*
8. *Ткачик Максим Юрійович.*
9. *Чайка А. І.*
10. *Проценко Владислава Петрівна.*
11. *Макогон Алеса Володимирівна.*
12. *Добровольська Софія Андріївна.*
13. *Луцик Владислав Максимович.*
14. *Мельник Анастасія Валентинівна.*
15. *Теслюк Анастасія Ігорівна.*
16. *Пилипчук Юля.*
17. *Зінько-Жулінська Юлія.*
18. *Гальченко Михайло Юрійович.*

38 звернень здобувачів вищої освіти Київського національного університету будівництва та архітектури ще одного змісту, що вказано нижче:

«Прошу скасувати цьогорічний ЄФВВ з історії мистецтв для спеціальності 191 Архітектура та містобудування, оскільки даний проєкт був опублікований надто пізно, через що студенти не зможуть якісно підготуватися до цього випробування. Також він включає не профільні дисципліни, які не вивчаються протягом 4 курсів бакалаврату. Це суперечить тому факту, що студенти мають демонструвати якість засвоєння отриманих у період навчання на ступені Бакалаврат навичок, при переході на іншу ступінь освіти – магістратуру.

Ускладнення процесу вступу на магістратуру для спеціальності 191 Архітектура та містобудування буде негативно впливати на підготовку спеціалістів, які братимуть участь у відбудові України. Це негативно впливатиме на якість архітектури нашої країни, а отже на демографічний, психологічний, фізичний, соціальний та духовний стан суспільства України.

Також на думку студентів архітекторів КНУБА цей іспит у представленому форматі перешкоджає якісній підготовці спеціалістів та потребує доопрацювання. Якщо на думку МОН ЄФВВ для вступу на спеціальність G17 є необхідністю, просимо переглянути рішення щодо введення іспиту саме з історії мистецтв, адже в навчальній програмі за цією спеціальністю не передбачено підготовки за даним напрямком. На думку студентів КНУБА більш доречним було б запровадження іспиту з історії архітектури, однак це потребує тривалого обговорення з громадськістю для якісного його впровадження».

Подане вище звернення надіслали такі здобувачі архітектурного факультету:

1. Мишко Іван.
2. Руденко Дар'я.
3. Мельник Маргарита Василівна.
4. Зель Вікторія.
5. Гайдай Елла.
6. Логан Оксана.
7. Ленчик Іоан.
8. Гугленко Вікторія.
9. Чашка Анна.
10. Коврига Дар'я.
11. Даник Анастасія.
12. Шинкарюк Дарина.
13. Ніжникова Софія.
14. Гармаш В'ячеслав.
15. Євпак Олександра.
16. Конєва Анна.
17. Фоя Марк.
18. Коровка Дар'я.
19. Дробот Володимир.
20. Желєва Юлія.
21. Пожалов Дмитро.
22. Нуріджанян Сєда.
23. Пелешок Олександра.
24. Медзата Уляна.

25. Кулаковська Ангеліна.
26. Чагайна Анна.
27. Зимін Кирило.
28. Проточенко Ангеліна.
29. Фесик Антон.
30. Махновська Діана.
31. Бахтір Дар'я.
32. Ковбасюк Олександра.
33. Прокопик Анастасія.
34. Слівенко С.В.

*Та ще чотири здобувачі освіти, які надіслали це саме звернення анонімно.*

*Артем Базирін, голова Ради студентського самоврядування архітектурного факультету КНУБА*

Від імені всіх студентів архітектурного факультету КНУБА просимо скасувати цьогорічний ЄФВВ з історії мистецтв для спеціальності 191 Архітектура та містобудування, оскільки даний проєкт був опублікований надто пізно, через що студенти не зможуть якісно підготуватися до цього випробування. Також він включає не профільні дисципліни, які не вивчаються протягом 4 курсів бакалаврату. Це суперечить тому факту, що студенти мають демонструвати якість засвоєння отриманих у період навчання на ступені Бакалаврат навичок, при переході на іншу ступінь освіти - магістратуру.

Ускладнення процесу вступу на магістратуру для спеціальності 191 Архітектура та містобудування буде негативно впливати на підготовку спеціалістів, які братимуть участь у відбудові України. Це негативно впливатиме на якість архітектури нашої країни, а отже на демографічний, психологічний, фізичний, соціальний та духовний стан суспільства України.

Також на думку студентів архітекторів КНУБА цей іспит у представленому форматі перешкоджає якісній підготовці спеціалістів та потребує доопрацювання. Якщо на думку МОН ЄФВВ для вступу на спеціальність G17 є необхідністю, просимо переглянути рішення щодо введення іспиту саме з історії мистецтв, адже в навчальній програмі за цією спеціальністю не передбачено підготовки за даним напрямком. На думку студентів КНУБА більш доречним було б запровадження іспиту з історії архітектури, однак це потребує тривалого обговорення з громадськістю для якісного його впровадження.

*Лист від студентської спільноти Київського національного університету будівництва і архітектури*

Студенти Київського національного університету будівництва і архітектури висловлюють рішучий протест проти запровадження обов'язкового предметного тесту з історії мистецтв для вступу на магістратуру за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування».

Рішення про введення тесту стало для студентів несподіванкою. Про нові вимоги повідомили фактично за менш ніж 2 місяці до початку вступної кампанії, що поставило нас у безвихідне становище.

Ми вважаємо неприйнятною ситуацію, коли:

Тест охоплює теми, які ніколи не вивчалися в межах обов'язкової програми нашої спеціальності. Архітектори мають ґрунтовно володіти історією архітектури, а не складати іспити з питань, що стосуються музичного чи театрального мистецтва.

Дисципліна "Історія мистецтв" була вибірковою, і далеко не всі мали можливість її прослухати. При цьому запит на доступ до матеріалів для підготовки був відхилений.

Від студентів вимагають за короткий термін підготуватися до нового предмету, одночасно із завершенням бакалаврату, підготовкою до захисту дипломної роботи та складанням інших вступних випробувань. Це перевищує фізичні й психологічні можливості більшості здобувачів.

Нас поставили перед фактом: або терміново опанувати величезний обсяг нового матеріалу без належної підтримки, або втратити можливість вступити до магістратури.

Ми розцінюємо такі дії як порушення принципів рівного доступу до освіти та нехтування правами студентів.

У зв'язку з цим вимагаємо:

Негайно переглянути структуру тесту з історії мистецтв для архітектурних спеціальностей, обмеживши його тематику історією архітектури і містобудування.

Надати студентам офіційні матеріали для підготовки: лекції, приклади тестів, пробні онлайн-тестування.

Враховувати специфіку спеціальностей при складанні вступних випробувань, а також забезпечувати реальний, а не формальний термін для підготовки до них.

У випадку неможливості виконання запитів вище наполягаємо відмінити даний щогорічний іспит. І подальше його введення можливе лише за умови викладання університетом впродовж всього навчання на ступінь бакалавру, або ж хоча б за рік до складання іспиту.

Сподіваємося, що Міністерство освіти і науки України належним чином відреагує на цю ситуацію, а не залишить її без уваги, що може призвести до масового обурення серед студентства.

*Мокранська Анастасія Олександрівна, здобувачка освітнього ступеня бакалавра спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» Київського національного університету будівництва і архітектури*

Зауваження:

Неадекватність змісту тесту спеціальності

Навчальні плани бакалаврського рівня за спеціальністю 191 зосереджені на вивченні історії архітектури, однак не охоплюють в достатній мірі інші види мистецтва, такі як музика, театр чи кіно. Включення таких тем до тестових завдань ускладнює оцінку знань, що безпосередньо стосуються архітектурної підготовки. Оскільки для майбутніх архітекторів знання історії музики або театру не є обов'язковими, вважаю, що такі питання не відповідають вимогам цієї спеціальності.

Неналежна організація підготовки

Дисципліна «Історія мистецтв» була вибірковою на 3-му курсі і була доступною не для всіх студентів. Запити на отримання матеріалів для самостійного вивчення,

зокрема відеозаписів лекцій, залишилися без відповіді. Це створило нерівні умови для підготовки до іспиту серед студентів.

Короткий термін для підготовки

Інформацію про зміни у вступних випробуваннях було надано лише в березні (10 березня 2025 року), в той час як реєстрація для вступу розпочинається в травні, а іспити проводяться в червні. Ураховуючи обсяг матеріалу та навантаження студентів, включаючи підготовку до сесії та дипломних робіт, часу на підготовку до ще одного іспиту з історії мистецтв є критично недостатньо.

З огляду на вище зазначене, прошу:

Переглянути зміст тесту та адаптувати його відповідно до специфіки архітектурної освіти або розробити окремі варіанти тестів з історії мистецтва, що відповідають напрямку, за яким студент обирає навчання.

Забезпечити студентів необхідними матеріалами для підготовки, включаючи приклади робіт та онлайн-пробні тести.

У майбутньому заздалегідь інформувати студентів про зміни у вступній кампанії та надавати достатній час для підготовки. Сподіваюся, що мої зауваження будуть враховані, і відповідні зміни будуть внесені для забезпечення рівних можливостей для всіх вступників.

*Пропозиції Вченої ради архітектурного факультету КНУБА:*

*Кащенко Олександр Володимирович – декан архітектурного факультету, доктор технічних наук, професор, заслужений діяч освіти України.*

*Базирін Артем Вікторович – голова органу студентського самоврядування архітектурного факультету КНУБА.*

*Бачинська Людмила Георгіївна – кандидат архітектури, професор кафедри основ архітектури і архітектурного проєктування, заступник декана архітектурного факультету.*

*Брідня Лариса Юріївна – кандидат архітектури, доцент кафедри архітектурного проєктування цивільних будівель і споруд, заступник декана архітектурного факультету.*

*Ботвіновська Світлана Іванівна – завідувач кафедри нарисної геометрії та інженерної графіки, доктор технічних наук, професор.*

*Ковальська Гелена Леонідівна – завідувач кафедри теорії архітектури, доктор архітектури, професор.*

*Король Володимир Петрович – доцент кафедри архітектурного проєктування цивільних будівель і споруд.*

*Куцевич Вадим Володимирович – завідувач кафедри архітектурного проєктування цивільних будівель і споруд, доктор архітектури, професор, заслужений архітектор України.*

*Покотило Костянтин Михайлович – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, заступник декана архітектурного факультету.*

*Плоский Віталій Олексійович – завідувач кафедри архітектурних конструкцій, доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки.*

*Слепцов Олег Семенович – народний архітектор України, завідувач кафедри основ архітектури і архітектурного проєктування, доктор архітектури, професор.*



*Сафронова Олена Олексіївна – завідувачка кафедри образотворчого мистецтва і архітектурної графіки, доцент.*

*Тимохін Віктор Олександрович – завідувач кафедри дизайну архітектурного середовища, доктор архітектури, професор, заслужений діяч освіти України.*

*Товбич Валерій Васильович – завідувач кафедри інформаційних технологій в архітектурі, доктор архітектури, професор, заслужений діяч науки і техніки.*

*Третяк Юлія Вікторівна – завідувач кафедри дизайну, доктор архітектури, професор.*

*Хараборська Юлія Олександрівна – кандидат архітектури, доцент кафедри теорії архітектури, заступник декана архітектурного факультету.*

*Чорноморденко Іван Васильович – завідувач кафедри філософії, доктор філософських наук, професор, заслужений діяч освіти України.*

*Шебек Надія Миколаївна – завідувач кафедри містобудування, доктор архітектури, професор.*

*Яценко Віктор Олександрович – завідувач кафедри ландшафтної та туристично-рекреаційної архітектури, доктор архітектури, професор, заслужений діяч освіти України:*

Підтримуючи необхідність підвищення якості архітектурної та мистецько-дизайнерської освіти в європейському контексті, вважаємо за необхідне висловити свої пропозиції та зауваження щодо запропонованого проєкту предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК6, НРК7 відносно спеціальностей: G17 «Архітектура та містобудування», B2 «Дизайн», B4 «Образотворче мистецтво та реставрація», а саме:

1. Обґрунтувати необхідність ускладнення умов щодо продовження навчання за даними спеціальностями, актуальними для відбудови, реконструкції зруйнованого агресором архітектурного, предметного, мистецького середовища, відновлення та збереження культурної спадщини України.

2. Час введення тесту, на наш погляд, не співставний з обсягом інформації, яку необхідно опрацювати вступникам у процесі підготовки до його складання, згідно з представленим проєктом.

3. Програма тесту включає блоки суміжних галузей знань, не передбачених попередніми освітніми програмами за нашими спеціальностями, що викликає необхідність додаткової підготовки здобувачів для їх засвоєння в умовах обмеженого часу в період підготовки випускових кваліфікаційних робіт.

4. Вважаємо за доцільне розглянути питання про можливість здійснення тестування диференційовано у відповідності до специфіки певних спеціальностей, а також організувати спеціалізовані консультації для вступників.

Реалізація предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК6, НРК7 відносно спеціальностей: G17 «Архітектура та містобудування», B2 «Дизайн», B4 «Образотворче мистецтво та реставрація» у запропонованому викладі, на наш погляд, призведе до відтоку наших студентів за кордон для вступу до іноземних університетів, які активізували свою агітаційну діяльність у даний період, суттєво спростивши умови вступу.

*Третяк Юлія, доктор архітектури, професор кафедри дизайну Київського національного університету будівництва та архітектури*

На наш погляд, даний підхід до предметної області єдиного тесту є бізпідставним і некоректним, з причини відсутності матеріалу зі сфер музики, хореографії, кінематографії тощо у навчальних програмах з Історії мистецтва на освітньому рівні Бакалавр спеціальності Дизайн. З цих позицій висловлюємо ряд пропозицій, які варто внести до вступної кампанії на освітній рівень магістра у 2025 році, а саме:

Розділити блоки тесту за спеціальностями: Історія архітектури; Історія дизайну; Історія кінематографії; Історія хореографії тощо. Блоки споріднених спеціальностей допускається поєднувати, як, наприклад, Архітектура і Дизайн.

Кожен блок тесту має складатися науково-педагогічним працівником, який викладає предмет у ЗВО на рівні бакалавра і досконально розбирається у предметній області даної спеціальності. Тести узгоджуються на рівні МОН.

Передавати проведення даного вступного випробування у ЗВО, використовуючи при цьому узгоджені МОН тести. Представники інших ЗВО та організацій, що наглядають за процесом, можуть бути включені до складу приймальних комісій при проведенні даного іспиту.

### **Національна музична академія України ім. П.І. Чайковського:**

*12 звернень здобувачів вищої освіти Національної музичної академії ім. П.І. Чайковського, зміст яких узагальнено нижче:*

«Значну частину питань, що вказані в проєкті програми, не було передбачено навчальною програмою, тож якісно підготуватися за такий стислий термін, враховуючи паралельну підготовку до комплексного державного іспиту з фаху та інших, не менш важливих, випускних та вступних іспитів, не можливо. Адже про програму нововведеного тесту стало відомо незадовго до іспиту безпосередньо.

Тест включає в себе не лише питання, що стосуються музичного мистецтва, а й питання з філософії, релігієзнавства, кінематографії, архітектури тощо, які не були передбачені навчальною програмою.

На жаль, запропонований блок з історії мистецтва охоплює надто широкий спектр тем (театр, живопис, архітектура, балет тощо), які не входили до навчальних програм більшості музичних освітніх закладів, зокрема для інструменталістів. В умовах, коли до початку вступної кампанії залишилося менше двох місяців, такий іспит стає штучною перешкодою для здобуття фахової магістерської освіти. Але оскільки до і так не простих тестів з ЄВІ було додано ще тест з «Історії мистецтва», то вступ до магістратури стає майже не можливим.

Наполягаємо, що іспит до магістратури має бути профільним і базуватись на тих предметах, які були частиною освітньої програми бакалаврату, зокрема на курсах історії музичної культури, теорії музики, історії мистецтва в її музичному контексті тощо.

Як здобувачі освіти, ми відчуваємо порушення наших прав, гарантованих Законом України «Про вищу освіту», зокрема статтею 62 – право на якісну освіту, об'єктивне оцінювання знань, справедливі та прозорі умови вступу.

Вважаємо, що це порушує принципи рівного доступу до освіти, і просимо:

1. Переглянути зміст ЄФВВ, враховуючи специфіку музичних спеціальностей;
2. Винести блок з історії мистецтва в окремий профіль, якщо він має залишитися лише для спеціальностей, безпосередньо пов'язаних із мистецтвознавством;

3. Або запровадити перехідний період, відтермінувавши обов'язковість цього блоку на наступні роки, коли вступники матимуть змогу підготуватись заздалегідь.

Аргумент про забезпечення рівних умов для всіх вступників не враховує складної ситуації, в якій перебуває система освіти України в умовах воєнних дій. Обмежений час на навчання через повітряні тривоги та психологічний тиск, спричинений обстрілами, суттєво ускладнюють підготовку до несподіваних випробувань.

Маючи можливість навчатися за державний кошт (на бюджетному місці), враховуючи високі результати з усіх дисциплін протягом чотирьох років; організацію творчих проєктів; неодноразову перемогу у міжнародних та всеукраїнських конкурсах; активну гастрольну діяльність, як представниці академії, вважаю, що даний іспит значно зменшує шанси на продовження навчання для обдарованих і здібних студентів.

Подане вище звернення надіслали такі здобувачі освіти:

1. *Стецюк Олександра (стипендіатка Президентського фонду «Україна» Леоніда Кучми).*

2. *Ізотова Анна Романівна.*

3. *Образцов Вадим Михайлович.*

4. *Носовський Владислав.*

5. *Саєнко Катерина.*

6. *Олійник Олександр.*

7. *Григор'єв Владислав Павлович.*

8. *Рибак Ірина Олександрівна.*

9. *Білянська Таїсія.*

10. *Муляр Віталій Сергійович.*

11. *Самуйлов Сергій Олексійович.*

12. *Скрипка Сергій Олександрович.*

*Ія Павлова, професорка кафедри спеціального фортепіано №1 у Національній музичній академії ім. П.І. Чайковського:*

Категорично не підтримує проведення даного тесту для вступників до магістратури цього року за спеціальністю 025 "Музичне мистецтво" тому, що матеріал тестових завдань, що відповідають предметній області "Музичне мистецтво" становить приблизно 10% від загальної кількості тем тесту. Це є порушенням прав здобувачів освіти, які отримали на бакалавраті освіту за певною спеціальністю. В такий стислий часовий проміжок вступники до магістратури не мають реальної можливості підготуватися до даного тесту з таким великим об'ємом

матеріалу. Тим паче, основна частина тем тесту не являє собою матеріал, який би входив у планове вивчення студентами бакалаврату на спеціальності 025 Музичне мистецтво.

*Олег Безбородько, в. о. завідувача кафедри спеціального фортепіано Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського, доцент, кандидат мистецтвознавства, член Галузевої експертної ради "Культура і мистецтво" зі спеціальності "Музичне мистецтво" Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, член Правління Національної спілки композиторів України:*

Звертає увагу на те, що зміст опублікованого на сайті МОН проєкту програми предметного тесту з історії мистецтв ЄФВВІ для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК6, НРК7 охоплює історію ВСІХ мистецтв. Зокрема, тестові завдання, що відповідають предметній області спеціальності «Музичне мистецтво» становлять приблизно 10% від загальної кількості тем. Отже, програма тесту виходить далеко за межі усіх стандартів галузі В за бакалаврським рівнем. Складається ситуація, за якої від вступників на рівень магістра вимагаються знання, які не забезпечуються, відповідно до Стандартів, освітніми програмами на рівні бакалавра. Порушується закладений у законі "Про вищу освіту" принцип послідовності освіти, порушуються права здобувачів освіти. У разі прийняття такої програми предметного тесту існують ризики судового оскарження, звернень до освітнього омбудсмена та, навіть, зриву вступної кампанії. Пропоную або відкласти прийняття програми до наступного року, або розділити завдання за відповідними спеціальностями галузі В з урахуванням вимог стандартів вищої освіти освітнього рівня Бакалавр за кожною з таких спеціальностей.

*Фенюк Павло, заслужений артист України, лауреат міжнародних конкурсів, професор Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського не підтримує введення додаткового іспиту з «Історії мистецтва»:*

«Дозвольте музикантам в якості вступного випробування грати на музичних інструментах, акторам грати свої ролі, художникам малювати свої шедеври ... а не займатися зайвим теоретизуванням своєї діяльності. Цей предмет з історії мистецтва дуже цікавий в освітньому процесі, а не в якості вступного випробування».

*Чеботар Олександра, магістрантка Національної музичної академії України, музикознавиця, музична журналістка та авторка музичних передач на Радіо Культура:* «Цього року я стала стипендіаткою Президента України. Звертаюся до Вас у зв'язку з громадським обговоренням проєкту програми предметного тесту з історії мистецтва єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК6, НРК7. Мені пощастило вступити на магістратуру минулого року. Пощастило, тому що цього року, за умови введення вищезгаданого тесту, мої шанси на продовження навчання суттєво скоротилися б – як через те, що інформація про новий тест з'явилася за місяць-два до вступних випробувань, так і через те, що програма тесту абсолютно не відповідає тим компетенціям, які студенти-музиканти отримують на бакалавраті. Безперечним є те, що загальна ерудиція та орієнтування в мистецьких процесах є обов'язковими для здобувачів освіти (до того ж, не лише тих, які навчаються за

мистецькими спеціалізаціями). Але обтяжувати випускників-бакалаврів, які вже готують державні програми, бакалаврські роботи та вже готуються до ЄВІ (до речі, ТЗНК, як раз, і покликаний перевірити загальну компетентність вступників) — дуже дивне рішення, яке приведе лише до зменшення кількості вступників і більшого відтоку талановитої молоді закордон. Якщо у Вас (у Міністерства) є таке велике бажання збільшити навантаження тим, хто досі залишився в Україні, а не виїхав на початку повномасштабної війни (як це зробила дуже велика частина студентів НМАУ та інших закладів), то чого б, принаймні не розробити різні варіанти тестів, кожен з яких був би спрямований на ту чи іншу спеціальність? Можливо, у тестових завданнях би бути загальний блок (спільний для всіх) та такий, що складається лише з питань, пов'язаних з вузькоспеціалізованих тем: музикантам — про музику, кінематографістам — про кіномистецтво і так далі. У будь-якому разі той варіант тесту, який зараз запропонований — це катастрофа для мистецької спільноти. Щиро сподіваюся на Ваше розуміння.

*Ринденко Оксана Валеріївна, декан історико-теоретичного, композиторського та іноземних студентів факультету Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського, доктор філософії, професор кафедри спеціального флортепіано:*

Щодо проекту програми предметного тесту з історії мистецтва єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра в галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» слід зауважити, що зазначена галузь поєднує спеціальності, предметні області яких майже не корелюється між собою.

В той же час запропонована програма охоплює тематику всіх спеціальностей за принципом сумарності.

Таким чином, здобувачі освіти за певною спеціальністю мають виконати тест, 80 відсотків тематичних блоків якого відносяться до іншої спеціальності та як наслідок, не забезпечені жодним освітнім компонентом бакалаврських ОПП.

З огляду на вищезазначене, вважаю, що запропонована програма тесту не відповідає Стандартам спеціальностей та порушує право здобувачів на освіту.

Пропоную три аспекти вирішення цієї проблеми:

- тестові питання формувати відповідно предметної області кожної спеціальності та, відповідно, проводити ЄФВВ за спеціальностями окремо;
- 10 балів встановити мінімальний поріг балів з ЄФВВ;
- максимально спростити питання тесту.

*Дмитро Щириця, доцент Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського*

На перший погляд, тест містить різнобічні питання у сфері мистецтва, які мають продемонструвати обізнаність у цій галузі абітурієнтів. Але конкретна реалізація містить з одного боку дуже широкі питання, а з другого - занадто спеціалізовані.

В тестах містяться не лише загальні питання з естетики, історії образотворчого, сценічного мистецтва, літератури, які могли б свідчити про загальну ерудицію, але й досить детальні, що потребують спеціалізованого вивчення.

Також маю зазначити, що питання є широкими. Наведу приклад музичних питань.

4.3.13 знаменний розспів. Григоріанський одноголосий наспів. Багатоголосий органум а капела. Антифонарій у латинському обряді та півчі книги візантійського обряду. Невменна нотація.

Тут розглядаються одразу декілька явищ, які стосуються окремо західної традиції різних періодів (григоріанський хорал, органум, антифонарій), окремо явища давньоукраїнської традиції (знаменний розспів, невменна нотація). При цьому обсяг матеріалу може спокійно зайняти кілька лекцій. І дозволю припустити, що представники інших видів мистецтва можуть навіть не мати уявлення про деякі із зазначених явищ, адже вони мають певне місце в історії музики, і навіть музиканти здебільшого мають поверхнєве уявлення про них як про особливості певного історичного періоду розвитку музики.

Наступний приклад - питання про романтизм в музиці.

6.3.2.4. Романтизм в музиці: Австро-німецький романтизм Ф.Шуберт, Ф.Мендельсон, Р.Шуман, Р.Вагнер. Італійський музичний романтизм: Н.Паганіні, Дж. Россіні, В.Белліні, Г. Доніцетті, Дж. Верді. Східно-європейський романтизм: Ф. Шопен (Польща), Ф. Ліст (Угорщина), Б. Сметана, А. Дворжак (Чехія). Французька музика XIX ст.: Г. Берліоз, Ж. Бізе, К. Сен-Санс. Скандинавська музика XIX ст.: Е.Гріг, Я. Сібеліус. Романтизм у балеті («Сильфіда», «Жізель»).

Настільки широке і строкате питання не може не викликати здивування. Романтична музика була дуже різною, залежно від національних шкіл і жанрів. На мою думку, більш коректним було б питання про формування національних шкіл в період романтизму, без такої деталізації. Чому окремо виділений романтизм в балеті, теж залишається загадкою. Натомість є велика оперна спадщина композиторів-романтиків, яка є набагато більш показовою і характерною, ніж балетна. Але хочу наголосити, що обсяг матеріалу питання дуже великий, а більш-менш повноцінними відповідними знаннями може володіти лише людина з музичною освітою. Для інших мистецьких спеціалізацій це є малодосяжним і недоречним.

Натомість вимоги з інших видів мистецтва є перебільшеними і занадто спеціалізованими для музичних спеціалізацій.

Питання потрібно формулювати відповідно до освітніх програм і компетентностей, які здобули студенти під час навчання в "бакалавраті". Це було б логічно і зрозуміло для всіх учасників освітнього процесу. Натомість виникає запитання: на основі чого сформовані вимоги у даному проєкті?

Наведу ще один приклад технічного змішування різного матеріалу в одному занадто широкому пункті:

6.1.11. Музика в Острозькій, Києво-Могилянській академіях, колегіумах, братських школах. Жанри: кант, духовна пісня, псалма. Музика в українському шкільництві. Партесний концерт. М.Дилецький "Воскресенський канон". Думи. Кобзарське мистецтво. Специфіка музичного інструментарію (кобза, ліра, торбан, бандура), Історичні пісні (пісня С. Климівського «Їхав козак за Дунай» та її світовий розголос).

Партесний концерт це окреме явище, канти і псалми - окреме. Я маю стосунок до вивчення кобзарсько-лірницької традиції, з її репертуаром і формами

побутування. Це зовсім окреме явище. Щодо історичних пісень - авторська пісня «Їхав козак за Дунай» не представляє жанр історичних пісень. Є жанр історичної пісні в народній творчості, не пов'язаний з авторськими піснями. Вважаю таке поєднання некоректним. І чому в такому разі не представлені інші пласти народної співочої традиції? На мій погляд це має вигляд набору різних компонентів у одному питанні, які логічно між собою не пов'язані.

Не буду займати більше Вашого часу, лише маю констатувати, що тест у запропонованому вигляді є дуже суперечливим, його питання є великими за обсягом матеріалу, про який треба розповісти, у той же час вони є досить спеціалізованими і заплутують абітурієнта. Відповідно, є небезпека недоброчинного використання таких питань при їхній перевірці. Пропоную привести питання у відповідність до освітніх програм вишів та зробити їх орієнтованими на загальну ерудицію у сфері мистецтва, а не на вузьковахофі знання.

*Анатолій Баженов, Народний артист України, лауреат Державної премії України ім. Т.Шевченка, професор Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського, завідувач кафедри скрипки*

Щодо предметного тесту з "Історії мистецтв" для вступу до магістратури, є кілька запитань.

1. Як можна оцінювати тести з дисципліни, якої немає у програмах вищих навчальних закладах мистецтва? Тобто, вступники мають самостійно готуватися з предмету, який вимагає величезний обсяг системних знань.

2. Чи можуть бути однакові вимоги до музикантів, бібліотекарів, архітекторів, реставраторів тощо?

3. Яка система оцінювання якості знань та її вага у загальному балі?

Готуючи тести для вишів мистецтва, вважаю, що варто було б долучати до цієї надвідповідальної справи провідних фахівців зі всіх галузей.

P.S. Через постійне ускладнення вступних тестів до бакалаврату та магістратури ми втрачаємо найталановитіших музикантів. Наше майбутнє! Вони їдуть за кордон, де вступ вирішує ВИКЛЮЧНО фаховий рівень. Та чи повернуться вони до України?!

### **Київський національний університет культури і мистецтв:**

1. *Коріневська Тетяна, Случик Олександра, здобувачі освіти Київського національного університету культури і мистецтв надіслали такий зміст звернення:*

«Змушена звернутись до вас через ситуацію, що склалась навколо організації додаткового вступного іспиту до магістратури у 2025 році.

Повідомлення про новий іспит з'явилося ще у листопаді 2024 року, однак програма до нього була оприлюднена лише у квітні 2025 року – менш ніж за два місяці до дати проведення. Це унеможливило повноцінну підготовку і ставить нас у нерівні умови.

Основна частина програми містить блоки з дисциплін, які не викладаються в межах моєї спеціальності і не є фаховими для майбутніх магістерок музичного

мистецтва. Це ставить під сумнів об'єктивність такого тестування та створює ризик несправедливого оцінювання вступниць.

Я наполягаю, що іспит до магістратури має бути профільним і базуватись на тих предметах, які були частиною освітньої програми бакалаврату, зокрема на курсах історії музичної культури, теорії музики, історії мистецтва в її музичному контексті тощо.

Я, як здобувачка освіти, відчуваю порушення моїх прав, гарантованих Законом України «Про вищу освіту», зокрема статтею 62 – право на якісну освіту, на об'єктивне оцінювання знань, на справедливі та прозорі умови вступу.

Я не уникаю іспиту – навпаки, я відкрита до проведення повноцінного фахового колоквиуму, який дозволить продемонструвати рівень моєї підготовки саме в межах музичного мистецтва.

Виходячи з вищезазначеного, я вимагаю:

- переглянути структуру і зміст вступного іспиту;
- скасувати дію цієї моделі іспиту у 2025 році, з огляду на стислі терміни та неможливість якісної підготовки
- у разі потреби проведення фахового колоквиуму сформувати програму, засновану на вивчених нами дисциплінах, передусім з історії музичної культури, а також інших предметів, які відповідають моїй спеціальності

Я готова до професійного іспиту, що буде справді фаховим, однак лише за умови, що його структура базується на реальному змісті нашої освіти, а не на випадковому переліку загальнокультурних тем.

Вірю у Ваше розуміння ситуації та закликаю до об'єктивності».

*2. Яременко Олег, Паламарчук Богдан, Осока Вероніка, Івахно Наталія, студенти 4 курсу кафедри кіно,- телемистецтва освітньої програми "Режисура кіно і телебачення" Київського національного університету культури та мистецтв надіслали таке звернення:*

«Пишу Вам стосовно проєкту програми тесту з історії мистецтва ЄФВВ. Планую вступати у цьому році на магістратуру Київського національного університету культури та мистецтв за спеціальністю "Аудіовізуальне виробництво", а тому хотів би долучитися до громадського обговорення.

Дисципліну історії мистецтв ми проходили за освітньою програмою Київського національного університету культури і мистецтв на 1 курсі університету, а також окремо проходили історію театру на 2 курсі. Хочу зазначити, що історія мистецтв нами, як студентами більш практичних фахів, вивчалася більш узагальнено, без суттєвих заглиблень, що зазвичай властиві теоретичним курсам.

Пункти 1.2., 1.3 та 1.4., які приділяють велику увагу саме аналізу мистецтва, філософським течіям, світоглядам та типам культури не входили безпосередньо до програми навчальної дисципліни "історія мистецтва", яку ми проходили в університеті.

У складеному проєкті є пункти, які доречно відображають вивчений нами матеріал, зокрема, пункт 1.5. "Історична диференціація видів мистецтва" і пункт 1.6 "Релігійне сакральне мистецтво"; а також деякі конкретні пункти з розділів 2-8 про архітектуру, живопис та театр.



Музичне мистецтво (як наприклад, у пункті 4.4. та 5.3.), як і книгодрукування (п.4.7), теж не вивчалось поглиблено, могло згадуватися, але не більше.

Історії сценічного мистецтва, як і історії кінематографа, були відведені окремо свої дисципліни, які не входили у програму саме історії мистецтв, а питання, що їх розкривають саме через призму історії мистецтв, розглядалися дуже поверхнево.

Додатково до того, що історія мистецтв викладалася у нас на 1 курсі як дисципліна ознайомча, як "вступ до мистецтва", вона також була скорочена і її вивчення було нестабільним, адже саме у 2 семестрі нашого 1 курсу (початок 2022 року) розпочалося повномасштабне вторгнення, через що ми були вимушені припинити навчання.

Хочу також додати, що переглядаючи уже затверджені положення про Програми предметних тестів ЄФВВ з інших спеціальностей, я помітила, що переважно всі положення не перевищують 11-13 сторінок (окрім, Програми з права, яке оформлене в альбомному форматі, та Програми з управління та адміністрування, що в собі містить прямі розгорнуті відповіді на питання програми). У той же час, Програма з історії мистецтв містить 29 сторінок, і оголошується незадовго до безпосереднього екзамену. Зазвичай нововведення оголошуються мінімум за рік, з усією інформацією, аби у здобувачів була можливість підготуватися. Враховуючи все вищезазначене, викликає питання можливості написання цього екзамену взагалі. Дякую за Ваші увагу та час. Сподіваюся, що мої думки були гідним внеском у громадську дискусію».

### **Луганська державна академія культури і мистецтв:**

*Звернення надіслали надіслали Нагуляк Аліна, Лисак Агнія та анонімно сім здобувачів освіти, зміст яких узагальнено нижче:*

«Змушений (-а) звернутися до вас у зв'язку з ситуацією, яка склалася навколо організації додаткового вступного іспиту до магістратури у 2025 році.

Хоча інформація про запровадження нового іспиту з'явилася ще в листопаді 2024 року, його програма була оприлюднена лише у квітні 2025 року – менш ніж за два місяці до дати проведення. Такий стислий термін унеможлиблює належну підготовку та ставить абітурієнтів у нерівні умови.

До того ж, значна частина програми іспиту охоплює дисципліни, які не викладаються в межах моєї спеціальності та не є профільними для здобувачів ступеня магістра з музичного мистецтва. Це ставить під сумнів об'єктивність оцінювання і створює ризик несправедливих результатів.

Вважаю, що вступний іспит до магістратури повинен мати профільний характер і ґрунтуватися на знаннях, здобутих під час бакалаврату – таких як історія музичної культури, теорія музики, історія мистецтва у контексті музики тощо.

Як здобувач вищої освіти, я відчуваю порушення своїх прав, гарантованих Законом України «Про вищу освіту», зокрема статтею 62, яка забезпечує право на якісну освіту, об'єктивне оцінювання знань, а також на справедливі та прозорі умови вступу.

Я не уникаю вступного випробування – навпаки, підтримую ідею проведення фахового колоквиуму, який би дозволив чесно і фахово оцінити рівень моєї підготовки саме у сфері музичного мистецтва.

У зв'язку з цим, прошу:

- переглянути зміст і структуру вступного іспиту;
- скасувати чинну модель іспиту у 2025 році через неможливість належної підготовки в обмежений термін;
- у разі потреби провести фаховий колоквиум, програма якого базується на вивчених дисциплінах, зокрема з історії музичної культури та інших предметів, що відповідають обраній спеціальності.

Я готовий (-а) пройти професійний іспит, якщо його зміст відповідатиме справжньому наповненню нашої освітньої програми, а не буде складений із загальнокультурних тем, що не мають безпосереднього стосунку до фаху».

Сміливі студенти, що живуть у Києві під постійними тривогами, а нічні тривоги стали для нас вже як буденність з постійними гучними вибухами, відповідно недоспані ночі. Ми, студенти, стараємось кожного дня поєднувати наше сумлінне навчання з реаліями нашого тривожного життя. Навіть під час написання до вас цього листа, у Києві була загроза балістичного озброєння.

### **Харківська державна академія культури:**

*Пропозиції щодо проекту програми предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК 6; НРК7 надали мистецтвознавці та культурологи Харківської державної академії культури. Зміст листа за підписом Наталії Рябухи, в.о. ректора Харківської державної академії культури, додається нижче:*

За результатами громадського обговорення провідними мистецтвознавцями та культурологами ХДАК проекту програми предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК 6; НРК7 пропонуємо врахувати наступні зауваження та побажання:

- Запропонований проектом зміст програми предметного тесту з історії мистецтв суперечить вимогам НРК 6 «Концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання», оскільки майбутній тест передбачає наявність поглиблених знань з усіх видів мистецтва у вступників з 14 спеціальностей, що віднесені новим «Переліком галузей знань і спеціальностей» до галузі «Культура, мистецтво та гуманітарні науки».

- В той же час визначені стандартами вищої освіти України ПРН зі спеціальностей 021, 024, 025, 026 не передбачають поглибленого вивчення здобувачами освіти історії архітектури та живопису, релігії, літератури, що порушує права на доступ до освіти випускників освітніх програм з цих спеціальностей при вступі на наступний рівень навчання.

- Відповідно до положень «Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році....» вступники мають право знати програми вступних випробувань не пізніше 1 квітня 2025 року, в той час як з історії мистецтв станом

на початок травня така програма ще не затверджена. Щоб не порушувати права вступників 2025 р. пропонуємо запровадити вище названий тест з наступного 2026 року для того, щоб своєчасно інформувати громадськість про порядок вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі НРК 6 та НРК 7 з метою повної відповідності вимогам статті 6 Закону України «Про освіту» від 05. 09. 2017р. №2145-VIII (редакція 27.03.2025р.).

- Програма предметного тесту надмірно перевантажена фактичним матеріалом, що суперечить запровадженому стандартами вищої освіти України компетентнісному підходу до навчання, який орієнтує здобувачів освіти не на запам'ятовування великих обсягів матеріалу, а на формування інтегральних компетентностей як особисто набутого досвіду, що дозволяють приймати рішення у нестандартних виробничих ситуаціях. Окрім цього, в програмі присутні диспропорції: так, у 8.3 є 4 підпункти (8.3.7; 8.3.8; 8.3.9; 8.3.10) про архітектуру, далі з'являється значно вужча проблема 8.3.11 «Принципе інтернаціонального типографічного стилю (швейцарський стиль) у дизайні на прикладі творчості Й. Мюллера-Брокмана, Макса Білла, Арміна Гофманна». Надалі автори знову звертаються до вельми широкої тематики кінематографу (8.3.12; 8.3.13; 8.3.14). Хореографічне мистецтво представлено лише одним підпунктом 8.3.15., але музичне мистецтво має три підпункти 8.3.16; 8.3.17; 8.3.18. При бажанні приклади аналогічних диспропорцій та надмірної деталізації окремих тем можна продовжувати.

- Теоретичний розділ програма предметного тесту складається з тем, які належать переважно до освітніх програм філософських та культурологічних спеціальностей, і в навчальних дисциплінах решти спеціальностей вивчаються дуже побіжно, або не вивчаються взагалі. Програма тесту перенасичена вузькоспеціалізованими термінами та поняттями, семестрового курсу з естетики, культурології, релігієзнавства, філософії та історії мистецтва недостатньо, аби володіти і вільно апелювати терміносистемою, запропонованою для складання вступних тестів. З такими завданнями впорається не кожен, хто прагне вступити до аспірантури, не кажучи вже про колишнього бакалавра, що навчався на нефілософсько-культурологічних та немистецтвознавчих факультетах. Крім того, даний розділ в принципі переобтяжений різними термінологічними нюансами, які всі запам'ятати фізично неможливо, та майбутньому фахівцю ХХІ ст., який не є фаховим філософом або мистецтвознавцем, це й не потрібно для його подальшої професійної діяльності.

- Проблема ускладнюється тим, що в Україні нині відбувається переосмислення **існуючих раніше** уявлень про періодизацію розвитку культури і мистецтва, ця періодизація різна у представників різних наукових шкіл, відсутні єдині загальновизнані підручники з історії культури та мистецтва, а за відсутністю уніфікованих програм навчальних дисциплін гуманітарного циклу не **логічно вимагати від** випускників бакалавріату різних **освітніх** програм та різних ЗВО **усталеного** знання з історії різних видів мистецтв.

До кожного з циклів другої частини програми вступного тесту є зауваження щодо некоректного подання матеріалу. Так, вкрай некоректно подана жанрова та видова структури образотворчого мистецтва, є нарікання до назв артпрактик, наприклад, не

існує такої артпрактики як «естетика побуту», станковий та монументальний живопис – це види живопису, а не практики; натюрморт і портрет – не є **основними** жанрами живопису.

На жаль, можна навести багато прикладів низької якості тексту даної програми.

— Так, у визначенні узагальненої структури предметного тесту, яка складається з 8 розділів, розділ 5 має назву «Мистецтво Відродження», а розділ 6 – «Мистецтво XVI -середини XIX ст.». Втім, XVI ст. – це саме доба Високого Відродження, на вершині якого зростає мистецтво бароко, репрезентоване в європейській культурі XVI — першої половина XVIII ст., мистецтво класицизму, сентименталізму, романтизму тощо. Змістовні та хронологічні межі «XVI — середини XIX ст.» є необґрунтованими і некоректними. До того ж обсяг у 20% є непропорційно малим для величезного мистецького спадку цього часу.

У підрозділі 1.4. «Історичні типи культури як система культурного досвіду» при визначенні Специфіки новочасової європейської культури як західного типу культури чомусь зазначено «ідеал особистості та розвиток портретного жанру у часи Відродження», а також «синтез мистецтв в інтеграції чуттєвого сприйняття світу», який є ознакою романтичної естетики та мистецької практики.

А у підрозділі 1.2 (Естетичні категорії та поняття в аналізі мистецтва) у пункті 1.2.4. Основні мистецькі жанри зазначено: «Основні музичні жанри: опера, балет, мюзикл, кантата, ораторія, хор, романс, сюїта, соната, симфонія». Автори не знають, що хор не є жанром, не знають про жанри концерту, арії, фуги, оперети та багато інших, не знають, що мюзикл не існував до XX ст. тощо.

У підрозділі 3.3 Античне мистецтво загалом відсутні жодні згадки про музичне мистецтво, яке відігравало засадничу роль у давньогрецькій культурі та соціальному житті (концепції музичного етосу, вчення про гармонію небесних сфер тощо).

Плутанина панує і в підрозділі Музичне мистецтво середньовіччя: у пункті 6.1.4 серед нових музичних жанрів доби бароко зазначено лише оперу, а формування усіх основних жанрів європейського інструменталізму цілком проігноровано.

Таких прикладів можна було б навести дуже багато, автори програми демонструють дуже вибіркове знання в різних сферах історії мистецтв (більш за все в сфері живопису), ажніяк не володіючи ним в цілому. Програма, що обговорюється, являє собою яскравий доказ невідповідності вітчизняної освітньої системи (насамперед в особах укладачів цієї програми) до введення пропонованого вступного тесту на даному етапі.

Якщо дана програма буде введена до дії, то виникне ситуація, за якою відповіді дійсно якісно підготовлених абітурієнтів будуть визнані невірними, оскільки вони суттєво відрізнятимуться від пропонованих, а найвищі бали отримують непрофесіонали та неуки.

Ідеї введення вступного іспиту з дисципліни «Історія мистецтв» до її реалізації обов'язково повинні передувати розробка і введення такого курсу в усіх мистецьких вишах України та його тривала апробація. Лише після створення цього має сенс обговорення щодо доцільності запровадження подібного вступного іспиту.

І, безумовно, цей іспит має проводитися на основі **НАЙБІЛЬШ ЯКІСНОЇ** програми (можливо, після громадського обговорення **РІЗНИХ** конкурсних

варіантів).

### ПРОПОЗИЦІЇ:

1. Суттєво спростити вкрай затеоретизовану філософсько-культурологічну частину програми тесту, другу частину програми тесту уніфікувати до основ усталених знань про історію мистецтва, рівнозначно доступну для сприйняття представникам всіх спеціальностей галузі «Культура, мистецтво та гуманітарні науки».

2. Провести в наступному навчальному році в окремих, заздалегідь визначених закладах вищої освіти тестування за представленою програмою як експеримент. У разі успішного тестування даної програми використовувати її як предметний тест з історії мистецтва СФВВ для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК 6, НРК 7.

*Наталія Черкасова, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри кінотелережисури та сценарної майстерності Харківської державної академії культури*

Має такі зауваження до зазначеного проєкту:

п.1.2.4. Основні жанри театру і кіно - дивна добірка, серед наведених є види кіно (документальне, художнє - це не жанри, а види, їх більше);

п.1.5.5. Кінематограф - синтетичне мистецтво, воно поєднує попередні, а не між ними, краще сформульовано у п.7.2.4;

назва п.7.2. - хронологічно не відображає заявлені питання (кінематограф);

п.8.3.13. - фільм Мілоша Формана має назву "Пролітаючи/Політ над гніздом зозулі", а літературна першооснова "Над зозулиним гніздом";

серед аудіовізуальних мистецтв не представлено телебачення, його поява і конкуренція з кінематографом мали наслідки на подальший розвиток і відносини.

### **ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»**

*Мартиненко Анастасія Вадимівна, Голубенко Олександра, Северін Іван Олександрович, Тищенко Катерина Олександрівна, Шикор Олександр Іванови, здобувачі освіти архітектурного факультету ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»:*

Висловлюють свою глибоку стурбованість змістом запропонованого проєкту програми предметного тесту з історії мистецтва, що пропонується як обов'язковий компонент вступу до магістратури на основі ступеня бакалавра.

На їхню думку, об'єднання у межах одного іспиту усіх мистецьких спеціальностей – таких як музичне мистецтво, релігієзнавство, кіномистецтво, театрознавство, хореографія, образотворче мистецтво та архітектура – є некоректним та академічно необґрунтованим підходом.

Спеціальність «Архітектура та містобудування» має інженерно-прикладну природу, що суттєво відрізняється від інших гуманітарних мистецьких напрямів. У рамках бакалаврської програми в обов'язковому порядку не вивчалися дисципліни, пов'язані з історією музики, кінематографу, хореографії, оскільки це не входить до переліку компетенцій, визначених для архітектора. Архітектурна освіта зосереджена

на таких дисциплінах, як «Архітектурне проектування», «Теорія архітектури», «Історія архітектури», «Конструкції будівель і споруд» тощо.

Таким чином, тестування на знання вищезгаданих гуманітарних сфер є необ'єктивним та дискримінаційним для вступників архітектурного профілю, адже воно передбачає оцінювання за критеріями, які не відповідають ні нашій освітній програмі, ні нашій професійній діяльності в майбутньому.

Просять врахувати, що:

1. Архітектура як фах потребує окремого вступного іспиту, який би враховував саме історію архітектури та містобудування, а не історію загального мистецтва.

2. Запропонований тест не лише не відображає рівень підготовки архітекторів, але й унеможлиблює об'єктивну конкуренцію серед вступників архітектурних спеціальностей.

У зв'язку з викладеним, наполегливо просимо розділити іспити за профілями спеціальностей, відповідно до компетентностей кожного напрямку, та розробити окремий предметний тест для спеціальності «Архітектура та містобудування», який буде відповідати її академічній і професійній природі.

### **Донецький національний університет імені Василя Стуса:**

*Лист-звернення студентської ради Донецького національного університету імені Василя Стуса за підписом Марії Мамаєвської, голови Студентської ради Університету:*

Студентська рада Донецького національного університету імені Василя Стуса висловлює підтримку здобувачам освіти спеціальностей 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа та 032 Історія та археологія і звертає увагу на існуючі суттєві ризики, пов'язані зі змістом проєкту програми предметного тесту з історії мистецтва для єдиного фахового вступного випробування до магістратури на основі рівнів НРК6 та НРК7.

Наразі оприлюднено лише проєкт програми тесту, який перебуває на стадії громадського обговорення і не має статусу затвердженого документа. При цьому відсутні апробовані тестові приклади, що суттєво ускладнює якісну підготовку вступників.

Особливо складною є ситуація для здобувачів освіти спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, чії освітні програми не передбачають системного й поглибленого вивчення теорії мистецтва у необхідному обсязі. Аналіз проєкту тесту свідчить про більшу кількість завдань із теоретичного мистецтвознавства та високий рівень когнітивних вимог, що потребує спеціальної фахової підготовки, якої здобувачі освіти за даною спеціальністю не отримували у межах бакалаврату.

Крім того, студенти зараз зосереджені на завершенні освітнього процесу, підготовці до державної атестації та захисту кваліфікаційних робіт. В умовах обмеженого часу повноцінна підготовка до тесту, який виходить за межі здобутої підготовки, є неможливою.

У зв'язку з цим Студентська рада ДонНУ імені Василя Стуса звертається з проханням:

1. Переглянути зміст тесту з історії мистецтва з урахуванням рівня фахової підготовки здобувачів немистецтвознавчих спеціальностей.

2. Розробити адаптовані варіанти тестових завдань для спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа для забезпечення рівних умов вступу.

3. Забезпечити достатній проміжок часу між оприлюдненням остаточної версії програми і датою проведення тесту для належної підготовки студентів.

Ми переконані, що рівність можливостей, прозорість процедур і академічна доброчесність є базовими принципами української освіти. Закликаємо врахувати нашу позицію та ухвалити рішення на користь забезпечення академічної справедливості.

*Лист-звернення здобувачів освіти спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, на основі проведеного опитування здобувачів зазначеної спеціальності з інших закладів вищої освіти (288 осіб усього), підписано Ганною Боровською, Юлією Круць, Ангеліною Лихогляд, Ангеліною Слободянюк, Оленою Швець:*

«Ми прагнемо здобути освітній ступінь магістра (вступ 2025 року) за спеціальністю В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа». Хочемо розвивати фахову компетентність, працювати на благо суспільства. Але ознайомившись із проєктом програми предметного тесту з історії мистецтва, ми

відчуваємо глибоку стурбованість щодо нашого майбутнього – можливості вступу до магістратури. Тематика тем у деталізованій структурі основана на вузькоспеціалізованих знаннях, які переважно не є частиною навчальних програм спеціальності В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа».

Проєкт програми був опублікований 18 квітня, тоді як за попередніми даними основна сесія вступного випробування проходитиме із 21 червня до 12 липня. Основний етап реєстрації розпочнеться вже із другого травня. За таких умов відведений час на підготовку до тестування є критично недостатнім. Опанувати за такий короткий термін знання з інших спеціальностей, таких як «Культурологія», «Філософія» чи «Релігієзнавство» є фактично неможливим. Отже, шанси на здобуття освітнього рівня магістр суттєво знижуються.

Ми опинилися в ситуації, що потенційно ставить під загрозу можливість рівноправного вступу до магістратури. Через нововведення існує вірогідність, що здобувачі не зможуть подолати пороговий бал. Такий перебіг подій демотивує, підриває довіру у справедливість. У подальшому це може призвести до зменшення кваліфікованих фахівців в Україні. Також зниження нашої конкурентоспроможності на ринку праці. Адже такі установи як архіви та бібліотеки потребують висококваліфікованих спеціалістів. Від цього залежить і майбутнє країни.

Ми пройшли чималий шлях – чотири роки навчання. Це були чотири роки кропіткої роботи для отримання знань, віри, що наша діяльність допоможе у розвитку України. І зараз покладаємо багато надій на подальше вдосконалення галузі бібліотечної, інформаційної та архівної справи. Тому просимо розглянути можливість альтернативного варіанта єдиного фахового вступного випробування, а саме: предметного тесту на вибір вступника. Щиро сподіваємося, що наш голос буде почутим.

### **Київський столичний університет імені Бориса Грінченка:**

*Азулов Андрій Валерійович, випускник магістратури Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, вважає дуже недоречним та неприпустимим змінювати умови вступу, додавати нові іспити та змінювати зміст іспитів напередодні вступної кампанії, коли в абітурієнтів абсолютно немає часу підготуватися до нового іспиту, оскільки вступна кампанія почнеться дуже скоро.*

### **Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»:**

*Голова ППОС НАУ «ХАІ» Теймур Зеїнієв, Голова Студентської Ради ХАІ Валерія Бєлік, Голова профбюро студентів гуманітарно-правового факультету та представник від факультету до СР ХАІ Олексій Діденко*

Первинна профспілкова організація студентів Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (далі – Профком студентів ХАІ), Студентська рада ХАІ та Профспілкове бюро студентів гуманітарно-правового факультету Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (далі - Профбюро студентів факультету) висловлюють занепокоєння у зв'язку з ситуацією, що склалася довкола програми предметного тесту з історії мистецтва єдиного фахового вступного випробування для вступу до магістратури на основі освітніх рівнів НРК6 та НРК7.

Наразі оприлюднено лише проєкту версію програми, яка перебуває на етапі громадського обговорення не має статусу затвердженого нормативного документа. Крім того, відсутні апробовані тестові зразки, що унеможлиблює цілісну та якісну підготовку вступників до випробування

Особливо складною є ситуація для здобувачів освіти за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, освітні програми яких не передбачають системного й поглибленого вивчення теорії мистецтва в обсязі, передбаченому проєктом програми. Аналіз структури тесту свідчить про значну питому вагу завдань із теоретичного мистецтвознавства, а також про високий когнітивний рівень вимог (від простого знання до синтезу й оцінювання), що передбачає значний обсяг попередньої фахової підготовки, якої студенти зазначеної спеціальності не мали змоги отримати в межах бакалаврської програми.

Крім того, нині триває завершення освітнього процесу: підготовка до державної атестації, захисти кваліфікаційних робіт. За таких обставин ресурс часу студентів є об'єктивно обмеженим, що унеможлиблює повноцінну підготовку до тестування, зміст якого виходить за межі отриманої підготовки.

З огляду на зазначене, Профком студентів ХАІ, Студентська рада ХАІ та Профбюро студентів факультету просить Міністерство освіти і науки України посприяти у вирішенні цього питання, зокрема:



1. Переглянути змістову структуру предметного тесту з історії мистецтва, з урахуванням рівня попередньої фахової підготовки здобувачів освіти не мистецтвознавчих спеціальностей;

2. Розробити адаптовані варіанти тестових завдань, які б дозволили забезпечити рівні умови вступу для представників спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»;

3. Забезпечити достатній часовий проміжок між оприлюдненням остаточної версії програми та датою складання тесту, щоби студенти могли належно підготуватися.

Ми переконані, що прозорість, рівність можливостей та академічна доброчесність у процесі вступу до магістратури є фундаментальними цінностями української освіти. Закликаємо вас врахувати нашу позицію й ухвалити рішення, які сприятимуть забезпеченню академічної справедливості.

*Звернення за підписом Анни Прилуцької, гаранта освітньої програми «Документознавство та інформаційна діяльність», кандидата філософських наук, доцента, завідувача кафедри документознавства та української мови, професора:*

Висловлює своє занепокоєння щодо коректності структури і змісту проекту програми предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ. Попри формальну належність до галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» він не може бути використаний для вступних випробувань до магістратури за спеціальністю В13 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Жодна загальна чи фахова компетенція, жодний програмний результат навчання в державному стандарті спеціальності не передбачає використання інформації з історії мистецтв. .

У такому обсязі вузько-мистецькознавча компетенція може забезпечувати подальше успішне навчання в магістратурі лише для обмеженого кола фахівців у цій галузі, наприклад: «Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво», «Дизайн», «Декоративне мистецтво та ремесла», «Образотворче мистецтво та реставрація», «Музичне мистецтво», «Перформативні мистецтва».

Зміст програми побудовано на звуженому розумінні культури – як художньої культури. У той же час сучасні наукові візії інтерпретують культуру як значно більш багатогранне явище. У рамках подібного підходу історія бібліотечної та архівної справи, еволюція бібліографічного опису засобів систематизації документів є такою ж самою невід’ємною складовою культури як і мистецькі напрями. Проте у проєкті тесту вони зовсім не відображені.

Пропонується не схвалювати проєкт програми предметного тесту. Вимагає формування більш універсального і коректного підходу. У процесі його доопрацювання матеріал з історії мистецтв доцільно розглядати у значно скороченому варіанті.

**Київський національний університет технологій та дизайну:**

*Калина Пашкевич, декан факультету дизайну д.т.н., проф.,*

*Наталія Чупріна, голова НМР факультету дизайну, завідувачка кафедри мистецтва та дизайну костюма, д.мист., проф., КНУТД.,*

*Тетяна Кротова, професор кафедри мистецтва та дизайну костюма, д.мист., проф. Київського національного університету технологій та дизайну*

Надіслано звернення, що обговорено на засіданні Науково-методичної ради факультету:

Дякуємо за проєкт програми предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК6, НРК7 та можливість її обговорення. В цілому поділяємо думку щодо включення у програму тем з Історії Європейського мистецтва з паралельним розглядом мистецьких процесів в Україні. Стосовно тематичного наповнення окремих позицій, за результатами ознайомлення дозволяє висловити такі пропозиції:

1) Перш за все просимо включити у програму теми і запитання, які відповідають спеціальності «Дизайн», принаймні можна було б запропонувати спільну програму вступникам спеціальності «Дизайн» та вступникам спеціальностей «Декоративне мистецтво та ремесла», «Образотворче мистецтво та реставрація». Просимо врахувати, що студенти зазначених спеціальностей не вивчали історію музичного і театального мистецтва тощо під час навчання в бакалавраті. Очевидно, що вступники інших спеціальностей галузі знань «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» потребують окремих програм предметного тесту;

2) Програма перенасичена термінологією з філософії та теорії мистецтва, зокрема, п.1.3.2 (релігієзнавство), п.1.3.3 та інші: «Специфіка філософського світогляду (філософія як головний елемент філософського світогляду; узагальнення досвіду, знання, волевиявлення людини для пізнання сутності буття та людини; критичне осмислення та раціонально-теоретичне обґрунтування основ усіх видів діяльності людини; екзистенційні, метафізичні, пізнавальні та сенсобуттєві запити у сприйнятті і відображенні світу)». Наведені позиції не відповідають змісту дисципліни «Історія мистецтва»;

П.1.3.4 – «Специфіка наукового світогляду (експериментальне та теоретичне знання про світ та людину як головний елемент наукового світогляду; об'єктивність, істинність, системність, ефективність знання у змінах дійсності; взаємообумовленість явищ та єдність світу; еволюційний розвиток)» – не відповідає компетентностям і програмним результатам навчання стандарту спеціальності «Дизайн» бакалаврського рівня і є недоречним у Програмі.

3) Потребує корекції позиція п.1.5.1: «механічні мистецтва» виробництва: архітектура, медицина, політика, військова справа; «симетрія розумного порядку»: музика, риторика, виховання).

У зв'язку з обмеженістю часу для вступників для підготовки до здачі предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ в цьому році, доцільним було б введення такого тесту у наступному 2026 році.

**Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури:**

*Звернення кафедри живопису та композиції Лабораторії науково-методичного забезпечення Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури (за підписом Стелли Мамикіної, завідувача лабораторії):*

Ми підтримуємо прагнення Міністерства до впровадження єдиних підходів до вступу на магістерські програми у сфері мистецтва. Але висловлюємо низку міркувань, які, на нашу думку, можуть бути враховані в подальшій роботі:

1. Не співмірність підготовки здобувачів за різними спеціальностями. Пропонований єдиний тест охоплює широкий спектр спеціальностей, від образотворчого мистецтва до арт-менеджменту й архітектури. Суттєва частина запропонованих у тесті тем виходить за межі вивченого на бакалавраті.

2. Обсяг і складність змісту. Проєкт програми тесту охоплює період від доісторичних часів до цифрового мистецтва ХХІ ст., з акцентами на архітектуру, музику, літературу, драму, філософію. Такий обсяг вимагає енциклопедичної обізнаності.

3. Формат стандартизованого тесту з акцентом на фактологічну точність (дати, терміни, імена, стилі) не відображає специфіки мистецьких спеціальностей.

4. Запровадження тесту менше ніж за два місяці до дати проведення вступної кампанії суперечить чинному законодавству України.

5. Ми підтримуємо участь представника НАОМА в робочій групі, що працює над тестом, і водночас звертаємося із проханням врахувати позицію викладачів-практиків кафедр живопису, графіки, реставрації та сценографії як фахової спільноти.

6. Також просимо розглянути можливість диференціації структури тесту (наприклад, обов'язковий і вибірковий блоки), або окремих варіантів тесту відповідно до специфіки напрямів (образотворче мистецтво, музика, архітектура тощо).

*Звернення Тимченко Тетяни Ростиславівни, завідувачки кафедри техніки та реставрації творів мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури:*

Просимо розглянути зауваження до проєкту предметного тесту з історії мистецтва єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК 6, НРК 7.

Уважно ознайомившись з проєктом, колектив кафедри техніки та реставрації творів мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва архітектури (НАОМА) висловлює своє значне занепокоєння змістом та обсягом запитань.

1) Теми узяті з різних галузей знань, яким не вчить жодна окремо узята програма. Приміром, у НАОМА викладають історію образотворчого мистецтва (та частково архітектури) здобувачам спеціальності 023 (живописці, графіки, скульптори, сценографи, реставратори, історики мистецтва), 022 (графічний дизайн), а також спеціальності 191 (архітектура та містобудування) – історія архітектури). Ми вважаємо, що скласти тест, де як мінімум половина запитань стосується інших видів мистецтва – музичного, кіносценічного, літератури, філософії – практично неможливо для наших абітурієнтів. Це люди, які займаються іншими видами діяльності, причому діяльності, пов'язаної з творчістю та високосенситивним

ремеслом, що виховується роками. Жодна людина не в змозі опанувати таку кількість різних напрямів знань.

2) Серед запитань містяться також такі, що не мають прямого стосунку до мистецтва (у вузькому значенні) – це питання з літератури, філософії, культурології, релігії. Ми погоджуємося, що усі вони пов'язані з мистецтвом, але знання цих зв'язків передбачає як мінімум третій освітній рівень і величезних зусиль з їх опанування. Бакалаврські програми не дають таких знань у жодному ЗВО України, де вчать мистецтву.

3) Серед запитань є занадто складні чи вузькоспеціальні, які потребують великого обсягу часу й зусиль (маловідомі пам'ятки чи факти) або по яких відсутня література.

4) Серед запитань зустрічаються повтори (якщо лише це не зроблено спеціально) та фактичні помилки.

| пункт                                                               | зауваження                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.2.4.                                                              | Техніки живопису – монументальний і станковий – не мають стосунку до поняття жанру                                                                                                      |
| 1.3.1.-<br>1.3.4.,<br>1.4.1.-<br>1.4.5.                             | Питання з області культурології, історії, філософії, причому в найширшому контексті. Це як мінімум для 3-го освітнього рівня, і не за спеціальністю 023 та інших творчих спеціальностей |
| 1.6.2.                                                              | Майже співпадіння з п. 4.2.2.                                                                                                                                                           |
| 3.3.2.                                                              | «Покровитель всіх мистецтв Аполлон (Мусагет) з лірою в руках...»                                                                                                                        |
| 4.1.3                                                               | Десятинна церква в Києві – невідомо, якою вона була, є кілька проєктів реконструкції; П'ятницька церква в Чернігові – наразі це реконструкція 1950-х років.                             |
| 4.2.4.                                                              | Остромирове Євангеліє згадується у п. 4.7.1                                                                                                                                             |
| 4.4., 4.5.,<br>5.6.1.,<br>5.6.2.,<br>6.2.2.,<br>6.3.2.1,<br>7.4.15. | Для чого давати ще й літературу?! У питаннях достатньо літературних творів, пов'язаних з театром! Це питання з філології та філософії.                                                  |
| 6.2.4.                                                              | Є два скульптори: Жан Гужон (Goujon) —16 ст., Жан Гудон (Houdon) 18 — поч.19 ст. (тобто той, що тут має бути). Написання прізвищ – не варто викидати подвоєння літер: Пуссен, Лоррен.   |

5) Запровадження такого тесту у вигляді СФВВ для мистецьких програм другого освітнього рівня вступає у протиріччя з прийнятими стандартами освіти спеціальності 023 першого та другого освітнього рівнів, оскільки містить питання з тих галузей знань, яких там немає. Для нових спеціальностей нові стандарти не затверджені, ми орієнтуємося на старі. Якщо, на думку представників МОН, тест СФВВ такий необхідний, слід розробити варіанти для образотворчого, музичного, кіносценічного мистецтва, архітектури і т. под., які відповідатимуть тим знанням,

що їх здобувають бакалаври.

6) Запровадження такого ЄФВВ менше ніж за два місяці до його складання протирічить чинному законодавству, оскільки він мав бути оприлюднений не пізніше 15 жовтня року, що передує року вступу. Такий обсяг знань неможливо набути за час, що залишився до моменту складання єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ).

7) Не кажучи вже про серйозні юридичні неузгодження, запровадження такого ЄФВВ порушує порядок підготовки здобувачів, викликає розчарування й зневіру викладачів та студентів, ставить під питання доцільність вступу не лише на магістерські, але й на бакалаврські програми, якщо ЄФВВ буде таким неймовірно складним. Фактично, йдеться і про марну витрату державних коштів на підготовку бакалаврів, бо якщо вони не зможуть продовжити навчання на магістратурі, перекреслюються зусилля щодо поступового ускладнення завдань, виходу на інший якісний рівень здобувачів вищої освіти.

8) Складається враження, що цей тест запроваджується з метою скорочення магістерських програм, що призведе до згортання аспірантур, зниження рівня акредитації ЗВО, а далі – й до їх закриття. Тоді про які обміни студентами та викладачами за академічною мобільністю може йти мова (а це є однією з вимог існування наших ЗВО)?

9) Що стосується галузі, яку представляє наша кафедра, необхідність виділення цільових місць на підготовку реставраторів обговорювалася минулого року на рівні Міністерства культури та стратегічних комунікацій. Важливість цієї професії, як здається, не викликає заперечень у часи війни, коли постійно руйнується наша культурна спадщина. З точки зору відповідності наших освітніх програм у галузі культури європейським країнам, то в Євросоюзі до самостійної роботи з творами мистецтва допускають лише осіб з дипломом не нижче магістра.

Чи потрібна Україні вища освіта лише на рівні бакалаврату? Із запровадженням такого ЄФВВ молоді набагато простіше буде вступити на магістратуру у інші країни, де, як ми точно знаємо, достатньо портфолію та співбесіди, навіть не потрібно знання іншої мови, і ці країни зацікавлені у наших абітурієнтах.

*Пропозиції ради факультету архітектури Національної академії образотворчого мистецтва. Рада факультету архітектури НАОМА:*

*Давидов А.М., кандидат архітектури, доцент, завідувач кафедри архітектурного проєктування, гарант ОПП «Архітектура будівель та споруд», заслужений архітектор України, дійсний член Української Академії Архітектури, голова ради факультету;*

*Скорик Л.П., професор кафедри архітектурного проєктування, кандидат архітектури;*

*Гнілоскурєнко М.В., декан факультету архітектури, доктор філософії, ст. викладач кафедри архітектурного проєктування;*

*Трошкіна О.А., доцент, кандидат архітектури, в. о. завідувачки кафедри ТІАСМ, гарант ОНП «Архітектура будівель та споруд»;*

*Чернявський В.Г., професор кафедри архітектурного проєктування, доктор архітектури, гарант ОНП підготовки докторів філософії;*

*Міхєєнко К.М., доцент кафедри ТІАСМ, кандидат архітектури;*

*Стоянович С.В., доцент, в. о. завідувача кафедри архітектурних конструкцій, кандидат технічних наук;*

*Комаров К.О., доцент кафедри архітектурних конструкцій, кандидат архітектури;*

*Іванова Є.О., студентка 2 курсу ОР Бакалавр, АБ23;*

*Істомінова Д.С., студентка 1 курсу ОР Магістр, АМ24;*

*Радзей О.В., аспірант 2 курсу ;*

*Антоненко Н.Л., завідувачка навчальною лабораторією кафедри архітектурного проектування, секретар ради факультету.*

Рада факультету архітектури провела обговорення «Проекту предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ» та вважає за необхідне висловити свої пропозиції і зауваження щодо запропонованого проекту, а саме:

1. Програма предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ містить багато інформації, що стосується теоретичних знань суміжних галузей, вивчення яких не передбачено освітніми програмами спеціальності «Архітектура та містобудування». Це викликає необхідність додаткової підготовки здобувачів вищої освіти для засвоєння нових знань. Ураховуючи, що захист кваліфікаційних робіт за першим(бакалаврським) рівнем вищої освіти заплановано на кінець червня, на підготовку до предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ в абітурієнтів буде обмаль часу.

2. Наразі є потреба у спеціалістах архітектурної галузі для відбудови країни, але складність запропонованої програми може спричинити зменшення бажаних продовжити свою освіту в Україні.

3. Просимо розглянути питання відтермінування введення тестів за вказаною програмою на 2026 рік або скоригувати програму і тести для кожної спеціальності диференційно.

### **НУ «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»:**

*Звернення Олександра Савченка, завідувача кафедри архітектури та містобудування, к.арх., Володимира Ніколаєнка, завідувача кафедри архітектури будівель та дизайну, д.арх., проф. НУ «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

В результаті обговорень рекомендуємо в цьому навчальному році не вводити ці зміни, які можуть привести до різкого скорочення вступників на магістратуру зі спеціальності G17 Архітектура та містобудування, у зв'язку з завищеними вимогами та збільшення кількості іспитів при складній демографічній ситуації та умовах воєнного стану.

Ці нововведенні вимоги потребують подальшого детального обговорення в контексті спеціальності G17 Архітектура та містобудування, яка безумовно буде затребувана в повоєнний час.

### **Львівська національна академія мистецтв:**

*Лист-звернення вченої ради Львівської національної академії мистецтв щодо проекту програм ЄФВВ з історії мистецтва та ЄВВ з методології наукових досліджень (за підписом Голови вченої ради Василя Косіва):*

На офіційному сайті Міністерства освіти і науки України оприлюднено для громадського обговорення проекти програм єдиного фахового вступного випробування (СФВВ) з історії мистецтва – для вступу на навчання з метою здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК 6 та НРК 7, а також єдиного вступного випробування (ЄВВ) з методології наукових досліджень – для вступу на навчання з метою здобуття освітнього ступеня доктора філософії. Зауваження та пропозиції до проектів приймаються до 1 травня 2025 року. Після ознайомлення зі змістом вказаних програм вчена рада Львівської національної академії мистецтв звертається з проханням переглянути рішення щодо їхнього запровадження 2025 року як обов’язкової умови для вступу на другий і третій рівні вищої освіти за спеціальностями галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки».

Ми підтримуємо необхідність удосконалення системи вступу на другий і третій рівні вищої освіти, проте вважаємо запровадження ЄФВВ та ЄВВ у 2025 році у нинішньому форматі передчасним і неприйнятним, оскільки воно:

- суперечить принципу правової визначеності;
- не узгоджується із чинними стандартами вищої освіти;
- не супроводжується належною методичною, навчальною та інформаційною підтримкою;
- ігнорує галузеву специфіку мистецької освіти;
- спричиняє додаткове психоемоційне навантаження на вступників в умовах повномасштабної війни.

Наводимо аргументи на користь скасування ЄФВВ з історії мистецтва у 2025 році.

#### **(ЄФВВ) з історії мистецтва**

Запропонований обсяг знань і міждисциплінарний зміст тесту з історії мистецтва, передбаченого ЄФВВ для вступу до магістратури за спеціальностями галузі знань В

«Культура і мистецтво», не відповідає типовим навчальним планам і освітнім стандартам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. У межах формальної освітньої підготовки вступники не мали змоги опанувати запропоновані теми.

Програма ЄФВВ з історії мистецтва передбачає ряд тем, які не охоплюються жодним розділом бакалаврських програм за спеціальностями «Образотворче мистецтво та реставрація», «Декоративне мистецтво» і «Дизайн». Наприклад, теми «Опера та її жанрові різновиди (А. Скарлатті, Ж. Б. Люллі, К. Монтеверді)», «Балет епохи Людовіка XIV», «Український вертеп і шкільний театр», «Кантата, ораторія, меса» стосуються музичного й театрального мистецтва і є релевантними для спеціальностей «Музичне мистецтво» або «Перформативні мистецтва». Програмою також передбачено розділи, присвячені видовищному мистецтву, зокрема тему «Засади видовищного та ігрового в мистецтві другої половини ХХ — початку ХХІ ст. на прикладі театру-цирку Cirque du Soleil», яка не корелює з навчальними планами мистецьких академій або закладів, що готують фахівців за більшістю спеціальностей галузі знань В «Культура і мистецтво». Подібна міждисциплінарна інтервенція не

враховує специфіки професійного профілю вступників і порушує принцип відповідності вступних випробувань здобутим освітнім компетентностям.

Окрему стурбованість викликає відсутність рекомендованого переліку джерел для підготовки, що позбавляє вступників базових орієнтирів, унеможливляє належну підготовку до вступних випробувань і суперечить вимогам статей 3 та 4 Закону України «Про освіту» щодо забезпечення рівного доступу до вищої освіти. Крім того, оприлюднення проекту програми за два з половиною місяці до початку екзамену порушує принцип правової визначеності, унеможливляє своєчасне оновлення освітніх програм і належну підготовку вступників, які навчаються в умовах підвищеного психоемоційного навантаження, спричиненого війною.

З огляду на викладене, вважаємо недоцільним подавати окремі пропозиції до проекту програми ЄФВВ з історії мистецтва у межах громадського обговорення, оскільки головною проблемою є не лише зміст запропонованого документу, а передусім концептуальні засади та методологічні підходи, на яких вони ґрунтуються. Просимо Міністерство освіти і науки України скасувати запровадження ЄФВВ з історії мистецтва у 2025 році та внести відповідні зміни до Наказу МОН України від 10 лютого 2025 року N 168 «Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році».

Просимо забезпечити подальше доопрацювання ЄФВВ шляхом його поетапного впровадження з обов'язковим пілотуванням, міжнародною експертизою та адаптацією до засад Європейського простору вищої освіти. Крім того, вважаємо за необхідне розробити типові програми, перелік рекомендованої літератури та методичні матеріали, а також забезпечити узгодження змісту тестів зі стандартами попереднього рівня освіти з урахуванням галузевої специфіки мистецької освіти.

Рішення прийнято вченою радою ЛНАМ протокол № 09 від 01.05.2025 р.

### **ЗВО «Університет Короля Данила»:**

*1. Ірина Матоліч, кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри дизайну ЗВО «Університет Короля Данила».*

Ознайомившись з проектом програми з Історії мистецтва, насамперед виникає зауваження щодо поєднання в одній програмі питань з різних видів мистецтва: візуального, музики, театру.

Вивчаючи впродовж шести років в Львівській національній академії мистецтв, Історію мистецтва (закінчувала у цьому закладі спеціальність "культурологія"), ми зосереджувалися лише на Історії візуального мистецтва. Власне так само й зараз я навчаю своїх студентів під час вивчення ОК "Історія мистецтва". У програму включено історію архітектури, живопису, графіки, але не музики, літератури чи театру. А тому прошу на це звернути увагу. Не доцільно, на мою думку, включати в програму ще й ці види мистецтва.

*2. Наталія Гілязова канд. мист., доцент ЗВО «Університет Короля Данила»*

У питаннях Програми предметного тесту з Історії мистецтва єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра виявлено зміщення акценту з фахової тематики. Зокрема, частина питань стосується



історії музичного мистецтва та літератури, що не є пріоритетним для освітніх програм, орієнтованих переважно на візуальні мистецтва, зокрема дизайну.

Тому на нашу думку, доцільно переглянути зміст питань, зосередивши увагу на тих напрямках історії мистецтв, які безпосередньо пов'язані з формуванням професійних компетентностей у сфері дизайну. Теми, пов'язані з музикою та літературою, можуть бути згадані лише побіжно – як елементи культурного контексту епохи, але не як окремі предмети детального вивчення.

### **Дніпропетровська академія музики імені М. Глінки:**

*Сидорчук Владислав, здобувач освіти Дніпропетровської академії музики імені М. Глінки надіслав таке звернення:*

«Змушений звернутись до вас через ситуацію, що склалась навколо організації додаткового вступного іспиту до магістратури у 2025 році.

Повідомлення про новий іспит з'явилося ще у листопаді 2024 року, однак програма до нього була оприлюднена лише у квітні 2025 року - менш ніж за два місяці до дати проведення. Це унеможлиблює повноцінну підготовку і ставить нас у нерівні умови.

Основна частина програми містить блоки з дисциплін, які не викладаються в межах моєї спеціальності, і не є фаховими для майбутніх магістрів музичного мистецтва. Це ставить під сумнів об'єктивність такого тестування та створює ризик несправедливого оцінювання вступників.

Я наполягаю, що іспит до магістратури має бути профільним і базуватись на тих предметах, які були частиною освітньої програми бакалаврату, зокрема на курсах історії музичної культури, теорії музики, історії мистецтва в її музичному контексті тощо.

Я, як здобувачі освіти, відчуваю порушення моїх прав, гарантованих Законом України «Про вищу освіту», зокрема статтею 62 - право на якісну освіту, на об'єктивне оцінювання знань, на справедливі та прозорі умови вступу.

Я не уникаю іспиту — навпаки, я відкритий до проведення повноцінного фахового колоквіуму, який дозволить продемонструвати рівень моєї підготовки саме в межах музичного мистецтва.

Виходячи з вищезазначеного, я вимагаю:

- переглянути структуру і зміст вступного іспиту;
- скасувати дію цієї моделі іспиту у 2025 році, з огляду на стислі терміни та неможливість якісної підготовки;
- у разі потреби проведення фахового колоквіуму сформувати програму, засновану на вивчених нами дисциплінах, передусім з історії музичної культури, а також інших предметів, які відповідають моїй спеціальності.

Я готовий до професійного іспиту, що буде справді фаховим, однак лише за умови, що його структура базується на реальному змісті нашої освіти, а не на випадковому переліку загально культурних тем.

Вірю у Ваше розуміння ситуації та закликаємо до об'єктивності».

### **Заклад вищої освіти «Український католицький університет»:**

*Чучко Євгенія Андріївна, студентка 4 курсу спеціальності Культурологія Українського Католицького Університету, дізналась про введення додаткового іспиту для вступу на магістратуру для всіх творчих спеціалізацій. Просить звернути Вашу увагу та посприяти у їх усуненні. Основна частина програми містить блоки з дисциплін, які не викладаються в межах деяких спеціальностей, і не є фаховими для майбутніх магістрів мистецтва. До прикладу, у студентів музичних спеціалізацій немає жодної пари з тем архітектури, садового чи циркового мистецтва. Це ставить під сумнів об'єктивність такого тестування та створює ризик несправедливого оцінювання вступників. Зважаючи на все просить про наступне:*

- переглянути структуру і зміст вступного іспиту;
- скасувати дію цієї моделі іспиту у 2025 році, з огляду на стислі терміни та неможливість якісної підготовки;
- у разі потреби проведення фахового колоквиуму сформувати програму, засновану на вивчених студентами окремих спеціалізацій дисциплінах, а також інших предметів, які відповідають спеціальності кожного профільного закладу окремо. Сподівається на розуміння та сприяння у вирішенні цієї ситуації, яке саботує можливість вступу на магістратуру для тисяч студентів по всій Україні.

### **Національний університет водного господарства та природокористування:**

*Лист за підписом ректора В.С. Мошинського. Зміст листа-звернення:*

Гарантами освітньо-професійних програм та членами групи забезпечення підготовки за спеціальністю G17 «Архітектура та містобудування» в НУВГП, до складу яких входять висококваліфіковані викладачі фахових дисциплін, розглянутий проєкт Програми предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК6, НРК7, оприлюднений на сайті Міністерства освіти і науки України 18 квітня 2025 р.

За результатами аналізу запропонованого до обговорення змісту розділів і тематики Програми предметного тексту, фахівці Університету прийшли до висновку, що значна частина запропонованих завдань включає масив інформації стосовно видів мистецтв (як-от музика, література, музика, театр, кіно), а також філософії, які не передбачені до вивчення Стандартом вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» спеціальності 191 «Архітектура та містобудування», затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06.2020 р. № 808.

В описі предметної області Стандарту йдеться лише про вивчення, з числа мистецьких, об'єктів «монументального і декоративно-прикладного мистецтва». Крім того, у переліку загальних компетентностей (ЗК) йдеться про: «ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, їх місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку

суспільства, техніки і технологій [...]». Спеціальна компетентність (СК) гласить: «СК3. Усвідомлення особливостей розвитку історичних і сучасних стилів в архітектурі, містобудуванні, мистецтві та дизайні України та зарубіжних країн», безсумнівно маючи на увазі мистецтва, що входять до предметної області спеціальності «Архітектура та містобудування».

Крім того, відповідно до Закону України «Про вищу освіту», стаття 32. «Принципи діяльності, основні права та обов'язки закладу вищої освіти», п.10, ми, як Університет, беремо на себе відповідальність за визначення змісту і програми освітніх компонентів, у тому числі тих, де передбачене набуття компетентностей щодо мистецьких аспектів спеціальності G17 «Архітектура та містобудування», що і передбачено у силабусах ОК, затверджених в НУВГП відповідно до внутрішніх нормативних документів.

Збереження пропонованої структури і змісту завдань Предметного тесту може призвести до негативних результатів його складання вступниками і неможливості продовження здобуття освіти на другому рівні підготовки.

Зважаючи на зазначене вище, просимо розглянути можливість розробки окремого Предметного тесту для спеціальності G17 «Архітектура та містобудування».

### **Приазовський державний технічний університет:**

*Олександра Пантюхіна, к. арх., доцент кафедри архітектури Приазовського державного технічного університету:*

Після аналізу деталізованої структури предметного тексту, ми звернули увагу, що більшість тем відповідають когнітивним рівням А–В. Водночас кілька підтем з історії літератури та кіномистецтва відповідають рівню С.

У зв'язку з цим пропонуємо або додати аналогічні теми рівня С для всіх предметних областей, або ж узгодити всі теми відповідно до рівнів А–В. Це дозволить уникнути ризику створення нерівноцінних умов тестування для представників різних спеціальностей.

### **Приватний заклад «Інститут «Харківська школа архітектури»:**

*Звернення за підписом Ірини Мацевко, ректора Приватного закладу «Інститут «Харківська школа архітектури»*

Впровадження тесту з історії мистецтва є важливим кроком для архітектурної освіти в Україні, адже у світовій академічній практиці вже десятиліттями доведена ефективність вступного іспиту «Art History/Theory Test».

Однак, ознайомившись із проєктом програми тесту, маємо низку суттєвих зауважень.

На нашу думку є недоречним поєднувати вступників, які планують вступати на спеціальність G17 Архітектура та містобудування до випускників, які планують вступати на спеціальності B1 Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво, B2 Дизайн, B3 Декоративне мистецтво та ремесла, B5 Музичне мистецтво, B7

Релігієзнавство, В8 Богослов'я, В12 Культурологія та музеєзнавство та інші спеціальності галузі знань Культура, мистецтво та гуманітарні науки.

У програмі нараховується близько 90 тем, більша половина яких присвячена музичному, театральному, літературному та кінематографічному мистецтву і опанування яких не передбачено стандартом вищої освіти за спеціальністю 191 Архітектура та містобудування. Окремо хочеться звернути увагу на відсутність будь-яких питань з історії містобудування.

Запропонований проєкт програми ставить не в рівні умови вступників. Пропозиція – збільшити кількість тем, які присвячені архітектурі та містобудуванню. Або відкласти складання вступниками предметного тесту з історії мистецтва для спеціальності G17 Архітектура та містобудування.

### **Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»:**

*Сокол Іван Олегович, студент Київського національного політехнічного університету імені Сікорського*

Висловлюю своє глибоке обурення щодо ситуації, яка склалася навколо запровадження обов'язкового тесту з історії мистецтв для вступників до магістратури за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування».

Незважаючи на те, що я навчаюся в іншому закладі, вважаю цю ситуацію неприпустимою з точки зору справедливості та здорового глузду.

Введення нового обов'язкового іспиту без належної підготовки та попередження ставить студентів у нерівне становище.

Включення до тесту тем, які не відповідають фаховій підготовці архітекторів (музика, театр, кіномистецтво), виглядає нелогічним та штучним ускладненням вступу.

Повідомлення про зміну правил у березні, коли вступні кампанії стартують уже у травні, є кричущим прикладом неповаги до студентської спільноти.

Навіть спостерігаючи за цією ситуацією з боку, важко не помітити, наскільки несправедливо і непрофесійно поставилися до студентів КНУБА. Такі дії не сприяють довірі до системи вищої освіти в Україні.

Прошу Міністерство освіти і науки України переглянути своє рішення, виправити ситуацію, адаптувати тести за фаховою спеціалізацією студентів і гарантувати справедливі умови вступу.

### **Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»:**

*Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»*

У назві Програми – «тести з історії мистецтва», проте в структурі є й розділ теорії мистецтва.

Пропозиція: або назвати «тести з теорії та історії мистецтв», або переглянути Розділ 1 («Теоретичний розділ»), зокрема скоротити надлишковий зміст підрозділу 1.5 (перевантажений матеріал про історичні типи класифікації мистецтв) або чіткіше

сформулювати його зміст, зокрема стосовно сучасної класифікації видів мистецтва, де багато дискусійного та різнотлумачень; якщо називати просторові та часові види, то «балет» краще замінити на «танець», або «хореографію», а взагалі не орієнтуватися лише на один підручник з естетики;

Відредагувати теоретичні питання:

до функцій додати естетичну; уточнити термін: «компенсаційна» (це більше про грошові виплати) чи «компенсаторна» функція (1.1.2);

з переліку жанрів образотворчого мистецтва прибрати «монументальний і станковий живопис», це не жанри, а види живопису (1.2.4);

варто залишити лише одне з двох понять: або постпостмодернізм, або метамодернізм (саме з такими закінченнями слів) (1.4.5), адже вони близькі за змістом;

Розділ 2:

прикро, що немає згадки про «Кам'яну Могилу»;

бажано переправити Кукутені на Кукутень;

житла з кісток мамута згадані, а протоміста-гіганти трипільської культури – забули.

Розділ 3:

у назві зикурату-Вавилонської вежи – помилка; можливо, краще ввести «зикурат в Урі» замість зикурату у Вавилоні (3.1.2);

взагалі перелік творів у цьому розділі можна було б скоротити, наприклад, вазу Варки або храм Вести, а додати Фідія і тези про тенденції або особливості того чи іншого етапу, наприклад, про інженерні досягнення Риму (винайдення арки, акведука, купола...), про Причорномор'я в полі еллінської культури (грецькі колонії на території України), уточнити, у яких видах мистецтва проявились етруські і грецькі традиції;

Розділ 4:

Не зрозуміло, за яким критерієм обрані пам'ятки мистецтва, наприклад, чому собор в Ам'єні, а не Нотр-Дам де Парі; монастир Осіос-Лукас, а не Дафні тощо. Забагато пам'яток, які відомі лише вузьким спеціалістам.

Перевірити вираз «півчі книги» - «співочі книги»? (4.3.1)

Підрозділи 4.4 та 4.5, можливо, об'єднати (і там, і там є література, принаймні «Слово о полку Ігоревім» перенести в 4.5).

Розділ 5:

Варто писати «Запорозька Січ» через літеру «о» (від «за порогами», а не від міста Запоріжжя) (5.3.2).

Розділ 6:

Якщо розділ відкривається терміном «бароко», то в назві розділу треба писати 17 століття (а не 16), а маньєризм можна перенести в розділ 5;

6.1.3: є питання до терміну «сценографічність» (?); серед рис бароко варто назвати урочистість, вибагливість, динамізм (а пластичність, просторовість, монументальність – дуже узагальнені поняття);

6.1.7: чому «фландрійська», а не «фламандська»? Ван Дейк – не Ян! Чому «рокайль», а не рококо; якщо тут Ватто, то сюди треба і Р. Карп'єру, і додати Ф.Буше (а взагалі виділити підрозділ про рококо, або переназвати – «Бароко і рококо»).

6.1.9: «Троїцький собор в Новомосковську» - додати, що дерев'яний, а Новомосковськ, на скільки мені відомо, вже перейменували. Усе ж таки – не Г. Барський, а І. Григорович-Барський!!!

Розділ 7:

У назві варто прибрати слово «кінець» (19 ст.), модернізм зародився на поч. 20 ст.

7.4.10. Переглянути прізвище «Єрмилов»;

Розділ 8:

8.1.1: переглянути термін «напрямки», адже далі перелічуються не лише напрямки.

На жаль, не встигаю так ретельно проаналізувати останні розділи, зокрема щодо 20 століття, проте загальне враження від усієї програми – це орієнтація на велику кількість імен, пам'яток, творів (багато можна скоротити, зосередитись на хрестоматійних, більше уваги приділити тенденціям, еволюції мистецтва, мистецтву України, можливо кримських татар); текст не вичитаний (є помилки, зокрема в пунктуації).

Перед введенням такого випробування Міністерству варто було б потурбуватися про замовлення авторам написати підручники з історії мистецтва (яких практично немає українською мовою). Бажаю успіхів у вдосконаленні програми.

### **Національний університет «Києво-Могилянська академія»**

*Дмитро Мазін, декан факультету гуманітарних наук, від імені кафедри археології, кафедри історії, кафедри філософії, кафедри культурознавства Національного університету «Києво-Могилянська академія»*

Основні критичні зауваження:

1. Змістове наповнення пропонованої програми не відповідає цілій низці стандартів вищої освіти України для першого (бакалаврського) рівня у галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальностей 032 «Історія та археологія», 033 «Філософія», 034 «Культурологія», а також другого (магістерського) рівня, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальностей 033 «Філософія», 032 «Історія та археологія» та 034 «Культурологія».

Ми переконані, що введення тесту з історії мистецтва ЄФВВ у такий спосіб, як це пропонується зараз, є неприпустим, адже це порушить фундаментальне право кожної людини на освіту, передовсім – на другому (магістерському) рівні, і право кожного слухача на навчання на освітній програмі за власним вибором. Це поставить у привілейоване положення тих вступників, які виключно за власною ініціативою опановували історію різних видів мистецтва (насправді дуже несхожих!) у такому величезному фактологічному обсязі, як це пропонується у проєкті програми.

Програма вражає надзвичайною незбалансованістю змістового наповнення, адже абсолютна більшість тем спрямована на перевірку знань абітурієнтів з історії мистецтв та мистецтвознавства. При цьому дуже мало уваги присвячено перевірці знань і компетентностей серед абітурієнтів, які вступатимуть на освітні програми з філософії, історії, культурології, які також були б змушені скласти цей тест.

2. Програма містить багато суперечливих або й некоректних фрагментів, на основі яких не можна без участі фахівців перевірити відповідь. Наприклад:

а. питання того, чи варто в українському бароко виділяти ще й якесь «козацьке» бароко – дискусійне. Водночас автори програми не лише згадують його, а й пропонуються довільний концепт «гетьманське бароко» (Розділ 6);

б. Формулювання «стилі шрифтів (латинський, готичний, ін.)» (п.4.7.1.) є не коректним та збиває з пантелику. Адже готичний шрифт – так само був латинський у час, про який йдеться. А загалом від 5 до 15 ст. у латинській палеографії виділяють стільки етапів і рукописних почерків (шрифтів), що їх абсолютно не доцільно знати всім гуманітаріям, не кажучи вже про випускників бакалаврських програм.

в. Формулювання «Музика періоду заснування Запорізької Січі» дивним чином ставить локальний мілітарно-соціальний феномен у центр розвитку музики (!?) (п.5.3.2.);

г. Суперечливе твердження про те, що «Архітектура католицького та православного бароко (собор Юра у Львові, Георгієвський собор Видубецького монастиря в Києві)» (6.1.9). Адже собор св.Юра має також риси рококо. Та й прийнято говорити про національні варіанти бароко, а не конфесійні (у тій же Україні одні майстри будували храми різних конфесій, а католицький світ чи православна ойкумена знали різні варіанти бароко).

д. Трапляються у програмі неграмотні з точки зору граматичних правил речі: «Видубецького монастиря» замість «ВидубИцького» (6.1.9);

е. Дивним чином «житла з кісток мамонтів» розглядаються в тесті як витвори мистецтва (п. 2.1.2), а автори програми не візьмуть на себе сміливість визначити функції та зміст палеолітичного живопису (підрозділ 2.2.)

3. Крім того, вражає надмірна деталізація фактологічної інформації, обізнаність із якою муситиме продемонструвати абітурієнт бакалаврських програм. Через це програма часто справляє враження вибірково відібраних деталей. Наприклад, чому в п. 5.6.4. виокремлені «альдини», але не згадано «етьєнів»?

Зважаючи на хибність концепції та велику кількість недоліків змістового наповнення програми, ми переконані, що запропонована програма тесту з історії мистецтв Єдиного фахового вступного випробування є незадовільною з багатьох причин і потребує фундаментальної переробки.

Введення такого випробування означатиме анулювання результатів навчання на бакалаврському рівні навчання та позбавлення права вступників на магістерські програми вільно обирати освітню програму для подальшого навчання.

Вимагаємо перегляду концепції структури та змісту такої програми, аби передусім привести її у відповідність до відповідних стандартів освіти для бакалаврських і магістерських програм.

### **Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого:**

*Волошенюк Оксана Валеріївна, ст. викладачка кафедри кінознавства  
Інституту екранних мистецтв КНУТКиТ імені І. К. Карпенка-Карого*

З погляду Освітньо-професійної програми «Кінознавство», вважає, що в пропонованому сегменті достатньо зважено та збалансовано представлена історія та теорія аудовізуального мистецтва, проте проєкт програми не враховує процеси, які відбувалися в українському кіно після проголошення Незалежності, його вплив на формування української національної та громадянської ідентичності, пересилання тягlosti колоніалізму. Себто, відсутнє жодне згадування про кінематограф Незалежності України.

Пропонує додати: Українське кіно часів Незалежності України. Державна кінополітика. Кіно – інструмент колективної пам'яті, ідентичності та культурної дипломатії. Нові імена українського кіно ХХІ століття: Олесь Санін, Ахтем Сейтаблаєв, Валентин Васянович, Наріман Алієв, Дмитро Сухолиткий-Собчук, Антоніо Лукіч, Катерина Горностаї. Довженко-Центр: архівування, відновлення, цифровізація, україномовні версії фільмів.

### **Косівський державний інститут декоративного мистецтва:**

*Звернення розглянуто на засіданні Вченої ради Косівського державного інституту декоративного мистецтва: та одногolosно підтримано всіма членами засідання. Протокол №8 від 30 квітня 2025 року*

Після ознайомлення з проєктом програми предметного тесту з історії мистецтв як єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК6, НРК7 колектив Косівського державного інституту змушений відреагувати та висловити свою негативну реакцію щодо термінів подачі програми, які позбавляють можливості підготовки абітурієнтів до складання тесту. Вважаємо, що у такі короткі часові обмеження неможливо бодай побіжно ознайомитися із такою розлогою тематикою тесту.

Викликає занепокоєння надто обширне охоплення всіх видів мистецтва у єдиному тесті, де не врахована специфіка окремих спеціальностей. Нам видається неможливою підготовка абітурієнтів за такою програмою предметного тесту, а вступна кампанія на освітній ступінь магістр на спеціальності галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», G17 «Архітектура та містобудування» (галузь знань G «Інженерія, виробництво та будівництво») за таких умов вступу може мати негативні наслідки.

Підготовка фахівців згаданих спеціальностей є стратегічно важливою для держави, в умовах війни і потребує особливої уваги та підтримки. Пропонуємо не робити поспішні зміни в умовах вступних випробувань, які ускладнюють вступну кампанію і не є виправданими щодо добору нової генерації українських митців.

### **Київський національний університет імені Тараса Шевченка:**

1. Булавський Орест, студент 4 року навчання спеціальності «Філософія» університету Святого Володимира

Волів би відгукнутися щодо здійснених вами нововведень у освітній системі. Еклектичність такого предметного тесту може бути порівняна лише із розчаруванням, котре відвідало мене після усвідомлення того, що, провчившись 4



роки на одній спеціальності, освоєне мною поле знань дозволяє відповісти лише на декілька блоків запитань, котрих близько сотні. Я розумію, що громадські посади не вимагають професійних компетенцій, тому проясню, що компетенція здобувається саме шляхом звуження сфери досліджень, щоб науковець зміг опрацювати якомога більше літератури щодо цієї теми. Ви ж втілюєте давно всіма обляаний енциклопедичний ідеал Просвітництва, котрий направлений на кумулятивне накопичення непотрібної інформації. Щодо порад, то радити мені вам нічого, розумію марність таких потуг. Проте зазначу, що інтенції не є предметом емпіричної верифікації, тому ваш доробок будуть судити лише через шкідництво, котре він принесе. Не ображайтеся на мене, ображайтеся на істину.

*2. За підписом Тараса Пшеничного, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка надіслано пропозиції та зауваження до проєкту предметного тестування з історії мистецтв:*

Колектив історичного факультету Київського національного університету уважно ознайомившись з проєктом програми предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістр на основі НРК6, НРК7, та обговоривши її на засіданні вченої ради історичного факультету, пропонує деякі міркування з щодо її переваг та ризиків, рівно ж до її структури та й загалом до ЄФВВ.

Запровадження Єдиного вступного випробування до магістратури з історії мистецтв – питання, яке має як потенційні переваги, так і ризики. Доцільність його залежить від мети, яку переслідує освітня система. Проте, обґрунтовувати таку доцільність в турбулентних обставинах сьогодення слід виважено та з врахуванням усіх негативних наслідків, які можуть постати.

Не викликає заперечення той факт, що для частини спеціальностей в межах галузі знань «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» (В1-В6 Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво, Образотворче мистецтво та реставрація та ін.) предметний тест з історії мистецтва є цілком логічним, однак для інших спеціальностей (В7 Релігієзнавство, В9 Історія та археологія, В10 Філософія, В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа) вибір саме такого тесту, як єдиного фахового вступного випробування, не має належного обґрунтування. В освітньо-професійних програмах першого (бакалаврського) рівня за гуманітарними спеціальностями відповідно до чинних стандартів у фахових компетентностях, як і в результатах навчання, не було заплановано набуття компетентностей і досягнення результатів навчання пов'язаних із вивченням історії мистецтва. Вступники, які закінчують навчання за першим (бакалаврським) рівнем, за гуманітарними спеціальностями, опиняються в нерівних умовах в порівнянні з випускниками бакалаврату мистецтвознавчих спеціальностей.

Найбільш обґрунтованим предметним тестом єдиного вступного фахового випробування для вступу для здобуття ступеня магістра на гуманітарні спеціальності (за винятком мистецтвознавчих спеціальностей та філології) виступає тест з історії української державності чи з історії, який включатиме в себе історію України та всесвітню історію. І питання вступного випробування потребує подальшого розгляду для вступної кампанії наступного року.

У цьому році вступників в магістратуру на спеціальності В7 Релігієзнавство, В9 Історія та археологія, В10 Філософія, В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа чекає вступне випробовування з предметного тесту для якого у них відсутня базова підготовка і вони опиняються в нерівних умовах із випускниками бакалаврських програм за мистецтвознавчими спеціальностями. Розроблена комісією і запропонована на громадське обговорення програма предметного тесту з історії мистецтва потребує суттєвого уточнення і внесення змін, які полегшать підготовку до його складання випускникам бакалаврату, які не мають базової мистецтвознавчої освіти і не опановували дисципліни з теорії та історії мистецтва.

Історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка вносить пропозиції, якщо не має можливості відтермінувати на 1 рік проведення такого вступного випробовування, що було б цілком доцільним, скоротити програму предметного тесту з історії мистецтва та зробити її менш мистецтвознавчою. Зокрема, на нашу думку доцільно було прибрати з програми в розділі 1 теми 1.2.1; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.3; 1.3.1; 1.3.2; 1.3.3; 1.3.4; в темі 1.5.5. пропонуємо прибрати складову змісту теми «Абстрактне мистецтво та мистецтво, що відтворює дійсність»; 1.6; 1.6.1; 1.6.2. В розділі 6 пропонуємо скоротити тему 6.3.2. та викласти її в такому вигляді «Духовна хорова музика українських композиторів-священиків (Літургія о.М.Вербицького). Пісні на слова Т.Шевченка (Г.Гладкий «Заповіт»); пісні-гімни: о.М.Вербицький «Ще не вмерла Україна», М.Лисенко «Боже великий, єдиний»». Тему 6.3.2. пропонуємо сформулювати так: «Кріпацький театр та перші професійні театри в Україні. Розвиток українського театру. І.Котляревський «Наталка Полтавка». Театр «Руська бесіда» на Галичині (від 1864 р.). Театр корифеїв (персоналії: М. Кропивницький, М. Садовський, М. Заньковецька, І. Карпенко-Карий, М. Старицький, П. Саксаганський). Опера С. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм». М.Лисенко «Тарас Бульба»». Тему 6.3.5. пропонуємо сформулювати в такій редакції: «Візуальна комунікація Промислової революції. Зростання масового друку та його вплив. (Технологічні досягнення. Паровий друкарський верстат (Фрідріх Кеніг), Літографія (Алоїз Зенефельдер). Зародження реклами та брендингу. Нові візуальні форми та медіа (плакат, періодика). Фотографія», а тему 6.3.7 в такій: «Нові жанри видовищного та музичного мистецтва. Виникнення жанру оперети («Опера в маскараді» Жака Оффенбаха; Віденська оперета).» В розділі 7 з теми 7.1.1. пропонуємо прибрати підтему «Передумови виникнення плерного живопису», з теми 7.1.2. прибрати «Імпресіоністичний звукопис в українській музиці: В. Барвінський «Прелюдії»; К. Стеценко «Вечірня пісня»», з теми 7.1.4. прибрати «Ч. Айвз «Космічний пейзаж». Темі 7.2.2. пропонуємо сформулювати в такій редакції: «Урбанізм як вияв міської культури та індустріальної доби (Е.Саті – «меблева» фонова музика, представник французької «шістки»- А.Онеггер «Пасифік 231»; джаз - Дж. Гершвін «Рапсодія в стилі блюз», Я. Барнич «Гуцулка Ксеня» з однойменного мюзиклу, Ю. Мейтус «Дніпробуд»). Поява мюзиклу як комерційного жанру. Театри на Бродвеї». З теми 7.2.4. прибрати речення «Зв'язок кінематографа із традиційними мистецтвами: театром, літературою, живописом, музикою». Тему 7.3.2. пропонуємо взагалі прибрати. Темі 7.3.6. сформулювати в такій редакції: «Становлення танцю модерн як нової художньої форми на зламі ХІХ–ХХ століть. Творчість Айседори Дункан», 7.4.1

«Фовізм як стиль групи французьких художників ХХ ст.: Анрі Матісс «Танець», «Музика», «Золота рибка», Андре Дерен «Естак»», 7.4.6. «Експресіонізм та його значення для розвитку світового мистецтва, театру та кінематографу у ХХ ст. Живописні роботи Е. Мунка «Крик» та «Дівчата на мості»», 7.4.9. «Діалектика національного та авангардного в мистецтві України: творчість Г. Нарбута, М. Бойчука, Т. Бойчука, О. Павленко, І. Падалки, В. Седляра та творчість О. Богомазова, В. Єрмилова, В. Татліна, К. Малевича», 7.4.10. «Конструктивізм як архітектурно-дизайнерський та художній напрям. Архітектурний ансамбль Держпрому в Харкові (1925–1928) як зразок конструктивістської архітектури. Естетичні та концептуальні засади німецької школи архітектури «Баугауз». Основні принципи функціоналізму як архітектурно-дизайнерського напрямку. Твори Ле Корбюзьє, Ф.Л. Райта, Міс ван дер Рое», 7.4.11. «Відображення модерних мистецьких напрямів у кінематографі 1920-х років. Український кіноавангард 1920-х рр: О. Довженко, І. Кавалерідзе, Д. Вертов», 7.4.15. «Розстріляне Відродження. Школа Михайла Бойчука: неовізантизм в українському мистецтві». В розділі 8 пропонуємо теми 8.3.2. оформити в такій редакції: «Принципи сучасного українського наївного мистецтва (Марія Приймаченко, Катерина Білокур та ін.) Діалектика традиціоналізму та неоавангарду в українському мистецтві другої половини ХХ ст. Нова фольклорна хвиля в музиці: Є.Станкович фольк-опера «Коли цвіте папороть», Л.Грабовський «Misterioso» за картинами К.Білокур, М.Скорик - музика до к/ф «Тіні забутих предків» - «Гуцульський триптих», «Мелодія»», вилучити тему 8.3.5. та 8.3.11., 8.3.15., 8.3.18.

Сподіваємося, що наші зауваження будуть прийняті до уваги. Оскільки механічне перенесення моделі ЄВІ з інших дисциплін навряд чи буде корисним для історії мистецтв. Тому, слід виважено підійти до організації подібного іспиту.

### **Луцький національний технічний університет:**

*Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету, спеціальності 191 архітектура та містобудування, 4 курс. Пропозиції надіслані в окремому файлі на 67-ми сторінках (посилання нижче).*

Є членом ГО «Спілка інженерів та архітекторів», спільними зусиллями своїх колег з громадської організації, однокласників та інших моїх небайдужих знайомих з усієї України ми проаналізували усі теми представлені у цьому проєкті.

Зауважує, що підтримують колеги з ХША, КНУБА, ЛНТУ та інших вищих закладів освіти України, де навчаються майбутні архітектори, стосовно того, щоб МОН переглянув рішення щодо впровадження даного тесту у цьому році. Його було введено надто раптово і це шокувало усю спільноту: викладачі та студенти не знають, що робити та як ефективно готувати майбутніх вступників на магістратуру. Просимо врахувати той факт, що спеціальність 191 «Архітектура та містобудування» у своїй програмі не передбачає поглибленого вивчення історії мистецтв, особливо по темах представлених у проєкті.

До основного документу, хочу додати відсоткову статистику кількості питань по темах, для розуміння, наскільки мало питань стосуються архітектури та не відповідають фаховій підготовці архітекторів.

**Усього тем: 187**  
**Розподіл за категоріями:**

|                                           |    |       |
|-------------------------------------------|----|-------|
| Архітектура                               | 27 | 14,4% |
| Живопис                                   | 25 | 13,4% |
| Музика                                    | 24 | 12,8% |
| Театр                                     | 14 | 7,5%  |
| Скульптура                                | 8  | 4,3%  |
| Кіно                                      | 5  | 2,7%  |
| Інше (філософія, релігія, культура, тощо) | 84 | 44,9% |

**Кількість тем у кожному розділі:**

|                                                               |    |
|---------------------------------------------------------------|----|
| 1. Стародавні цивілізації (Єгипет, Месопотамія, Греція, Рим)  | 24 |
| 2. Середньовіччя (Візантія, Романський стиль, Готика)         | 20 |
| 3. Відродження (Італія, Північне Відродження)                 | 16 |
| 4. Бароко, класицизм, рококо                                  | 17 |
| 5. XIX століття (романтизм, реалізм, імпресіонізм, академізм) | 20 |
| 6. Мистецтво XX століття (авангард, модернізм, постмодерн)    | 32 |
| 7. Українське мистецтво                                       | 23 |
| 8. Світоглядно-культурні аспекти та філософські ідеї          | 35 |

**[https://docs.google.com/spreadsheets/d/1DcnTVRY0tjR67zBExnFs6p\\_tPubKU4lC45ddhzoOJE0/edit?usp=sharing](https://docs.google.com/spreadsheets/d/1DcnTVRY0tjR67zBExnFs6p_tPubKU4lC45ddhzoOJE0/edit?usp=sharing)**

**Національний університет «Львівська політехніка»:**

*Лист-звернення колективу Національного університету «Львівська політехніка» за підписом в.о. ректора Юрія Бобало:*

Колектив Національного університету «Львівська політехніка» ознайомився з проектом програми предметного тесту з історії мистецтва єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістр на основі НРК6, НРК7, який був опублікований на сайті МОН України 18 квітня 2025 року.

Даний проєкт викликав глибоку стурбованість у працівників та студентів-випускників освітнього рівня бакалавр Інституту архітектури і дизайну та Інституту поліграфії та медійних технологій.

Нами сформовано ряд істотних зауважень:

1. Не зрозуміла кінцева мета введення єдиного вступного випробування для 14 різних спеціальностей, які на даний момент є об'єднані у галузі знань В «Культура, мистецтво і гуманітарні науки», а також до цього переліку додана спеціальність з іншої галузі знань G «Інженерія, виробництво та будівництво», зокрема G17

Архітектура і містобудування. Мотивація, що це іспит на загальний культурний рівень є неприйнятною, оскільки його програма не орієнтована на середній статистичний рівень, а містить елементи, які потребують спеціальної глибокої підготовки з абсолютно різних видів мистецтв. Фактично, програма представляє собою енциклопедію з культурології з елементами філософії. Для того, щоб оволодіти такою кількістю знань з різних галузей, необхідна тривала і спеціальна підготовка, до чого студенти протягом їх навчання на освітньому рівні «Бакалавр» за спеціальностями «Архітектура і містобудування», «Дизайн» та «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво та реставрація» не готувалися.

2. Вважаємо, що введення такого іспиту, де об'єднані різні спеціальності, ставить під загрозу проведення вступної кампанії на ОПП та ОНП «Магістр» зі спеціальності «Архітектура і містобудування», «Дизайн» та «Образотворче мистецтво та реставрація». Введення такого іспиту може демотивувати студентів на продовження навчання в Україні, оскільки у сусідніх країнах (Польща, Чехія, Словаччина) умови вступу є суттєво простішим: обмежуються лише творчими іспитами і співбесідами. Таким чином, ми або втратимо, або значно зменшимо контингент охочих навчатися на ОПП та ОНП «Магістр». Безумовно, для ЗВО втрата потенційних студентів ООП та ОНП «Магістр» є критичною.

На основі вищезазначеного пропоную:

В структурі предметного тесту з історії мистецтва єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістр на основі НРК6, НРК7 відділити окремими блоками:

- блок «історія архітектури» для спеціальності G17 Архітектура і містобудування;
- блок «історія візуального мистецтва» для спеціальностей B2 Дизайн та B4 Образотворче мистецтво та реставрація.

### **Комунальний заклад Львівської обласної ради Львівський музичний фаховий коледж імені С.П. Людкевича:**

Здобувачі освіти та випускники коледжу: Улановський Володимир, Гайдучок Злата Іванівна, Тищенко Дарина, Громик Катерина надіслали майже одного змісту звернення:

«Змушений (-а) звернутись до вас через ситуацію, що склалась навколо організації додаткового вступного іспиту до магістратури у 2025 році.

Повідомлення про новий іспит з'явилося ще у листопаді 2024 року, однак програма до нього була оприлюднена лише у квітні 2025 року - менш ніж за два місяці до дати проведення. Це унеможливило повноцінну підготовку і ставить нас у нерівні умови.

Основна частина програми містить блоки з дисциплін, які не викладаються в межах моєї спеціальності, і не є фаховими для майбутніх магістрів музичного мистецтва. Це ставить під сумнів об'єктивність такого тестування та створює ризик несправедливого оцінювання вступників.

Я наполягаю, що іспит до магістратури має бути профільним і базуватись на тих предметах, які були частиною освітньої програми бакалаврату, зокрема на

курсах історії музичної культури, теорії музики, історії мистецтва в її музичному контексті тощо.

Я, як здобувач освіти, відчуваю порушення моїх прав, гарантованих Законом України «Про вищу освіту», зокрема статтею 62 - право на якісну освіту, на об'єктивне оцінювання знань, на справедливі та прозорі умови вступу.

Я не уникаю іспиту – навпаки, я відкритий до проведення повноцінного фахового колоквиуму, який дозволить продемонструвати рівень моєї підготовки саме в межах музичного мистецтва.

Виходячи з вищезазначеного, я вимагаю:

- переглянути структуру і зміст вступного іспиту;
- скасувати дію цієї моделі іспиту у 2025 році, з огляду на стислі терміни та неможливість якісної підготовки;
- у разі потреби проведення фахового колоквиуму сформувати програму, засновану на вивчених нами дисциплінах, передусім з історії музичної культури, а також інших предметів, які відповідають моїй спеціальності.

Я готовий до професійного іспиту, що буде справді фаховим, однак лише за умови, що його структура базується на реальному змісті нашої освіти, а не на випадковому переліку загальнокультурних тем».

## **ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ІНШІ**

### **Скарга одного змісту надіслана з 8-ми електронних адрес:**

1. *Олеся Дацко, завідувачка кафедри менеджменту мистецтва ЛНАМ*
2. *Роман Гунда, голова правління ГО ЛООВПО «Меморіал» імені Василя Стуса, головний редактор науково-популярного журналу «Визвольна боротьба», член спілки журналістів України, голова комісії Національного виховання громадської ради при ЛОДА*
3. *Уляна Щурко, ГО «Центр суспільних інновацій»*
4. *Школьна Ольга Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач, професор кафедри образотворчого мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*
5. *ГО «Центр промоції освіти, культури та медіа» в особі Бенях Н.М., виконавчої директорки, кандидати мистецтвознавства, доцентки, завідувачки кафедри художнього дерева ЛНАМ, Кулешник О.І., співзасновниці, проектної менеджерки, ст.викладачки кафедри менеджменту мистецтва ЛНАМ, Онуфрив С.Т., співзасновниці, кандидати філологічних наук, доцентки кафедри української преси факультету журналістики ЛНУ ім. І.Я.Франка*
6. *Гаяук Ірина Яківна, Доктор культурології, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка*
7. *Львівська обласна організація Українського товариства охорони пам'яток історії та культури*
8. *Студрада ЛНАМ голова Погосян Олександра і ЛНМА Галамага Вікторія*

**Міністерству освіти і науки України  
проспект Берестейський, 10, м. Київ, 01135, Україна**

тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96  
mon@mon.gov.ua; svitlana.didusenko@mon.gov.ua.

**Копії:**

**Освітньому омбудсмену України Лещик Надії Всеволодівні**  
ez@eo.gov.ua

**Уповноваженому Верховної ради України з прав людини (Омбудсмену України) Дмитру Лубінцю, hotline@ombudsman.gov.ua**

**Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, а також Голові Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій БАБАКУ Сергій Віталійович**  
Тел.: (044) 255-31-55 (приймальня), Факс: (044) 255-33-04  
Ел. пошта: babak-s@rada.gov.ua

**Міністерству культури та стратегічних комунікацій та Міністру КСК**  
М.Точицькому  
М. Київ, вулиця Івана Франка, 19  
info@mcsc.gov.ua, Телефон 044 235 23 78

### **Скарга**

На сайті МОН України оприлюднене оголошення: «МОН проєкт програми предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК6, НРК7. Опубліковано 18 квітня 2025 року о 13:30» Доступне за посиланням : <https://mon.gov.ua/news/mon-proiekt-prohramy-predmetnoho-testu-z-istorii-mystetstva-iefvv-dlia-vstupu-na-navchannia-dlia-zdobuttia-osvitnoho-stupenia-mahistra-na-osnovi-nrk-6-nrk-7>.

В оголошенні зазначено, що Зауваження та пропозиції до зазначеного проєкту приймаються до **01.05.2025** року на електронну пошту: **svitlana.didusenko@mon.gov.ua**.

Розглянувши зазначений проєкт програми предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК6, НРК7, а також сам факт запровадження ЄФВВ, прошу скасувати ЄФВВ для спеціальностей в галузі 02 «Культура і мистецтво» /В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (далі 02/В).

Прошу визнати запровадження Єдиного фахового вступного випробування у галузі 02 «Культура і мистецтво», а також запропонований для громадського обговорення МОН проєкт програми предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК6, НРК7 (далі - ЄФВВ) таким, що суперечить Конституції України, чинному законодавству, порушує принцип правової визначеності, не відповідає чинним стандартам вищої освіти, державній регуляторній політиці, тому його запровадження у 2025 році є прямим та масштабним порушенням прав людини, а запропонований ЄФВВ за змістом прямо суперечить ідеології, змісту вищої освіти

за всіма спеціальностями в галузі 02 «Культура і мистецтво» /В Культура, мистецтво та гуманітарні науки. Підставами для такого висновку є наступні:

**1. Запровадження ЄФВВ не відповідає чинному законодавству, стандартам освіти і прямо порушує принцип правової визначеності, базові права громадян на доступ до вищої освіти, оскільки для підготовки до вступу абітурієнт має ознайомитися з умовами такого вступу заздалегідь, щоб мати належний час для підготовки. У правовій державі має діяти принцип правової визначеності — коли людина розуміє, що зміст та обсяг її прав і свобод визначається державою і доводиться до громадян у встановленому законом порядку. Принцип правової визначеності та надання абітурієнту можливості підготовки гарантовані п.1. ст. 44 ЗУ «Про вищу освіту», де зазначено, що «Умови прийому на навчання для здобуття вищої освіти оприлюднюються на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки не пізніше 15 жовтня року, що передуює року вступу до закладу вищої освіти».**

Такі строки гарантують право абітурієнта бути ознайомленим зі змістом та вимогами для вступу, і підстав набуття права на доступ до вищої освіти.

В умовах війни замість правил прийому запроваджено поняття «Порядку прийому», однак доведення до абітурієнтів змісту та обсягу вимог для вступу має відбуватися у встановлені терміни.

Порушення встановлених термінів повинно мати серйозні причини і бути відповідно обґрунтованим, проте жодної інформації з цього приводу надано не було, тому постає велике питання, чому МОН України як орган державної влади не забезпечило розробку та оприлюднення інформації у встановлені терміни, щоби надати абітурієнтам час на підготовку та оцінити підстави для вступу. Жодних підстав і причин для прийняття подібного рішення у МОН немає. Отже маємо пряме масове порушення права бути ознайомленим зі змістом та обсягом своїх прав без жодних підстав та обґрунтувань, а також права на правову визначеність. Таким чином МОН порушив право на вищу освіту та доступ до неї абітурієнтів.

**2. Вимоги щодо ЄФВВ при вступі немає в стандартах спеціальностей галузі 02/В, за якими здійснюється підготовка здобувачів освіти.**

Основним документом, який визначає підстави набуття права на здобуття вищої освіти за відповідним рівнем (наявність відповідної освіти чи інші підстави) є Державний стандарт вищої освіти. На даний час чинними є стандарти освіти, затверджені до внесення змін до переліку галузей і спеціальностей Постановою КМУ № 1021 від 30.08.2024 року, тоді як нові державні стандарти освіти за оновленим переліком галузей та спеціальностей не розроблені та не затверджені. Відтак відсутні правові підстави запровадження ЄФВВ для спеціальностей галузі 02 «Культура і мистецтво»/В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», оскільки такі не передбачені чинним законодавством.

Відтак запровадження ЄФВВ за відсутності вимоги таких вступних випробувань у стандартах вищої освіти є неправомірним!

**3. Запровадження ЄФВВ менш, як за два місяці до вступу у магістратуру фізично унеможлиблює належну підготовку абітурієнтів до здачі такого іспиту, враховуючи, що у стандартах освіти нижчих рівнів таких вимог щодо змісту**



**освіти немає, а є лише окремі галузеві аспекти історії мистецтва за видами у окремих освітніх програмах.**

За даними Українського центру оцінювання якості освіти Основна сесія ЄВІ та ЄФВВ проводиться у період з 21 червня до 12 липня 2025 року згідно з затвердженим графіком.

Громадське обговорення проєкту програми ЄФВВ триває з 18 квітня по 1 травня 2025, після цього мають бути розглянуті подані зауваження та пропозиції, а потім така програм може бути затверджена.

Таким чином у абітурієнтів є менше ніж два місяці для ознайомлення з вимогами та підготовки до іспиту, що за наявного змісту запропонованого проєкту програми є неможливим фізично.

**4. Підставою для вступу на вищий рівень освіти може бути винятково обсяг і зміст знань та компетенцій, викладених у державних стандартах вищої освіти спеціальностей галузі 02 попереднього рівня.**

Аналіз програмних результатів навчання, компетенцій та змісту стандартів вищої освіти ОР «Бакалавр» у галузі 02 «Культура і мистецтво» засвідчує, що відповідного обсягу та змісту знань, компетенцій, запропонованих у проєкті програми ЄФВВ, у чинних стандартах нижчого рівня немає. Окремі аспекти представлені у стандартах окремих спеціальностей за видами мистецтва.

Разом із цим не зрозуміло, чому випускники спеціальності 023 «образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» зобов'язані глибоко знати історію дизайну чи музичного мистецтва, а музикознавці – історію дизайну. Тим більше, що вивчення та здобуття таких компетентностей не було обов'язковим на рівні ОР «Бакалавр».

**5. У проєкті програми відсутня література, рекомендована МОН для підготовки до ЄФВВ за запропонованими питаннями.**

Тобто, станом на сьогодні у проєкті програми ЄФВВ навіть відсутній перелік літератури, яка рекомендована для підготовки до такого іспиту.

Щодо низки питань відповідної наукової та методичної літератури взагалі немає, або вона не доступна широкому загалу, що є дискримінацією авторами проєкту програми ЄФВВ абітурієнтів за ознакою доступу до інформації. МОН України не рекомендувало ЗВО впроваджувати вивчення питань, представлених у проєкті програми ЄФВВ, на попередніх освітніх рівнях, не сприяло розробці її змісту та не забезпечувало доступ учасників освітнього процесу до відповідної джерельної бази.

Відтак, впровадження запропонованої програми ЄФВВ є протиправним, оскільки абітурієнти переважно не вчили зазначеного змісту та не здобували відповідних компетентностей на попередніх освітніх рівнях за визначеними спеціальностями в галузі культура, а тому запровадження такої програми ЄФВВ є правовим свавіллям.

**6. Запровадження ЄФВВ є додатковим бар'єром для здійснення господарської діяльності - надання освітніх послуг. В умовах війни створення додаткових бар'єрів для здійснення господарської діяльності без вагомих на це підстав є протиправним і стимулюватиме згортання ринку освітніх послуг. МОН при запровадженні ЄФВВ для галузі 02/В мав здійснити аналіз**

**регуляторного впливу з відображенням наслідків запровадження додаткових бар'єрів для господарюючих суб'єктів – закладів вищої освіти.**

Відповідно до вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», регуляторний акт – це «прийнятий уповноваженим регуляторним органом нормативно-правовий акт, який або окремі положення якого спрямовані на правове регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання;

прийнятий уповноваженим регуляторним органом інший офіційний письмовий документ, який встановлює, змінює чи скасовує норми права, застосовується неодноразово та щодо невизначеного кола осіб і який або окремі положення якого спрямовані на правове регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, незалежно від того, чи вважається цей документ відповідно до закону, що регулює відносини у певній сфері, нормативно-правовим актом».

Нормативний акт, яким запроваджено ЄФВВ є регуляторним актом, оскільки стосується запровадження додаткового вступного іспиту для всіх суб'єктів освітньої діяльності, які здійснюють підготовку в галузі 02/В, буде застосовуватися багаторазово, і який створює додаткові бар'єри для доступу абітурієнтів до освіти. Такі вимоги не передбачені чинним законодавством.

Запровадження ЄФВВ має вплив на велике коло суб'єктів господарювання, споживачів освітніх послуг, і змінює умови їхньої діяльності без правової визначеності та оцінки наслідків запровадження такого ЄФВВ.

Запровадження заходів регулювання (додаткового вступного випробування), а також змісту таких заходів (Програма ЄФВВ) без оцінки наслідків регуляторного впливу, та запевнення, що таке запровадження не вплине негативно на діяльність суб'єктів господарювання є голослівним та протиправним. Натомість деструктивні наслідки запропонованої ініціативи є очевидними (для цього достатньо посадити виконувати цей тест очільників МОН та інших ініціаторів запровадження такого ЄФВВ).

Відтак просимо скасувати ЄФВВ як незаконний та протиправний, визнати проєкт програми ЄФВВ таким, що не відповідає змісту та вимогами стандартів вищої освіти, прямо суперечить вимогам регуляторної політики, а в умовах війни, тотального вигорання та значних психологічних проблем є додатковим суттєвим чинником стресу та поглиблення психологічних проблем для значної частини населення України.

**7. ЄФВВ є додатком бар'єром доступу до вищої освіти, що не відповідає вимогам Конституції України та чинного законодавства. Україна є соціально орієнтованою державою. Ст 3. Конституції чітко визначає, що «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави».**

Також ст. 22 Конституції України визначає, що «Права і свободи людини і громадянина, закріплені цією Конституцією, не є вичерпними.

Конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані.

При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод».

Станом на сьогодні громадяни України, абітурієнти могли отримати доступ до реалізації права на вищу освіту у галузі 02/В без ЄФВВ, тоді як запровадження додаткового іспиту є звуженням існуючих прав на доступ до вищої освіти, що прямо суперечить Конституції. А в умовах війни це є взагалі неприпустимим.

Запровадження ЄФВВ в окремих позиціях дублює програми вступних іспитів на освітні програми галузі. Адже кожна освітня програма ставить вимоги до своїх абітурієнтів, сфокусовані на спеціалізації закладу освіти. Наприклад, музичні ЗВО у вступному іспиті до магістратури перевіряють рівень знань за спеціальністю, а не тестують наявність знань всеосяжного кола питань з історії культури, що є логічним і об'єктивним. Таким чином не зрозуміло, навіщо абітурієнтам дублювати, з однієї сторони, здачу спеціалізованих завдань, а з іншої – оволодівати знаннями далеких від їхньої спеціалізації галузей культури, які вони, на додаток, взагалі не вивчали упродовж навчання на бакалавраті.

**8. Додатковим чинником незаконності та протиправності запровадження ЄФВВ та програми, яка за змістом не відповідає критерія законності є і те що значна частина студентів має психологічні проблеми, страждає від ПТСР, тривожності депресій, що підтверджено низкою досліджень.**

Запровадження ЄФВВ є важливим чинником додаткового стресу через протиправність, невизначеність, і матиме негативний вплив на здоров'я таких абітурієнтів. Особливо тих, які перебувають в зоні бойових дій, прифронтових територіях, і не мають якісного доступу до джерел інформації. Зрештою, вони не зобов'язані додатково вивчати те, що не було передбачено стандартами освіти попередніх рівнів. Зважаючи на те, що здобувачі освіти в галузі 02/В є переважно дуже емоційними, менш стресостійкими, очевидним є, що запровадження ЄФВВ вкрай негативно впливатиме на стан їхнього ментального та психічного здоров'я, що є підризом національної безпеки України, неприпустимим в умовах війни.

**9. Складається стійке враження, що всі так звані «реформи освіти», в тому числі й пропонована програма ЄФВВ обумовлені намаганням МОН України обґрунтувати витрати коштів в межах паспорту бюджетної програми 2201680 на реалізацію проєкту «Удосконалення вищої освіти в Україні заради результатів». Очевидно розробка нових ЄФВВ і стане підставою для десятимільйонних витрат (Додаток А), які, окрім навантаження на бюджет, вб'ють українські магістерські програми у галузі культури і мистецтва, що є по суті підризом національної безпеки.**

Інших правових підстав та обґрунтувань необхідності запровадження ЄФВВ, окрім намірів виправдати витрати коштів на ніби-то модернізацію програмного та апаратного забезпечення Єдиної державної електронної бази з питань освіти для створення інформаційно-аналітичної системи управління вищою освітою, запровадження цифрових рішень оцінювання навчальних досягнень, у тому числі – у дистанційному форматі, та інших витрат, які неможливі без запровадження ЄФВВ

чи інших подібних «новацій» немає. Нічого спільного з удосконаленням вищої освіти ці ініціативи не мають: вони лише нищать українську вищу освіту та науку, зумовлюють посилення недовіри до державних інституцій та стимулюють еміграцію молоді.

**З огляду на вищенаведене прошу:**

- **Визнати запровадження ЄФВВ у галузі 02/В безпідставним, протиправним і незаконним, провести службове розслідування, яким чином з порушенням Конституції України, чинного законодавства з порушенням вимог регуляторного законодавства, базових прав людини на правову визначеність, доступ до вищої освіти, а відповідно право на самовираження, творчий розвиток було допущено запровадження ЄФВВ як підставу для вступу в галузі 02/В**

- **Скасувати ЄФВВ у галузі 02/В як безпідставний з огляду на відсутність цього випробування у державних стандартах вищої освіти як підстави для вступу на відповідні спеціальності у галузі 02/В;**

- **Визнати пропоновану у програму ЄФВВ, громадське обговорення якої триває з 18 по 1 травня 2025 року такою, що за змістом, формою є протиправною, незаконною та не може бути затверджена.**

Додаток А

Витяг з Наказ Міністерства освіти і науки України від 24 лютого 2025 р. № 357 «Про затвердження паспорта бюджетної програми на 2025 рік за КПКВК 2201680»

9. Напрями використання бюджетних коштів

| № з/п | Напрями використання бюджетних коштів                                                                                                                                                                                                                                                                                     | тис. гривень   |                  |             |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|------------------|-------------|
|       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Загальний фонд | Спеціальний фонд | Разом       |
|       | Модернізація програмного та апаратного забезпечення Єдиної державної електронної бази з питань освіти для створення інформаційно-аналітичної системи управління вищої освіти                                                                                                                                              |                | 74 830,3         | 74 830,3    |
| 1     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                |                  |             |
| 2     | Запровадження цифрових рішень оцінювання навчальних досягнень, у тому числі у дистанційному форматі                                                                                                                                                                                                                       |                | 110 944,1        | 110 944,1   |
| 3     | Розвиток програмного комплексу електронної науково-інформаційної системи, в т.ч. єдиної електронної системи конкурсного фінансування наукових досліджень і розробок                                                                                                                                                       |                | 2 044,8          | 2 044,8     |
| 4     | Розробка та впровадження комунікаційних кампаній та просвітницька діяльність, пов'язана з викликами вищої освіти                                                                                                                                                                                                          |                | 1 147,5          | 1 147,5     |
| 5     | Розбудова спроможності та покращення безпечного управлінського, освітнього, дослідницького середовища та потенціалу ЗВО, у т.ч. ЗВО, які розпочали процес реорганізації шляхом злиття або приєднання, за допомогою посилення навчальної та науково - дослідницької лабораторної бази та надання консультативної підтримки |                | 1 205 800,0      | 1 205 800,0 |
| 6     | Розробка та запровадження програми професійного розвитку академічних менеджерів та проведення тренінгів                                                                                                                                                                                                                   |                | 54 000,0         | 54 000,0    |
| 7     | Створення безпечних умов для організації освітнього та науково - дослідницького процесу та його безперервності в ЗВО, що постраждали від війни, включаючи організацію дистанційного навчання та постачання обладнання для забезпечення життєдіяльності та безпеки                                                         |                | 192 884,8        | 192 884,8   |
| 8     | Забезпечення підтримки МОН для удосконалення ефективності системи вищої освіти та управління ЗВО                                                                                                                                                                                                                          |                | 19 575,0         | 19 575,0    |
| 9     | Управління проектом, моніторинг та оцінка (забезпечення діяльності Групи впровадження проекту, проектних менеджерів, консультативні послуги щодо підготовки інвестицій та закупівель, включаючи технічні завдання/специфікації, та інша технічна підтримка, операційні витрати та проведення щорічного аудиту проекту)    |                | 28 868,0         | 28 868,0    |
|       | Усього:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                | 1 690 094,5      | 1 690 094,5 |

## 11. Результативні показники бюджетної програми

| № з/п                 | Найменування показника                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Одиниця виміру | Джерело інформації                                          | Значення показника |
|-----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|-------------------------------------------------------------|--------------------|
| <b>1 витрат</b>       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                |                                                             |                    |
| 1                     | Обсяг залучених кредитних коштів на реалізацію проекту «Удосконалення вищої освіти в Україні заради результатів»                                                                                                                                                                                                                                                                      | тис. грн       | Угода про позику від 13.09.2021 № 9238-UA                   | 9 000 000,0        |
| 2                     | Модернізація програмного забезпечення Єдиної державної електронної бази з питань освіти                                                                                                                                                                                                                                                                                               | тис. грн       | План закупівель проекту, контракти, акти приймання-передачі | 50 430,3           |
| 3                     | Модернізація комплексу апаратного забезпечення Єдиної державної електронної бази з питань освіти, у тому числі постачання та монтаж апаратного забезпечення інформаційної системи управління вищої освіти                                                                                                                                                                             | тис. грн       | План закупівель проекту, контракти, акти приймання-передачі | 24 400,0           |
| 4                     | Інформаційно-технічна підтримка у 2025 році модернізованих програмних забезпечень, завдяки яким проведено Єдиний державний кваліфікаційний іспит, Національний мультипредметний тест, Єдине фахове вступне випробування та Єдиний вступний іспит у 2024 році                                                                                                                          | тис. грн       | План закупівель проекту, контракти, акти приймання-передачі | 1 331,2            |
| 5                     | Розробка та модернізація програмного забезпечення Єдиного державного кваліфікаційного іспиту включаючи розробку модуля «Банк тестових завдань»                                                                                                                                                                                                                                        | тис. грн       | План закупівель проекту, контракти, акти приймання-передачі | 27 000,0           |
| 6                     | Модернізація програмного забезпечення для проведення національного мультипредметного тесту (НМТ), єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ), єдиного вступного іспиту (ЄВІ) включаючи розробку модуля «Банк тестових завдань» національного мультипредметного тесту                                                                                                              | тис. грн       | План закупівель проекту, контракти, акти приймання-передачі | 29 700,0           |
| 7                     | Послуги з надання дискового простору в частині розміщення інформації на сервері, що постійно перебуває в мережі (Хостинг) для програмного забезпечення з використанням якого здійснюється проведення національного мультипредметного тесту (НМТ), єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ), єдиного вступного іспиту (ЄВІ) та Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ) | тис. грн       | План закупівель проекту, контракти, акти приймання-передачі | 20 250,0           |
| 8                     | Постачання та монтаж апаратного забезпечення для Українського центру оцінювання якості освіти (ЦОЮО)                                                                                                                                                                                                                                                                                  | тис. грн       | План закупівель проекту, контракти, акти приймання-передачі | 1 080,0            |
| 9                     | Оснащення обладнанням та програмним забезпеченням навчальних та наукових лабораторій, надання консультативної підтримки відібраним закладам вищої освіти, у т.ч. закладам вищої освіти, які розпочали процес реорганізації шляхом злиття або приєднання                                                                                                                               | тис. грн       | План закупівель проекту, контракти, акти приймання-передачі | 1 205 800,0        |
| 10                    | Забезпечення закладів вищої освіти, що постраждали від війни обладнанням для організації освітнього та науково-дослідницького процесу та його безперервності включаючи організацію дистанційного навчання та забезпечення життєдіяльності та безпеки                                                                                                                                  | тис. грн       | План закупівель проекту, контракти, акти приймання-передачі | 192 884,8          |
| 11                    | Розробка та запровадження програми професійного розвитку академічних менеджерів та проведення тренінгів                                                                                                                                                                                                                                                                               | тис. грн       | План закупівель проекту, контракти, акти приймання-передачі | 40 700,0           |
| 12                    | Забезпечення підтримки МОН для удосконалення ефективності системи вищої освіти та управління закладів вищої освіти                                                                                                                                                                                                                                                                    | тис. грн       | План закупівель проекту, контракти, акти приймання-передачі | 5 400,0            |
| 13                    | Забезпечення діяльності Групи запровадження проекту та проєктних менеджерів                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | тис. грн       | План закупівель проекту, контракти, акти приймання-передачі | 28 868,0           |
| <b>2 продукту</b>     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                |                                                             |                    |
| 1                     | Кількість модернізованих комплексів апаратного забезпечення для Єдиної державної електронної бази з питань освіти                                                                                                                                                                                                                                                                     | од.            | Контракти, акти приймання-передачі                          | 2,0                |
| 2                     | Кількість розробок програмного забезпечення Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ), національного мультипредметного тесту (НМТ), єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ), єдиного вступного іспиту (ЄВІ) включаючи розробку модуля «Банк тестових завдань» національного мультипредметного тесту                                                                    | од.            | Контракти, акти приймання - передачі                        | 4,0                |
| 3                     | Кількість заходів з надання дискового простору в частині розміщення інформації на сервері, що постійно перебуває в мережі (Хостинг) для програмного забезпечення                                                                                                                                                                                                                      | од.            | Контракти, акти приймання - передачі                        | 2,0                |
| 4                     | Кількість закладів вищої освіти відібраних для оснащення навчальних та наукових лабораторій та надання консультативної підтримки                                                                                                                                                                                                                                                      | од.            | Контракти, акти приймання - передачі                        | 10,0               |
| 5                     | Кількість закладів вищої освіти, які розпочали процес реорганізації шляхом злиття або приєднання, в яких здійснюється підтримка оснащення навчальних та наукових лабораторій та надання консультативної підтримки                                                                                                                                                                     | од.            | Публічні угоди із ЗВО                                       | 6,0                |
| 6                     | Кількість закладів вищої освіти, що постраждали від війни, які підвищили безпечність та безперервність освітнього процесу завдяки фінансуванню проекту                                                                                                                                                                                                                                | од.            | Публічні угоди із ЗВО                                       | 35,0               |
| 7                     | Кількість академічних менеджерів (деканів, заступників деканів, завідувачів кафедри, проректорів), що успішно завершили курси професійного розвитку академічних менеджерів                                                                                                                                                                                                            | осіб           | Звіти, акти приймання-передачі                              | 1 000,0            |
| 8                     | Кількість студентів, які отримали можливість безпечного освітнього процесу                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | од.            | Контракти, акти приймання - передачі                        | 150 000,0          |
| 9                     | Кількість проведених процедур закупівель товарів і послуг, кількість укладених контрактів щодо підтримки МОН, підготовлених звітів, рекомендаційних та інших документів в рамках реалізації проекту в 2025 році                                                                                                                                                                       | од.            | Контракти, акти приймання-передачі                          | 159,0              |
| <b>3 ефективності</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                |                                                             |                    |

|    |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |          |                                                        |          |
|----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|--------------------------------------------------------|----------|
| 1  | Середня вартість модернізованих комплексів апаратного забезпечення Єдиної державної електронної бази з питань освіти                                                                                                                                                                         | тис. грн | Внутрішньогосподарський облік Проекту                  | 25 215,2 |
| 2  | Середня вартість розробки програмного одного ІТ продукту в рамках проекту                                                                                                                                                                                                                    | тис. грн | Внутрішньогосподарський облік Проекту                  | 14 175,0 |
| 3  | Середня вартість заходу з надання дискового простору в частині розміщення інформації на сервері, що постійно перебуває в мережі (Хостинг) для програмного забезпечення                                                                                                                       | тис. грн | Внутрішньогосподарський облік Проекту                  | 5 062,5  |
| 4  | Середня вартість оснащення лабораторії, включаючи консультаційну підтримку в закладі вищої освіти                                                                                                                                                                                            | тис. грн | Внутрішньогосподарський облік Проекту                  | 75 362,5 |
| 5  | Середня вартість оснащення однієї лабораторії у закладі вищої освіти, що постраждав від війни                                                                                                                                                                                                | тис. грн | Внутрішньогосподарський облік Проекту                  | 5 511,0  |
| 6  | Середньорічна вартість підготовки академічного менеджера (декана, заступника декана, завідувача кафедри, проректора)                                                                                                                                                                         | тис. грн | Внутрішньогосподарський облік Проекту                  | 40,7     |
| 4  | якості                                                                                                                                                                                                                                                                                       |          |                                                        |          |
| 1  | Рівень реалізації проекту "Удосконалення вищої освіти в Україні заради результатів"                                                                                                                                                                                                          | відс.    | План закупівель, внутрішньогосподарський облік Проекту | 94,0     |
| 2  | Рівень впровадження модернізації програмного забезпечення Єдиної державної електронної бази з питань освіти                                                                                                                                                                                  | відс.    | План закупівель, внутрішньогосподарський облік Проекту | 75,0     |
| 3  | Рівень впровадження модернізації апаратного забезпечення Єдиної державної електронної бази з питань освіти                                                                                                                                                                                   | відс.    | План закупівель, внутрішньогосподарський облік Проекту | 100,0    |
| 4  | Рівень впровадження розробок програмного забезпечення Єдиного державного кваліфікаційного іспиту включаючи розробку модуля «Банк тестових завдань»                                                                                                                                           | відс.    | План закупівель, внутрішньогосподарський облік Проекту | 90,0     |
| 5  | Рівень впровадження модернізації програмного забезпечення для проведення національного мультипредметного тесту (НМТ), єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ), єдиного вступного іспиту (ЄВІ) включаючи розробку модуля «Банк тестових завдань» національного мультипредметного тесту | відс.    | План закупівель, внутрішньогосподарський облік Проекту | 90,0     |
| 6  | Рівень оснащення відібраних закладів вищої освіти сучасними навчально-науковими лабораторіями                                                                                                                                                                                                | відс.    | План закупівель, внутрішньогосподарський облік Проекту | 100,0    |
| 7  | Рівень забезпечення заходу із закупівлі обладнання для лабораторій об'єднаних закладів вищої освіти                                                                                                                                                                                          | відс.    | План закупівель, внутрішньогосподарський облік Проекту | 100,0    |
| 8  | Рівень впровадження безпечної організації освітнього процесу закладів вищої освіти, що постраждали від війни                                                                                                                                                                                 | відс.    | План закупівель, внутрішньогосподарський облік Проекту | 100,0    |
| 9  | Рівень впровадження програми професійного розвитку академічних менеджерів (деканів, заступників деканів, завідувачів кафедр, проректорів)                                                                                                                                                    | відс.    | План закупівель, внутрішньогосподарський облік Проекту | 60,0     |
| 10 | Рівень впровадження проекту (підготовка, нагляд та моніторинг реалізації контрактів, підготовка документів фінансового, аналітичного та технічного характеру, розробка/проведення комунікаційної кампанії, тренінгів, проведення аудиту проекту тощо)                                        | відс.    | План закупівель, внутрішньогосподарський облік Проекту | 77,4     |

Джерело: Міністерство освіти і науки. Офіційний сайт . Наказ Міністерства освіти і науки України від 24 лютого 2025 р. № 357 «Про затвердження паспорта бюджетної програми на 2025 рік за КПКВК 2201680» URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-pasporta-biudzhetnoi-prohramy-na-2025-rik-za-kpkvk-2201680>

## Міністерство культури та стратегічних комунікацій України

*Зауваження і пропозиції надіслано Колос Тетяною Миколаївною, начальником відділу мистецької освіти управління формування державної політики у сфері мистецтв, мистецької освіти та креативних індустрій:*

Розподіл на відсотки є не логічним, оскільки ставить в нерівні умови різні види мистецтв. Відсотки треба встановлювати не за століттями, а за видами мистецтва. По питаннях в тесті треба розділити порівну відсотки за видами мистецтва. Інакше буде несправедливо. І так 65% програми - це архітектура. Це неправильно.

Розділ 1.4 . не має жодного стосунку до історії мистецтва, це історія культури.

1.6.2. Іконографія Пресвятої Трійці, Ісуса Христа і Богородиці: типологія. - дуже вузькопрофільна тема.

2.1. Характерні риси мистецтва нерухомих пам'яток доби палеоліту-мезоліту - дуже вузькопрофільна тема.

3.1.2. - це про історію релігії, не про мистецтво. Акценти не ті.

4.1.3. Спільні та відмінні риси мистецтва Візантії та Русі: Золотих воріт Константинополя та Золотих воріт Києва, хрестово-купольної архітектури храмів Візантії та Русі. Храми монастиря Осіос-Лукас в Фокиді (Греція), Панагія Халкеон

в Салоніках (Греція), собор Софії Київської, Кирилівська церква в Києві. Це дуже вузькопрофільне питання.

4.5.2. Західноєвропейський лицарський епос «Трістан та Ізольда». - це не епос, це романтична історія.

5.3.2. треба додати Мусікійську граматику Дилецького як перший український твір з теорії музики.

6.1.1. Культурологічні причини зміни естетичних смаків Відродження: криза гуманізму, контрреформація, колоніальні завоювання, їх вплив на формування «єзуїтського стилю» бароко. Важливо, аби студенти взагалі мали уявлення і впізнавали барокове мистецтво, а причини його виникнення - це історія для спеціалізованої підготовки мистецтвознавців, навіщо їм теорія кубізму. Дуже вузькопрофільно.

7.4.8. Дадаїзм у мистецтві. «Маніфест Дада» Т. Тцара. Кабаре дадаїстів. Дадаїзм у кінематографі: «Антракт» Р. Клера. Теорія «Ready Made» і нова концепція мистецтва М. Дюшана. - це вже таке вузькопрофільне....

8.2 і 8.3 не має належного представлення музики. У нас є живі ао ті, що нещодавно відійшли композитори, які є класиками української сучасної музики. Їх критично необхідно додати: Скорик, Сільвестров, Станкович, Леся Дичко. В літературі - Ліна Костенко. Зате ми маємо купу вузьких напрямків для художників. Благо, що в архітектурі сильно нічого немає. Але й там є стильові напрями.

### **Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського:**

*Лист-звернення Генерального директора Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського Любові Дубровіної:*

Відповідно до Порядку прийому у 2025 році передбачено предметний тест з історії мистецтва як єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», зокрема й спеціальністю В13 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа.

У зв'язку з тим, предмет «Історія мистецтва» не було включено до освітніх програм зазначеної спеціальності, може відбутися різке скорочення підготовки магістрів інформаційно-бібліотечного профілю. Разом з тим, фахівці рівня магістра мають високу затребуваність у бібліотеках та архівах для впровадження інноваційних технологій і сервісів.

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського просить дозволити вступникам до магістратури спеціальності В13 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа у 2025 році обирати один із предметних тестів.

### **ГРОМАДЯНИ:**

1. Я, Мойсеїв Орест, з міста Львова, дізнався про введення додаткового іспиту для вступу на магістратуру для всіх творчих спеціалізацій. Як активний громадянин бачу кілька кричущих проблем на які прошу звернути Вашу увагу та посприяти у їх усуненні. Основна частина програми містить блоки з дисциплін, які не викладаються

в межах деяких спеціальностей, і не є фаховими для майбутніх магістрів мистецтва. До прикладу, у студентів музичних спеціалізацій немає жодної пари з тем архітектури, садового чи циркового мистецтва. Це ставить під сумнів об'єктивність такого тестування та створює ризик несправедливого оцінювання вступників. Зважаючи на все прошу про наступне:

- переглянути структуру і зміст вступного іспиту;
- скасувати дію цієї моделі іспиту у 2025 році, з огляду на стислі терміни та неможливість якісної підготовки;
- у разі потреби проведення фахового колоквиуму сформувати програму, засновану на вивчених студентами окремих спеціалізацій дисциплінах, а також інших предметів, які відповідають спеціальності кожного профільного закладу окремо.

Сподіваюся на Ваше розуміння та сприяння у вирішенні цієї ситуації яке саботує можливість вступу на магістратуру для тисяч студентів по всій Україні.

### **АНОНІМНІ ЗВЕРНЕННЯ:**

1. На жаль, даний предметний тест призведе до повного провалу набору до магістратури, бакалаври не вивчають історію мистецтва в такому обсязі, не кажучи про обмежений час підготовки.

2. Я є цьогорічною випускницею мистецького вузу за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» за освітнім ступенем бакалавр і планую вступати до магістратури. Я вважаю недоречним і навіть нечесним вводити новий екзамen для вступу за 2 місяці до його проведення, враховуючи також, що предмет «Історія мистецтва» ми не вивчали протягом 4 років здобування бакалавра. Часу на підготовку залишається вкрай мало і до чого конкретно готуватись теж незрозуміло, це є несвоєчасним рішенням. У розпал підготовки до державних іспитів, які є дійсно показовими для моєї спеціальності, тобто творчі іспити, які показують рівень гри на музичному інструменті і які мають бути головним вектором для визначення професійності музиканта, Міністерство Освіти додає новий письмовий іспит, який мало стосується саме цієї спеціальності, чим ризикує втратити магістрів не тільки у найближчі роки, а й взагалі в подальшому випускати магістрів зі слабким рівнем виконавської майстерності. У наш складний час культуру в Україні треба берегти і підтримувати, а наших музикантів у всьому світі раді вітати зовсім не за знання з історії мистецтва, а за яскраву виконавську школу, яку ми намагаємось зберегти попри все.

3. Ми, студенти спеціальності "Музичне мистецтво", змушені висловити своє глибоке занепокоєння у зв'язку з вимогою складати дисципліни, які не мають жодного відношення до нашого фаху, наприклад, у сфері бібліотечної справи, кіномистецтва тощо. Наше навчання сфокусоване на розвитку професійних навичок саме в галузі музичного мистецтва. Ми не вивчали відповідні дисципліни й не маємо базових знань для їх об'єктивного складання. Таке рішення виглядає абсолютно недоречним та несправедливим стосовно нашої спеціалізації. Особливо складко це в умовах війни, коли студенти і так навчаються в надзвичайно складних обставинах, перебуваючи під психологічним та фізичним тиском. Замість підтримки, ми стикаємось з додатковими необґрунтованими вимогами, які лише ускладнюють



процес навчання. Ми дуже просимо переглянути це рішення, яке не відповідає ані реальним умовам сьогодення, ані логіці підготовки фахівців у сфері культури та мистецтва.

4. Вам пише студент 4 курсу філософського факультету, який планує здавати ЄФВВ. Певно, люди в міністерстві освіти не звикли до здобуття будь-якої академічної освіти взагалі, зазвичай просто купуючи дипломи і дисертації, тому готові запроваджувати нефахові, випадкові іспити для непристосованих до цього спеціальностей (ще й за пару місяців до самого іспиту). Таким чином, якщо подібна методологія їх влаштовує, пропоную зробити ще один іспит для гуманітарних факультетів: «Загальні фізико-математичні компетенції» або «Сольфеджіо для філософів». Чому б ні? Це має стільки ж сенсу, як і нововведення ЄФВВ із історії мистецтв для філософського факультету та інших не-істориків.

5. Пиндик Софія, студентка 2 курсу факультету музичного мистецтва (заклад не вказано), відділу академічного співу, змушена звернутися до Вас щодо ситуації, яка склалася навколо організації додаткового вступного іспиту до магістратури у 2025 році. Як і мої колеги, я була неприємно вражена пізнім оприлюдненням програми цього іспиту. Менш ніж два місяці на підготовку до іспиту, значна частина якого охоплює дисципліни, що не викладаються в межах моєї спеціальності та не є профільними для майбутніх магістрів музичного мистецтва, роблять якісну підготовку практично неможливою. Це ставить усіх нас, студентів, у нерівні умови. Вважаю неприпустимим, що основна частина програми іспиту включає блоки з предметів, які не є фаховими для майбутніх магістрів музичного мистецтва, зокрема для мене як студентки відділу академічного співу. Це викликає серйозні сумніви щодо об'єктивності такого тестування та створює значний ризик несправедливого оцінювання моїх знань та знань моїх однокурсників. Я твердо переконана, що вступний іспит до магістратури повинен бути профільним і базуватися на тих дисциплінах, які ми вивчали протягом навчання на бакалавраті, зокрема на історії музичної культури, теорії музики, історії мистецтва в її музичному контексті, а також на фахових дисциплінах, безпосередньо пов'язаних з академічним співом. Я, як здобувачка освіти, не маю наміру ухилятися від іспиту. Навпаки, я повністю готова до проходження повноцінного фахового колоквиуму, який дасть мені змогу продемонструвати рівень моєї підготовки саме у сфері музичного мистецтва та моєї спеціалізації – академічного співу. Зважаючи на вищевикладене, я наполегливо прошу: переглянути структуру та зміст вступного іспиту до магістратури; скасувати дію чинної моделі іспиту у 2025 році через критично стислі терміни для підготовки та неможливість якісного опанування матеріалу, який не відповідає нашій попередній освіті; у разі необхідності проведення фахового колоквиуму, сформулювати програму, яка базуватиметься на вивчених нами дисциплінах, насамперед з історії музичної культури, теорії музики, історії мистецтва в її музичному контексті, а також на фахових предметах, що відповідають моїй спеціальності – академічному співу. Я вірю в можливість проведення професійного та об'єктивного іспиту, який справді відображатиме рівень нашої фахової підготовки. Однак це можливо лише за умови, що його структура базуватиметься на реальному змісті нашої освіти, а не на випадково підібраному переліку загальнокультурних питань, які не мають прямого

відношення до нашої спеціальності. Сподіваюся на Ваше розуміння серйозності цієї ситуації та на об'єктивне вирішення цього питання.

6. Білаш Петро Сергійович, Звягінцева Марія, Черевко Марія, Джосан Ольга, є здобувачами вищої освіти за спеціальністю «Музичне мистецтво» (заклад освіти не вказано). У зв'язку з оприлюдненим проєктом щодо введення предметного тесту з історії мистецтва як складової ЄФВВ для вступу до магістратури, хочу висловити свою позицію. На мою думку, запровадження єдиного тесту з історії мистецтва, який охоплює живопис, скульптуру, архітектуру, художню культуру та інші напрями, є недоцільним для спеціальностей, пов'язаних із музичним мистецтвом. Як музикант, у межах освітньої програми я вивчав лише історію музики, без поглибленого ознайомлення з візуальними мистецтвами. Тому прошу розглянути можливість або: скасування цього тесту як обов'язкового для всіх мистецьких спеціальностей, або розробки окремих варіантів тестів за профілями: для музикантів – історія музики, для художників – історія образотворчого мистецтва, для скульпторів – історія скульптури тощо. Це дозволить забезпечити об'єктивність оцінювання і відповідність змісту іспиту підготовці здобувачів освіти.

7. Особливо це критично для спеціальностей, у програмі яких ніколи не було предмету з історії мистецтв – зокрема, й на архітектурному факультеті. Необхідно внести корективи до тесту, щоб він охоплював період декількох століть. Часовий проміжок, який представлений зараз – від початку доісторичного мистецтва – вимагає від абітурієнтів знань про всю історію людства. Враховуючи, що сам тест було запроваджено лише за кілька місяців до іспиту, вимога настільки глибоких і всеосяжних знань є абсолютно невиправданою. Складається враження, що ті, хто причетний до впровадження цього іспиту, зовсім не знайомі ні з навчальними планами відповідних факультетів, ні з особливостями самої галузі. Це виглядає як штучне, необґрунтоване і нахабне ускладнення умов вступу – замість реальної роботи над покращенням якості освіти!

8. Студентка кафедри хорового диригування, висловлюю свій протест щодо використання тесту з історії мистецтва як єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ) у 2025 році. Цей тест, за своїм змістом і структурою, не відповідає специфіці підготовки музикантів, композиторів, виконавців та педагогів у галузі музичного мистецтва. У завданнях переважають питання з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, архітектури та загальної культури, тоді як професійна компетентність фахівців з музики вимагає знань музичної теорії, історії музики, виконавських практик та методики музичної освіти. Такий підхід: не дає змоги об'єктивно оцінити фаховий рівень вступника; ставить музикантів у нерівні умови порівняно з представниками інших мистецьких спеціальностей; порушує академічну справедливість і погіршує якість відбору студентів для музичної галузі. Прошу відмінити тест ЄФВВ для спеціальності "Музичне мистецтво", або розробити окрему фахову програму вступного випробування, узгоджену з профільними закладами мистецької освіти. Якщо негайні зміни неможливі — запровадити альтернативний фаховий іспит у ЗВО, як це було раніше. Закликаю Міністерство освіти і науки України прислухатися до думки фахової спільноти та забезпечити справедливі умови вступу на магістратуру з музичного мистецтва.

9. Категорично недоцільним введення тесту, що обговорюється, через його вузьке спрямування тільки для спеціальності «Культурологія». Для абітурієнтів інших мистецьких спеціальностей, зокрема музичного мистецтва, цей тест створить грандіозний бар'єр. Дякую за можливість висловити свою думку.

10. Чмир Максим Віталійович (заклад освіти не вказано), дізнався про введення додаткового іспиту для вступу на магістратуру для всіх творчих спеціалізацій. Як активний громадянин бачить кілька неприпустимих проблем, на які просить звернути Вашу увагу та посприяти у їх усуненні. Основна частина програми містить блоки з дисциплін, які не викладаються в межах деяких спеціальностей, і не є фаховими для майбутніх магістрів мистецтва. До прикладу, у студентів музичних спеціалізацій немає жодної пари з тем архітектури, садового чи циркового мистецтва. Це ставить під сумнів об'єктивність такого тестування та створює ризик несправедливого оцінювання вступників. Зважаючи на все прошу про наступне: переглянути структуру і зміст вступного іспиту; скасувати дію цієї моделі іспиту у 2025 році, з огляду на стислі терміни та неможливість якісної підготовки; у разі потреби проведення фахового колоквиуму сформувавши програму, засновану на вивчених студентами окремих спеціалізацій дисциплінах, а також інших предметів, які відповідають спеціальності кожного профільного закладу окремо.

11. Студенти, які цього року вступають на магістратуру, мають всього декілька місяців підготовки до такого масштабного вступного іспиту, де буде безліч питань на тему різних видів мистецтва. У студентів просто не буде часу ґрунтовно підготуватись до такого іспиту, якщо є можливість його не проводити цього року – краще не проводити його.

12. Чотири анонімних вступники за спеціальністю «Музичне мистецтво», висловлюють глибоке занепокоєння та незгоду щодо впровадження тесту з історії мистецтва як єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ) у 2025 році. Цей тест, за своєю структурою та змістом, не відповідає специфіці підготовки музикантів, композиторів, виконавців і педагогів у сфері музичного мистецтва. Завдання здебільшого стосуються образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, архітектури й загальної культури. Натомість професійна підготовка у галузі музики базується на знаннях з музичної теорії, історії музики, виконавських практик та методики навчання. Таке зміщення акцентів: не дозволяє об'єктивно оцінити фаховий рівень підготовки вступника; ставить музикантів у нерівне становище порівняно з іншими мистецькими спеціальностями; порушує принципи академічної справедливості та негативно впливає на якість відбору кадрів у сфері музичної освіти. У зв'язку з цим я наполегливо просимо: переглянути зміст тесту ЄФВВ для спеціальності «Музичне мистецтво», розробити окрему фахову програму вступного випробування з урахуванням музикознавчих компонентів і позицій профільних закладів мистецької освіти. У разі неможливості швидких змін – надати альтернативу у вигляді фахового вступного іспиту безпосередньо у закладі вищої освіти, як це було раніше. Закликаємо Міністерство дослухатися до голосу фахової спільноти та створити справедливі умови для вступу до магістратури в галузі музичного мистецтва.

13. Студент з історичного факультету, спеціальність історія та археологія. Наголошує, що проєкт програми абсолютно не підходить під те, що ми вивчав 4

роки. Все це підготувати за такий стислий термін дуже складно. Просить замінити питання на більш пов'язані з історією, або взагалі провести просто фаховий іспит всередині факультету.

14. Чи є конкретні матеріали, конспекти або збірники, по яких варто готуватись до ЄФВВ з історії мистецтва? Такі, до прикладу, як для психології та соціології.

15. Анонім. Пригадую свій досвід підготовки до вступу в магістратуру ЛНМА ім. М. В. Лисенка: левову частку усього часу доводилось приділяти саме практичній частині, що, апріорі, є пріоритетним для музиканта інструменталіста-вокаліста. Постійна робота над власною виконавською майстерністю, вдосконалення технічної вправності, пошук власних художніх сенсів чи інтерпритацій, та їх втілення у програмних творах, чи навіть, елементарне тримання у формі виконавського апарату, все це посідає чільне місце в цей, і без того, напружений та доленосний період. Цікаво чи автори вищезгаданого проєкту мають уявлення про феномен музичного виконавства, як такого, що розвивається безпосередньо в просторі та часі. За умов концертного чи, в даному випадку доречніше сказати іспитового, виступу від виконавця вимагається максимальна концентрація та зосередження всіх умінь, навиків, розумових процесів та емоційних імпульсів задля єдиного моменту втілення усього набутого роками досвіду. Чи можна применшити важливість практичної підготовки музиканта виконавця на користь загальної ерудиції в сфері мистецтв? У такому разі наша культура, в недалекій перспективі, цілком може бути приречена, в більшій мірі, на перевазі споживачів, над творцями. В такому контексті, вважаю, що запропонований МОН проєкт єдиного тесту з історії мистецтв вимагає перегляду на предмет доцільності.

16. Запровадження нового іспиту з історії мистецтва для гуманітарних спеціальностей на магістратуру в цьому році є недоречним взагалі. Такі речі треба готувати завчасно, щоб у абітурієнтів був час для підготовки до екзамену, а не за 2 місяці до вступу! Більше того, магістратура - вузько направлена ступінь освіти і якщо вже впроваджувати такий тест, то він має містити в собі теми, які безпосередньо стосуються спеціальності на котру вступає абітурієнт, а не «ліпити» в архітектуру музику, чи в хореографію архітектуру.

17. **Запитання 6.3.6.** Використовується термін "еклектизм", який є абсолютною радянщиною У сучасній захдноєвропейській історії та теорії архітектури використовують термін "історизм", який є коректним. Тому приклади "стилізації" та "еклектизму" пропоную замінити на "приклади архітектури історизму". Стилізаторство, еклектизм, цитування - це є творчі методи у межах історизму. Від спадщини Радянського Союзу потрібно звільнятися у нашій термінології. **Запитання 8.3.9.** З термінологією проблеми. Кензо Танге - це метаболізм, ін не був необруталістом, тим більше, що термін "необруталізм" - це оксюморон. Був бруталізм, проте необруталізму не було. Термін гуляє по просторах інтернету, але він не є коректним. Ле Корбюзьє не є неопластицистом. Неопластицизм пов'язаний з дуже конкретною групою "De Stijl". Ле Корбюзьє - це модернізм у широкому сенсі того слова в архітектурі. Терміну "модернізм" взагалі десь немає.... Звідки "вантова архітектура" Сантьяго Калатрави??? Ну використовував він вантові конструкції і що? У літературі це біо-тек або органі-тек...Але чи варто студентів таким мордувати. Це вже спеціалізовані знання.... З Алваром Аалто згідна, але чому він знову з'явився

у наступному питанні??? Поняття "постмодернізм" в архітектурі взагалі зникло. **Пропоную: Запитання 8.3.9.** Модернізм в архітектурі XX століття. Піонери модерністичної архітектури першої половини XX ст.: Ле Корбюзьє, Гропіус, органічна архітектура Райта. Пізній модернізм другої половини XX ст.: метаболізм Кензо Танге, бруталізм Смітсонів, хай-тек Роджерса, Фостера. **Запитання 8.3.10.** Зміна парадигми архітектурного розвитку у постмодернізмі 70-80-х років XX ст. Постмодернізм у США: Вентурі і Мур, постмодернізм в Європі: Р.Боффіл, А.Россі. Архітектурні напрямки межі XIX-XXI ст.: деконструктивізм (Лібескінд), параметрична архітектура (Заха Хаддід), екологічна архітектура (Фостер).

18. Щодо громадського обговорення проєкту тесту щодо вступу в магістратуру, зокрема на спеціальність Музичне мистецтво. Вважаємо з колегами подібний тест, що вміщує в собі питання з інших спеціальностей є методично не вірним. Подібні тестування мають бути розмежованими між фахом, а питання такі, що можуть перевірити загальний розвиток майбутнього здобувача, але на рівні магістратури. Ми не можемо втрачати потенційних здобувачів, які бажають продовжити розвиватися на вищому рівні освіти. Дані питання пропонованого тесту варто переглянути, або ж підійти до цього питання більш виважено і відповідально. Дякуємо за розуміння.

19. Студентка архітектурного факультету Київського національного університету будівництва та архітектури (не вказала прізвище та ім'я). Такий тип іспиту не є доцільним, адже студенти різних спеціальностей вивчають історію мистецтв фахово, а не загально. В такому випадку краще створити не єдиний іспит для всіх, а окремий, враховуючи освітні програми всіх спеціальностей, які входять в цю категорію.

20. Кухар Галина (не вказала місце роботи) вважає, що у запропонованому переліку тестових питань є значна кількість завдань, що стосуються історії музичного та театрального мистецтв. Хоча ці види мистецтва є важливими складовими культурного розвитку, їх присутність у тестуванні для студентів спеціальності «Дизайн» видається методично недоцільною. Підготовка магістрів-дизайнерів має орієнтуватися насамперед на глибоке знання образотворчого, прикладного та візуального мистецтв, оскільки саме ці напрями формують основу дизайнерської компетентності. Включення питань з історії музики та театру відволікає від головного предметного поля дисципліни і не відповідає специфіці фаху. Доцільно здійснити перегляд тестових блоків з метою зосередження уваги на ключових для дизайнерів темах – декоративне мистецтво, графіка, живопис, історія шрифтів, дизайн середовища тощо. Питання з театру і музики варто або виключити, або згадати лише у міждисциплінарному контексті, за наявності логічного зв'язку з візуальними мистецтвами.

21. Кисіль Наталія, здобувач вищої освіти за спеціальністю «Музичне мистецтво» (заклад не вказано). На її думку запровадження єдиного тесту з історії мистецтва, який охоплює живопис, скульптуру, архітектуру, художню культуру та інші напрями, є недоцільним для спеціальностей, пов'язаних із музичним мистецтвом. Як музикант, у межах освітньої програми я вивчала лише історію музики, без поглибленого ознайомлення з візуальними мистецтвами. Тому просить розглянути можливість або скасування цього тесту як обов'язкового для всіх

мистецьких спеціальностей, або розробки окремих варіантів тестів за профілями: для музикантів – історія музики, для художників – історія образотворчого мистецтва, для скульпторів – історія скульптури тощо. Це дозволить забезпечити об'єктивність оцінювання і відповідність змісту іспиту підготовці здобувачів освіти.

22. Моя спеціальність 191 Архітектура та містобудування. Але ось питання: як має складатися тест з того що навіть майже не вивчається? Історія мистецтва, як дисципліна є вибірковою і немає того підґрунтя для детального вивчення. Програма дуже інтенсивна і більш технічна, тому часу на вибіркові і додаткові загальноосвітні дисципліни просто не вистачає. То в чому сенс? Ніхто не готовий до даного іспиту, так само як і нема гідних викладачів які б могли нормально до нього підготувати.

23. Не дуже розумію за яким принципом формувалися теми. Як показано всі наведені теми в списку будуть для всіх незважаючи на спеціалізацію, але тут виникає питання чому я, наприклад як людина яка навчається на графічному дизайні, маю знати теми з музики, хореографії або фільмів, оскільки це не має ніякого відношення до мене. Хотілося б більш справедливих критеріїв для вступу.

24. Онопченко Владислава, Кафтан Артем Віталійович, Петрик Софія Вадимівна та дві анонімні особи звертаються щодо обов'язкового тестування з історії мистецтв для вступу до магістратури за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування». Зауваження:

Відсутність відповідності змісту тесту підготовці за спеціальністю.

Навчальні плани бакалаврського рівня за спеціальністю 191 передбачають вивчення історії архітектури, але не охоплюють детально інші види мистецтва, такі як музика, театр чи кіно. Наявність таких тем у тестових завданнях ускладнює процес оцінки знань саме за профільною підготовкою. Узагальнення всіх існуючих сфер мистецької діяльності в єдиному екзамені для людей, які вирішили пов'язати з мистецтвом свою подальшу кар'єру, є, на мій погляд, некомпетентним з боку міністерства, адже для проектування архітектурного середовища не обов'язково складати іспити з питаннями "про Моцарта і Баха".

Неналежна організація підготовчого процесу.

Дисципліна "Історія мистецтв" на 3-му курсі навчання була вибірковою й доступною не для всіх студентів. Запити на отримання матеріалів (а точніше відеозаписів лекцій студентів, що проходили дану дисципліну) для самостійного вивчення залишилися відхиленими. Таким чином, велика кількість студентів наразилася на нерівні умови підготовки до іспиту.

Надто короткий термін повідомлення про нові вимоги.

Про зміни в структурі вступних випробувань студентів повідомили лише у березні (а точніше 10 березня 2025 року на організованому деканатом зборі студентів), тоді як реєстрація починається вже у травні, а іспити відбуваються у червні. Враховуючи обсяг матеріалу, вже існуючу навантаженість студентів, пов'язаним із закриттям сесії та підготовки дипломної роботи, а також підготовки до вже існуючих ЄВІ (англійська мова та логіка) та ЄФВВ (2 клаузури на 4 та на 2 години та низки запитань з теорії архітектури), часу на повноцінну підготовку до ще одного несподівано виникшого іспиту з історії мистецтв критично недостатньо.

Враховуючи викладене, пропоную:

- Переглянути зміст тесту, адаптувавши його під специфіку архітектурної освіти, або ж розробити окремі варіанти з історії мистецтва конкретної галузі, в якій студент збирається отримувати освіту.

- Забезпечити надання всім вступникам навчальних матеріалів, необхідних для підготовки, прикладів робіт, а також пробних онлайн-тестів.

- У майбутньому завчасно повідомляти про зміни у вступній кампанії та забезпечувати достатній термін для підготовки.

Сподіваюся на врахування моїх зауважень та внесення відповідних змін задля забезпечення рівних можливостей для всіх.

25. Програма предметного тесту з історії мистецтва ЄФВВ для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі НРК6, НРК7 складена таким чином, що майже не враховує специфіку вступу на спеціальність G17 Архітектура та містобудування. Здобувачам вищої освіти на дану спеціальність за проектом програми доведеться здавати іспит, який охоплює досить різні сфери діяльності в мистецтві, що зовсім не торкаються архітектури як такої та не є дотичними до неї. У підсумку це може призвести до ситуації, коли знання вступників на архітектурну спеціальність будуть оцінюватись зовсім з інших напрямів, що не є об'єктивним для вступу на архітектуру на другому (магістерському) рівні вищої освіти. З урахуванням цього слід було б підійти до формування змісту програми предметного тесту з історії мистецтва більш виважено, бо спеціальність G17 Архітектура та містобудування є ругульованою, і для запобігання відтоку студентів, які потенційно могли б претендувати на вступ на дану спеціальність надати можливість корегування данної програми саме фахівцям з цієї спеціальності.

26. Небилиця Владислав Русланович, Кузько Надія та п'ять анонімних осіб, здобувачі освітнього ступеня бакалавра спеціальність 191 Архітектура та містобудування. Низка зауважень та пропозицій щодо змісту та структури запропонованого тесту:

- Невідповідність змісту тесту специфіці спеціальності «Архітектура та містобудування»

- Згідно з оприлюдненою інформацією, тест з історії мистецтва є обов'язковим для вступників на магістерські програми за спеціальностями, що охоплюють широке коло напрямів: від музичного мистецтва та перформативних мистецтв до богослов'я та архітектури.

- Однак, навчальні програми бакалаврату за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування» не передбачають поглибленого вивчення історії музики, театру чи інших видів мистецтва, окрім архітектури. Відповідно, включення до тесту питань, що стосуються зазначених напрямів, ставить вступників у нерівні умови та не дозволяє об'єктивно оцінити їхню фахову підготовку.

- Обмежений термін для підготовки до тестування

- Проект програми було оприлюднено 18 квітня 2025 року. Таким чином, вступники мають дуже мало часу для ознайомлення з програмою та підготовки до тесту, що є вкрай недостатнім, особливо з огляду на обсяг матеріалу, який охоплює

вісім розділів, включаючи мистецтво від доісторичних часів до початку ХХІ століття

- Відсутність диференціації тесту за спеціальностями ЄФВВ з історії мистецтва єдиний для всіх зазначених спеціальностей, незважаючи на суттєві відмінності в їхніх навчальних програмах та професійних компетентностях. Такий підхід не враховує специфіку кожної спеціальності та може призвести до необ'єктивної оцінки знань вступників.

Пропозиції:

- Розробити окремі варіанти тесту з історії мистецтва, адаптовані до специфіки кожної спеціальності, зокрема для спеціальності 191 «Архітектура та містобудування», з акцентом на історію архітектури та містобудування.

- Забезпечити достатній термін для підготовки до тестування, оприлюднюючи програми тестів заздалегідь, що дозволить вступникам якісно підготуватися.

27. Гнатущенко Ксенія, є здобувачкою вищої освіти за спеціальністю «Музичне мистецтво» (заклад не вказано). У зв'язку з оприлюдненим проєктом щодо введення предметного тесту з історії мистецтва як складової ЄФВВ для вступу до магістратури, хочу висловити свою позицію. На її думку, запровадження єдиного тесту з історії мистецтва, який охоплює живопис, скульптуру, архітектуру, художню культуру та інші напрями, є недоцільним для спеціальностей, пов'язаних із музичним мистецтвом. Як музикант, у межах освітньої програми я вивчала лише історію музики, без поглибленого ознайомлення з візуальними мистецтвами. Тому просить розглянути можливість або: скасування цього тесту як обов'язкового для всіх мистецьких спеціальностей, розробки окремих варіантів тестів за профілями: для музикантів – історія музики, для художників – історія образотворчого мистецтва, для скульпторів – історія скульптури тощо. Це дозволить забезпечити об'єктивність оцінювання і відповідність змісту іспиту підготовці здобувачів освіти.

28. Студентка, яка в цьому році захищає диплом на ступінь бакалавра за спеціальність «Архітектор та містобудування», також у цьому році я планую вступати на магістратуру за цією самою спеціальністю:

«Прочитавши теми, що входять до іспиту з історії мистецтва, можу сказати що навчаючись на своїй спеціальності, ми не вивчали такого різноманіття тем, загальна кількість питань, що стосуються мого фаху складає приблизно 10% від усього тесту. Також, підготовка до самого екзамену, на мій погляд, не може бути ефективною, так як ми не маємо у розпорядженні достатньої кількості часу і ресурсів. Моє прохання полягає у тому, щоб відмовитися від ідеї введення екзамену з історії мистецтва цього року і краще допрацювати складу тесту для кожної зі спеціальностей, для яких планується його введення».

29. Анонімна особа висловила свої зауваження щодо проєкту програми ЄФВВ з історії мистецтва:

- \* Невідповідність спеціальності «Архітектура та містобудування»: Обов'язковість тесту з історії мистецтва для широкого кола спеціальностей, включно з архітектурою, є проблематичною. Бакалаврська програма архітекторів не передбачає глибокого вивчення історії музики, театру тощо. Це ставить їх у нерівні умови.



\* Недостатній час на підготовку: Оприлюднення проєкту 18 квітня 2025 року залишає вступникам обмаль часу на підготовку до тесту, що охоплює значний період історії мистецтва.

\* Відсутність диференціації: Єдиний тест для різних спеціальностей не враховує їхньої специфіки та може призвести до необ'єктивної оцінки.

Пропозиції:

\* Розробити окремий варіант тесту з історії мистецтва для спеціальності «Архітектура та містобудування» з акцентом на історію архітектури.

\* Забезпечити достатній термін для підготовки шляхом завчасного оприлюднення програми тесту.

30. Студент 4 курсу музичної академії: Скажіть будь ласка, наскільки потрібно ненавидіти нашу державу щоб вводити для музикантів( і не тільки) такого роду предметний тест з "Історії мистецтв"? (питання риторичне). Буду вдячний за будь які дії проти проведення цього тестування.

31. Лакарен Соф'я, здобувачка вищої освіти за спеціальністю «Музичне мистецтво» і навчаюся зараз на 4-му курсі, тобто скоро вже буду вступати до магістратури. У зв'язку з оприлюдненим проєктом щодо введення предметного тесту з історії мистецтва як складової ЄФВВ для вступу до магістратури, хочу висловити свою позицію. На мою думку, запровадження єдиного тесту з історії мистецтва, який охоплює живопис, архітектуру, скульптуру, художню культуру та ін. напрями, є недоцільним для введення. Особливо для спеціальностей, які пов'язані з музичним мистецтвом. Складання цього тесту не виявить фахової готовності майбутнього магістранта до опанування цієї спеціальності, однак вимагатиме від вступників витрат величезного часового ресурсу для підготовки. До того ж, я вважаю, що є недоцільним запровадження цього тесту в умовах війни. Запровадження цього іспиту, не передбаченого стандартом освіти як підстави для вступу, є прямим порушенням мого права на доступ до освіти. До того ж, немає жодного законодавчого пояснення, для чого саме ввели цей тест. Його оприлюднили, але тоді постає питання, де взяти літературу для підготовки до цього тесту? На мою думку, цей єдиний тест з історії мистецтва стане ще однією причиною, чому велика частина студентів захоче поступити на магістратуру закордон. Адже, у Відні, наприклад, вступ до MDW набагато простіший і не вимагає такого тесту. Наша держава буде продовжувати втрачати студентів і молодь, якщо буде і надалі так необґрунтовано вводити такі тести за 2 місяці до вступу до магістратури.

Тому прошу розглянути можливість або:

- скасування цього тесту як обов'язкового (або ж повне скасування цього тесту взагалі) для всіх мистецьких спеціальностей(архітектура, музичне мистецтво, дизайн та ін.)

або:

- розробка окремих варіантів тестів за освітніми профілями: для музикантів - історія музики або музичне мистецтво, для художників - історія образотворчого мистецтва, для скульпторів - історія скульптури тощо. Це дозволить забезпечити об'єктивність оцінювання і відповідність змісту іспиту підготовці здобувачів освіти.

33. Анонім. Вважаю введення предметного тесту з Історії мистецтва ЄФВВ для вступу в магістратуру недоречним, неактуальним та таким, що порушує право абітурієнтів на вступ. В програмі невраховані зовсім відмінні предметні сфери різних спеціальностей. Складання подібних тестів не виявляє знань, компетентностей і взагалі фахової готовності до опанування своєї спеціальності на рівні магістра. Випускники бакалаврату з музичного мистецтва не можуть мати фахових знань з містобудування, дизайну тощо, рівно як і архітектори не можуть фахово розбиратись в музичному мистецтві. Ми втрачаємо майбутніх студентів через війну, а до того через несвоєчасні новації МОН. Через такі дії талановита творча молодь буде шукати свою творчу долю за межами України. Програма є недоречною і цей іспит треба скасувати поки не пізно.

34. Кузько Едуард Едуардович, висловлюю глибоке занепокоєння та обурення у зв'язку з оприлюдненням проєкту програми предметного тесту з історії мистецтва в рамках єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ), що був поданий до громадського обговорення у квітні 2025 року.

Звертаю увагу на такі критичні аспекти:

- Пізнє повідомлення: Проєкт програми було оприлюднено незадовго до початку вступної кампанії, коли більшість вступників вже завершують підготовку за чинними правилами. Такий крок створює додаткове психологічне та академічне навантаження на здобувачів освіти.

- Відсутність належної підготовки: Оскільки предмет "Історія мистецтва" не є обов'язковим у бакалаврських програмах багатьох спеціальностей, вимога проходження тесту без можливості якісно підготуватися є несправедливою і дискримінаційною.

- Недостатність часу для опрацювання матеріалів: Навіть за умови оприлюднення повної програми, часу для глибокого засвоєння великого обсягу спеціалізованого змісту об'єктивно замало.

- Порушення принципу рівного доступу до освіти: Раптове запровадження нових вступних вимог суперечить принципу прозорості та передбачуваності освітнього процесу, визначеному в національному законодавстві.

- Невідповідність змісту тесту профілю підготовки: Програма предметного тесту охоплює надмірно широкий спектр мистецьких дисциплін (образотворче мистецтво, музика, театр, кіно тощо), не враховуючи специфіку окремих освітніх напрямів, таких як архітектура, дизайн, культурологія тощо. Більшість вступників на цьому етапі вже здобувають вузькоспеціалізовані знання, тому тест із загальної історії мистецтва виглядає академічно недоцільним і позбавленим практичного сенсу.

У зв'язку з викладеним прошу:

- Відкласти запровадження тесту з історії мистецтва щонайменше на рік, щоби надати вступникам рівні умови підготовки.

- Скоригувати зміст програми тесту відповідно до освітніх напрямів, за якими планується його впровадження, або передбачити декілька варіантів за профілями.

- Провести роз'яснювальну кампанію, залучивши фахівців із закладів вищої освіти та студентську спільноту.

· Передбачити альтернативні механізми вступу для тих, хто не мав змоги вивчати історію мистецтва в рамках попереднього етапу освіти.

## **РОЗГЛЯД ЗАУВАЖЕНЬ І ПРОПОЗИЦІЙ У РОЗРІЗІ РОЗДІЛІВ ПРОЄКТУ ПРОГРАМИ ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ З ІСТОРІЇ МИСТЕЦТВА**

### **РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ**

**Пропозиції до розділу Наталії Рябухи, в.о. ректора Харківської державної академії культури:**

Теми розділу належать до освітніх програм філософських і культурологічних спеціальностей, в решті спеціальностей вивчається побіжно. Розділ перенасичений вузькоспеціалізованими термінами і поняттями, переобтяжений термінологічними нюансами.

**Пропозиції частково приймаються.** Предметний тест з історії мистецтва складають вступники на всі спеціальності галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім В11 Філологія), зокрема Філософія, Релігієзнавство, Культурологія. Теми 1 розділу задають теоретичну рамку для розуміння сутності мистецтва, понятійно-категоріальний апарат дослідження і аналізу мистецтва, історико-культурний контекст розвитку та трансформації мистецтва.

Теми розділу скорочено. Деякі підпункти розділу вилучено: 1.2.2., 1.2.3., 1.2.5., 1.3., 1.3.1., 1.3.2., 1.3.3., 1.3.4., 1.5., 1.5.1, 1.5.2., 1.5.3., 1.5.4., 1.5.5.

**П. 1.1.2. Пропозиція: Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:**

До функцій додати естетичну; уточнити термін: «компенсаційна» (це більше про грошові виплати) чи «компенсаторна» функція.

**Пропозиція приймається, питання скорочено.**

**Пропонується наступна редакція:** Функції мистецтва: естетична, пізнавальна, виховна, комунікативна.

**Пропозиція: Історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

Доцільно було прибрати з програми в розділі 1 теми 1.2.1; 1.2.2.; 1.2.3.

**Пропозиції частково приймаються.** Теми 1 розділу задають теоретичну рамку для розуміння сутності мистецтва, понятійно-категоріальний апарат дослідження і аналізу мистецтва, історико-культурний контекст розвитку та трансформації мистецтва.

**П. 1.2.4. Пропозиції: Наталія Черкасова, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри кінотелережисури та сценарної майстерності Харківської державної академії культури:**

Основні жанри театру і кіно - дивна добірка, серед наведених є види кіно (документальне, художнє - це не жанри, а види, їх більше)

**Тимченко Тетяна Ростиславівна, завідувачка кафедри техніки та реставрації творів мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури:**

Техніки живопису – монументальний і станковий живопис не мають стосунку до жанру.

**Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:**

З переліку жанрів образотворчого мистецтва прибрати «монументальний і станковий живопис», це не жанри, а види живопису.

**Наталія Рябуха, в.о. ректора Харківської державної академії культури:**

Натюрморт і портрет не є основними жанрами живопису. Хор не є жанром, автори не знають, про жанри концерту, фуґи, арії, оперети та багато інших, не знають, що мюзикл не існував до ХХ ст.

**Чотири пропозиції частково приймаються.**

**Пропонується наступна редакція:** Основні мистецькі жанри. Основні жанри образотворчого мистецтва: портрет, пейзаж, натюрморт, жанровий живопис, марина. Основні музичні жанри: опера, балет, кантата, романс, соната, симфонія. Основні жанри театру: драма, комедія, трагедія. **У новій редакції це п. 1.2.2.**

**П.1.2.5. Зауваження: Наталія Рябуха, в.о. ректора Харківської державної академії культури:**

Не існує такої арт-практики «естетика побуту».

**Пропонується прибрати п. 1.2.5. вилучити.**

**Пропозиція: Історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

Доцільно було прибрати з програми в розділі 1 теми п. 1.3.1; 1.3.2; 1.3.3; 1.3.4.

**Пропозиція приймається. П. 1.3.1; 1.3.2; 1.3.3; 1.3.4. вилучені.**

**Пропозиція: Тимченко Тетяна Ростиславівна, завідувачка кафедри техніки та реставрації творів мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури**

Питання 1.3.1-1.3.4 - питання з області культурології, історії і філософії, в найширшому контексті, для 3 рівня ВО і не для спеціальності 023 і всіх творчих спеціальностей.

**Пропозиція приймається. П. 1.3.1; 1.3.2; 1.3.3; 1.3.4. вилучені.**

**Пропозиції: Калина Пашкевич, декан факультету дизайну д.т.н., проф., Наталія Чупріна, голова НМР факультету дизайну, завідувачка кафедри мистецтва та дизайну костюма, д. мист., проф., КНУТД, Тетяна Кротова, професор кафедри мистецтва та дизайну костюма, д. мист., проф. Київського національного університету технологій та дизайну:**

Програма перенасичена термінологією з філософії та теорії мистецтва, зокрема, п.1.3.2. (релігієзнавство). Наведені позиції не відповідають змісту дисципліни «Історія мистецтва».

**Пропозиція приймається. П. 1.3.2. вилучено.**

**П. 1.3.3. Пропозиція: Калина Пашкевич, декан факультету дизайну д.т.н., проф., Наталія Чупріна, голова НМР факультету дизайну, завідувачка кафедри мистецтва та дизайну костюма, д.мист., проф., КНУТД, Тетяна Кротова, професор кафедри мистецтва та дизайну костюма, д.мист., проф. Київського національного університету технологій та дизайну:**

Специфіка філософського світогляду (філософія як головний елемент філософського світогляду; узагальнення досвіду, знання, волевиявлення людини для пізнання сутності буття та людини; критичне осмислення та раціонально-теоретичне обґрунтування основ усіх видів діяльності людини; екзистенційні, метафізичні, пізнавальні та сенсобуттєві запити у сприйнятті і відображенні світу). Наведені позиції не відповідають змісту дисципліни «Історія мистецтва».

**Пропозиція приймається. П. 1.3.3. вилучено.**

**Пропозиція: Калина Пашкевич, декан факультету дизайну д.т.н., проф., Наталія Чупріна, голова НМР факультету дизайну, завідувачка кафедри мистецтва та дизайну костюма, д. мист., проф., КНУТД, Тетяна Кротова, професор кафедри мистецтва та дизайну костюма, д.мист., проф. Київського національного університету технологій та дизайну:**

П.1.3.4 – «Специфіка наукового світогляду (експериментальне та теоретичне знання про світ та людину як головний елемент наукового світогляду; об'єктивність, істинність, системність, ефективність знання у змінах дійсності; взаємообумовленість явищ та єдність світу; еволюційний розвиток)» – не відповідає компетентностям і програмним результатам навчання стандарту спеціальності «Дизайн» бакалаврського рівня і є недоречним у Програмі.

**Пропозиція приймається. П. 1.3.4. вилучено.**

**Пропозиція: Тимченко Тетяни Ростиславівни, завідувачки кафедри техніки та реставрації творів мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури:**

Питання 1.4.1.-1.4.5. - питання з області культурології, історії і філософії, в найширшому контексті, для 3 рівня ВО і не для спеціальності 023 і всіх творчих спеціальностей.

**Відповідь:** Теми розділу 1.4 задають теоретичну рамку для розуміння сутності мистецтва, історико-культурний контекст розвитку та трансформації мистецтва.

**Пропозиція приймається частково, питання 1.4.1.-1.4.5. скорочуються за обсягом.**

**Пропонується наступна редакція п.1.4.1. (нова редакція 1.3.1.):**

Світоглядні засади доісторичного мистецтва: міфологія як висхідна форма світосприйняття світу та людини, синкретизм, традиційність культурних практик, емоційно-чуттєве сприйняття світу.

**Пропонується наступна редакція п.1.4.2. (нова редакція 1.3.2.):**

Світоглядні засади античного мистецтва: ідея демократії, космоцентризм, антропоцентризм, змагальний характер культурних практик.

**Пропонується наступна редакція п.1.4.3. (нова редакція 1.3.3.):**

Світоглядні засади мистецтва доби середньовіччя: християнство як системоутворюючий елемент культури, теоцентризм, християнський антропоцентризм, аскетизм, символічність, алегоричність і канонічність мистецтва.

**Пропонується наступна редакція п.1.4.4. (нова редакція 1.3.4.):**

Світоглядні засади європейського мистецтва XV-XIX ст.: раціоналізм, ідея прогресу, універсалізм, пантеїзм, антропоцентризм, гуманізм.

**Пропонується наступна редакція п.1.4.5. (нова редакція 1.3.5.):**

Умови та чинники розвитку європейського мистецтва XX-XXI ст.: прогрес наукового знання та розвиток технологій, багато-вимірність та плюралізм культурних практик, демократизація культури і свобода художнього вираження, вплив технологій на мистецтво.

**П.1.4.4. Пропозиція: Наталія Рябуха, в.о. ректора Харківської державної академії культури:**

«Ідеал особистості та розвиток портретного жанру у часи Відродження; синтез мистецтв в інтеграції чуттєвого сприйняття світу» є ознакою романтичної естетики та мистецької практики.

**Пропозиція приймається. Пропонується наступна редакція п.1.4.4. (нова редакція 1.3.4.):**

Світоглядні засади європейського мистецтва XV-XIX ст.: раціоналізм, ідея прогресу, універсалізм, пантеїзм, антропоцентризм, гуманізм.

**П.1.4.5. Пропозиція: Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:**

Варто залишити лише одне з двох понять: або постпостмодернізм, або метамодернізм (саме з такими закінченнями слів).

**Пропозиція приймається. Пропонується наступна редакція п.1.4.5. (нова редакція 1.3.5.):**

Умови та чинники розвитку європейського мистецтва XX-XXI ст.: прогрес наукового знання та розвиток технологій, багато-вимірність та плюралізм культурних практик, демократизація культури і свобода художнього вираження, вплив технологій на мистецтво

**П.1.5. Пропозиція: Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:**

Скоротити надлишковий зміст підрозділу 1.5 (перевантажений матеріал про історичні типи класифікації мистецтв) або чіткіше сформулювати його зміст, зокрема стосовно сучасної класифікації видів мистецтва, де багато дискусійного та різнотлумачень; якщо називати просторові та часові види, то «балет» краще замінити на «танець», або «хореографію», а взагалі не орієнтуватися лише на один підручник з естетики.

**Пропозиція приймається. П. 1.5., 1.5.1., 1.5.2., 1.5.3., 1.5.4., 1.5.5. – вилучено.**

**П.1.5.1. Пропозиція:** Калина Пашкевич, декан факультету дизайну д.т.н., проф., Наталія Чупріна, голова НМР факультету дизайну, завідувачка кафедри мистецтва та дизайну костюма, д. мист., проф., КНУТД, Тетяна Кротова, професор кафедри мистецтва та дизайну костюма, д.мист., проф. Київського національного університету технологій та дизайну:

Потребує корекції позиція п.1.5.1: «механічні мистецтва» виробництва: архітектура, медицина, політика, військова справа; «симетрія розумного порядку»: музика, риторика, виховання).

**Пропозиція приймається. П. 1.5.1. – вилучено.**

**П.1.5.5. Пропозиції:** Наталія Черкасова, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри кінотелережисури та сценарної майстерності Харківської державної академії культури:

Кінематограф - синтетичне мистецтво, воно поєднує попередні, а не між ними.

**Історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

1.5.5. пропонуємо прибрати складову змісту теми «Абстрактне мистецтво та мистецтво, що відтворює дійсність».

**Пропозиція приймається. П. 1.5.5. – вилучено.**

**Зауваження:** Міністерство культури та стратегічних комунікацій України:

П. 1.6.2. Іконографія Пресвятої Трійці, Ісуса Христа і Богородиці: типологія. Це дуже вузькопрофільна тема.

**Зауваження частково приймається. Пропонується наступна редакція:**

Іконографія Пресвятої Трійці, Ісуса Христа і Богородиці.

## **РОЗДІЛ 2. ДОІСТОРИЧНЕ МИСТЕЦТВО**

**Зауваження:** Міністерство культури та стратегічних комунікацій України:

2.1.Характерні риси мистецтва нерухомих пам'яток доби палеоліту-мезоліту - дуже вузькопрофільна тема.

**Зауваження частково приймається. Пропонується наступна редакція:**

П.2.1.3. Настінні малюнки у печерах доби палеоліту Європи.

П.2.1.4. Пам'ятки наскельного мистецтва узбережжя Середземного моря Іспанії: Куевас-де-ла-Аранья поблизу Бікорпа, Ель-Когул.

**П.2.3.3. Пропозиція:** Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:

Бажано переправити Кукутені на Кукутень.

**Пропозиція приймається. Пропонується наступна редакція п. 2.3.3.:**

Глиняні фігурки та моделі жител культури Трипілля - Кукутень.

**П.2.3.4. Пропозиція:** Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:

Прикро, що немає згадки про «Кам'яну Могилу»; житла з кісток мамута згадані, а протоміста-гіганти трипільської культури – забули.

**Пропозицію відхилено у зв'язку з вилученням підпункту 2.3.4.**

### **РОЗДІЛ 3. МИСТЕЦТВО СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ**

**П.3.1.2. Пропозиція Пропозиція: Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:**

У назві зикурату-Вавилонської вежи – помилка; можливо, краще ввести «зикурат в Урі» замість зикурату у Вавилоні.

**Пропозиція частково підтримана. П.3.1.2. пропонується у наступній редакції (нова редакція П.3.1.1.):**

Зикурат Етеменанкі (Вавилонська вежа).

**П.3.1.2. Зауваження: Міністерство культури та стратегічних комунікацій України:**

Це про історію релігії, не про мистецтво. Акценти не ті.

**П.3.1.2. Пропозиція: Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:**

Взагалі перелік творів у цьому розділі можна було б скоротити, наприклад, вазу Варки або храм Вести, а додати Фідія і тези про тенденції або особливості того чи іншого етапу, наприклад, про інженерні досягнення Риму (винайдення арки, акведука, купола...), про Причорномор'я в полі еллінської культури (грецькі колонії на території України), уточнити, у яких видах мистецтва проявились етрусські і грецькі традиції.

**Зауваження і пропозиції частково підтримані. Пропонується наступна редакція п.3.1.2.:**

Артефакти мистецтва Месопотамії: ваза Варка (друга половина IV тис. до н.е.) та Стела Хаммурапі – як символи божественної легітимізації царського правління та суспільної ієрархії. Скульптури Ламассу (Шеду) як втілення божественного захисту та сили правителя. Ворота (Брама) богині Іштар: композиційна структура, поліхромія, міфологічні сюжети

### **РОЗДІЛ 4. СЕРЕДНЬОВІЧНЕ МИСТЕЦТВО**

**П.4.1.1. Зауваження: Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:**

Не зрозуміло, за яким критерієм обрані пам'ятки мистецтва, наприклад, чому собор в Ам'єні, а не Нотр-Дам де Парі; монастир Осіос-Лукас, а не Дафні тощо. Забагато пам'яток, які відомі лише вузьким спеціалістам.

**Відповідь:**



Вибір пам'яток носить дійсно вибірковий характер через кількісні обмеження: не представленими в питаннях є цілі періоди становлення стилів, в питаннях програми відсутніми є приклади архітектури абсолютної більшості країн Європи та навіть цілих континентальних культур - жодного прикладу в жодному з питань. Вибір Кельнського собору в даному питанні зумовлений бажанням представити хоча б єдину з пам'яток архітектури Німеччини. Щодо пам'яток Візантії - Осіос-Лукас є пам'яткою того ж середньо-візантійського періоду і тої ж регіональної грецької школи, головна церка Осіос-Лукас належить до того ж восьмистовпного типу храму, що і згадувана в зауваженні церква монастиря Дафні в Афінах. Тому зауваження щодо пам'ятки Візантійської архітектури не враховується, натомість пропозиція замінити Кельнський собор на Нотр-Дам де Парі (собор Паризької Богоматері) може бути розглянута і підтримана. – Олена Горбик.

#### **Зауваження частково враховане. Наступна редакція п. 4.1.1.:**

Становлення основних форм християнської сакральної архітектури: базиліка, хрестово-купольний храм. Хрестово-купольний храм Візантії (церква Осіос-Лукас в Фокиді) та базиліка (Нотр-Дам де Парі).

#### **П.4.1.3. Зауваження: Тимченко Тетяна, кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувачка кафедри техніки та реставрації творів мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури:**

Десятинна церква в Києві – невідомо, якою вона була, є кілька проєктів реконструкцій; П'ятницька церква в Чернігові – наразі це реконструкція 1950-х років.

#### **Зауваження Міністерство культури та стратегічних комунікацій України:**

4.1.3. Спільні та відмінні риси мистецтва Візантії та Русі: Золотих воріт Константинополя та Золотих воріт Києва, хрестово-купольної архітектури храмів Візантії та Русі. Храми монастиря Осіос-Лукас в Фокиді (Греція), Панагія Халкеон в Салоніках (Греція), собор Софії Київської, Кирилівська церква в Києві. - Дуже вузькопрофільне питання.

**Зауваження частково враховуються. Наступна редакція п.4.1.3. у новій редакції викладено у п.4.1.4. (у зв'язку з невірною нумерацією в проєкті Програми):**

Спільні та відмінні риси хрестово-купольної архітектури храмів Візантії та Русі: храми монастиря Осіос-Лукас в Фокиді (Греція), собор Софії Київської.

#### **П.4.2.4. Зауваження: Тимченко Тетяна, кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувачка кафедри техніки та реставрації творів мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури:**

Остромирове Євангеліє згадується також у п.4.7.1.

**Пропонується відхилити зауваження. Доцільно залишити в обох підпунктах: і як 4.2.4, і як 4.7.1.**

#### **П.4.3.1. Пропозиція: Дмитро Щириця, доцент Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського:**

Маю зазначити, що питання є широкими. Наведу приклад музичних питань.

4.3.1. Знаменний розспів. Григоріанський одноголосий наспів. Багатоголосий органум а капела. Антифонарій у латинському обряді та півчі книги візантійського обряду. Невменна нотація.

Тут розглядаються одразу декілька явищ, які стосуються окремо західної традиції різних періодів (григоріанський хорал, органум, антифонарій), окремо явища давньоукраїнської традиції (знаменний розспів, невменна нотація). При цьому обсяг матеріалу може спокійно зайняти кілька лекцій. І дозволю припустити, що представники інших видів мистецтва можуть навіть не мати уявлення про деякі із зазначених явищ, адже вони мають певне місце в історії музики, і навіть музиканти здебільшого мають поверхневе уявлення про них як про особливості певного історичного періоду розвитку музики.

**Пропозиція: Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:**

Перевірити вираз «півчі книги» - «співочі книги»? (4.3.1.)

**Відповідь:**

Півчі книги вилучено, але це загальний науковий термін Півчі богослужбові книги у репертуарі рукописних книг XVI ст. у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / О. А. Іванова, Л. А. Дубровіна // Рукописна та книжкова спадщина України. - 2003. - Вип. 8. - С. 71–79. Термін «співочі» вживається до типів людських голосів – «співочі голоси», не зробимо ж співаючі книги, тому до рукописної давньої спадщини прийнято вживати термін «півчі книги».

**Пропозиції враховуються частково.**

**Пропонується наступна редакція п.4.3.1.:**

Сакральна музика доби середньовіччя: Візантії (Літургія, Роман Солодкоспівець); Західної Європи (Меса, григоріанський наспів); Київської держави (знаменний розспів).

**П.4.5. Пропозиція: Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:**

Підрозділи 4.4 та 4.5, можливо, об'єднати (і там, і там є література, принаймні «Слово о полку Ігоревім» перенести в 4.5).

**Пропозиція відхилена.**

**П.4.5.1. Пропозиція: Олександра Пантюхіна, к. арх., доцент кафедри архітектури Приазовського державного технічного університету:**

Пропонуємо або додати аналогічні теми рівня С для всіх предметних областей, або ж узгодити всі теми відповідно до рівнів А–В.

**Пропозиція підтримана.** У розділі 4 всі когнітивні рівні С замінити на когнітивні рівні В.

**Пропозиція: Марія Кашуба, доктор філософських наук, професор кафедри гуманітарних дисциплін Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка:**

У культурі Відродження наголосити варто на вихованні громадянина через studia humanitas, куди входили музика, поезія, красномовство. Твір Августина

Блаженного «Сповідь» у філософії вважається основоположним для нового порівняно з античним розуміння свідомості, тут автор не тільки розповів, як він став християнином, а й запропонував нову метафору свідомості – свідомість як совість, самосвідомість, що пов'язане з християнством.

**Відповідь: Це середньовіччя, через те це висвітлено у п.4.5.1.**

**П. 4.5.2. Зауваження Міністерства культури та стратегічних комунікацій України:**

Західноєвропейський лицарський епос «Трістан та Ізольда». - це не епос, це романтична історія.

**Зауваження підтримано. Пропонується наступна редакція п.4.5.2.:**

Західноєвропейський лицарський роман «Трістан та Ізольда».

**П.4.5.3. Пропозиція: Марія Кашуба, доктор філософських наук, професор кафедри гуманітарних дисциплін Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка:**

У пункті 4.5.3. варто би наголосити на двох видах літератури в Княжі часи в Україні – перекладна й оригінальна, не названа тут важлива праця «Послання Клима Смолятича пресвітеру Фомі».

**Пропозиція відхилена, адже це необґрунтовано збільшує навантаження на здобувачів освіти.**

**П.4.5.5. Пропозиція: Олександра Пантюхіна, к. арх., доцент кафедри архітектури Приазовського державного технічного університету:**

Пропонуємо або додати аналогічні теми рівня С для всіх предметних областей, або ж узгодити всі теми відповідно до рівнів А–В.

**Пропозиція підтримана. У розділі 4 всі когнітивні рівні С замінити на когнітивні рівні В.**

**П.4.7.1. Пропозиція: Дмитро Мазін, декан факультету гуманітарних наук, від імені кафедри археології, кафедри історії, кафедри філософії, кафедри культурознавства Національного університету «Києво-Могилянська академія»:**

Формулювання «стилі шрифтів (латинський, готичний, ін.)» (п.4.7.1.) є не коректним та збиває з пантелику. Адже готичний шрифт – так само був латинський у час, про який йдеться. А загалом від 5 до 15 ст. у латинській палеографії виділяють стільки етапів і рукописних почерків (шрифтів), що їх абсолютно не доцільно знати всім гуманітаріям, не кажучи вже про випускників бакалаврських програм.

**Пропозиція частково враховується. Пропонується наступна редакція п.4.7.1.:**

Мистецтво середньовічної рукописної книги: оправи, мініатюри, орнаментация книжок. Остромирове Євангеліє, Київський Псалтир 1397 р.

## РОЗДІЛ 5. МИСТЕЦТВО ВІДРОДЖЕННЯ

**П.5.3.2. Пропозиція: Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:**

Варто писати «Запорозька Січ» через літеру «о» (від «за порогами», а не від міста Запоріжжя). Формулювання «Музика періоду заснування Запорізької Січі» дивним чином ставить локальний мілітарно-соціальний феномен у центр розвитку музики.

**Зауваження Міністерства культури та стратегічних комунікацій України:**

Треба додати Мусікійську граматику Дилецького як перший український твір з теорії музики.

**Пропозиція і зауваження частково прийняті. Пропонується наступна редакція п.5.3.2.:**

Зародження української історичної пісні та думи, які мали назви «невольничі плачі», «козацькі псалми». Музика періоду заснування Запорізької Січі – «Пісня про Байду». Найстаріші українські думи: «Плач невольників», «Маруся Богуславка». Церковна музика: київська квадратна нота, Ірмолой.

**П.5.6.1. Пропозиція: Олександра Пантюхіна, к. арх., доцент кафедри архітектури Приазовського державного технічного університету:**

Пропонуємо або додати аналогічні теми рівня С для всіх предметних областей, або ж узгодити всі теми відповідно до рівнів А–В.

**Пропозиція підтримана.** У розділі 5 всі когнітивні рівні С замінити на когнітивні рівні В.

**П.5.6.3. Пропозиція: Марія Кашуба, з глибокою повагою до Вашої праці, доктор філософських наук, професор кафедри гуманітарних дисциплін Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка:**

Щодо книгодрукування повторена радянська теза, нібито його в Україні започаткував Іван Федоров, хоча вже опубліковані документи (Орестом Мацюком), що цей друкар працював на верстатах, подарованих Онуфріївському монастирю Львівським підприємцем Степаном Дропаном ще в 60-х рр. ХУ ст. А Іван Федоров чесно написав, що «занедбане друкарство відновив» після майже 100 років ігнорування. Як вузькопрофільний фахівець з філософії Києво-Могилянської академії, не можу погодитись з ігноруванням внеску її професорів у розвиток українського й сербського театру, в літературу бароко (Іван Величковський), особливо через курси поезики й риторики.

**Пропозицію прийнято. Пропонується наступна редакція п.5.6.3., у новій редакції це п.5.5.3. (у зв'язку з невірною нумерацією у проєкті Програми):**

Розвиток книгодрукування в Україні як важливий етап в історії мистецтва книги. Перші друковані видання: «Апостол» І. Федорова, Острозька Біблія.

**П.5.6.4. Пропозиція: Дмитро Мазін, декан факультету гуманітарних наук, від імені кафедри археології, кафедри історії, кафедри філософії, кафедри**

**культурознавства Національного університету «Києво-Могилянська академія»:**

Вражає надмірна деталізація фактологічної інформації, обізнаність із якою муситиме продемонструвати абітурієнт бакалаврських програм. Через це програма часто справляє враження вибірково відібраних деталей. Наприклад, чому в п. 5.6.4. виокремлені «альдини», але не згадано «етьєнів»?

**Пропозиція прийнята. Підпункт 5.6.4. вилучити.**

## **РОЗДІЛ 6. МИСТЕЦТВО XVI - СЕРЕДИНИ XIX СТОЛІТТЯ**

**Пропозиція: Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:**

Розділ 6: Якщо розділ відкривається терміном «бароко», то в назві розділу треба писати 17 століття (а не 16), а маньєризм можна перенести в розділ 5.

**Пропозиція: Наталія Рябуха, в.о. ректора Харківської державної академії культури:**

“На жаль, можна навести багато прикладів низької якості тексту даної програми. Так, у визначенні узагальненої структури предметного тесту, яка складається з 8 розділів, розділ 5 має назву “Мистецтво Відродження”, а розділ 6 - “Мистецтво XVI - середини XIX ст.”. Втім, XVI ст. - це саме доба Високого Відродження, на вершині якого зростає бароко, репрезентоване в європейській культурі XVI - першої половини XVIII ст., мистецтво класицизму, сентименталізму, романтизму тощо. Змістовні та хронологічні межі “XVI - середини XIX ст.” є необґрунтованими і некоректними. До того ж обсяг у 20% є непропорційно малим для величезного мистецького спадку цього часу”.

**Відповідь:**

Пропозиції заслуговують обговорення і можуть бути частково враховані. Хоча датування стилів є дискусійним щодо різних регіонів, в межах XVI ст. відбувається становлення Високого і Пізнього Відродження, маньєризму та бароко. Саме в XVI ст. розгорнулись процеси контрреформації (Тридентські собори). Тож чи потрібно коригувати назву розділу на “МИСТЕЦТВО XVII - СЕРЕДИНИ XIX СТОЛІТТЯ”, а питання 6.1.1 про контрреформацію та питання 6.1.2. про маньєризм переносити в розділ 5 (Відродження)?

**Пропозиції відхилені.**

**П.6.1.1. Зауваження Міністерства культури та стратегічних комунікацій України:**

Культурологічні причини зміни естетичних смаків Відродження: криза гуманізму, контрреформація, колоніальні завоювання, їх вплив на формування «єзуїтського стилю» бароко.

Важливо, аби студенти взагалі мали уявлення і впізнавали барокове мистецтво, а причини його виникнення – це історія для спеціалізованої підготовки мистецтвознавців. Навіщо їм теорія кубізму. Дуже вузькопрофільно.

**Зауваження підтримано. Пропонується наступна редакція п.6.1.1.:**

Зміна естетичних смаків та стильових форм мистецтва Відродження, криза гуманізму, контрреформація та зародження «єзуїтського стилю» бароко: храм-базиліка Іль Джезу в Римі.

**П.6.1.3. Пропозиція: Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:**

Є питання до терміну «сценографічність»; серед рис бароко варто назвати урочистість, вибагливість, динамізм (а пластичність, просторовість, монументальність – дуже узагальнені поняття).

**Відповідь:** Зауваження та пропозиція частково враховані, частково відхилені: термін «сценографічність» знімається з тексту питання. Натомість «урочистість» та «вибагливість» є узагальненими і неточними характеристиками («рисами») бароко і в питання не вводяться. Термін «динамізм» вже присутній в питанні як «динамічність».

**Зауваження та пропозиція частково враховані. Пропонується наступна редакція п.6.1.3.:**

Стильові риси бароко: ансамблевість та синтез мистецтв, живописність, динамічність, поліфонічність, пластичність, контрастність, просторовість, монументальність як основа формоутворення та стильові риси барокового мистецтва.

**П.6.1.4. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Охоплює занадто широкі рамки та не має достатньої конкретики.

**Відповідь:** Зауваження може бути враховане шляхом розділення питання на два: одне щодо образотворчого мистецтва (з конкретизацією спрямування питання, визначення завдання по питанню), інше - щодо музики і перформативних мистецтв. Але таке розділення питання формально збільшить обсяг Програми.

**Зауваження відхилено.**

**П.6.1.5. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Охоплює занадто широкі рамки та не має достатньої конкретики. Дуже далеко від архітектури.

**Відповідь:** Зауваження може бути враховане шляхом розділення питання на два: одне щодо образотворчого мистецтва (з конкретизацією спрямування питання, визначення завдання по питанню), інше - щодо музики і перформативних мистецтв. Але таке розділення питання формально збільшить обсяг Програми.

**Зауваження відхилено.**

**П.6.1.6. Зауваження: Ірина Мацевко, ректор Приватного закладу «Інститут «Харківська школа архітектури»:**

Окремо хочеться звернути увагу на відсутність будь-яких питань з історії містобудування. Запропонований проєкт програми ставить не в рівні умови вступників. Пропозиція – збільшити кількість тем, які присвячені архітектурі та містобудуванню.

**Відповідь:** Зауваження відхилено, оскільки твердження щодо відсутності питань з містобудування (міського планування) не є правдивим, зокрема в даному питанні присутні приклади ансамблів площ та палацово-паркових комплексів, які і є прикладами міського планування.

**Зауваження відхилено.**

**П.6.1.7. Зауваження:** Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:

Чому «фландрійська», а не «фламандська»? Ван Дейк – не Ян! Чому «рокайль», а не рококо; якщо тут Ватто, то сюди треба і Р. Карр'єру, і додати Ф.Буше (а взагалі виділити підрозділ про рококо, або переназвати – «Бароко і рококо»).

**Відповідь:** Зауваження частково враховане. Виправленими є терміни та ім'я: «фландрійська» замінюється на «фламандська»; Ян Ван Дейк замінюється на Антоніс ван Дейк. Присутні в першій редакції, але скорочені через кількісні обмеження персоналії Р. Карр'єри та Ф.Буше можна додати, але це додатково розширить «широкі рамки питання».

**Зауваження:** Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:

Охоплює загально широкі рамки та не має достатньої конкретики.

**Відповідь:** Зауваження щодо відсутності конкретики є безпідставним і відхиляється.

**Зауваження Олени Годенко-Наконечної частково враховане. Пропонується наступна редакція п.6.1.7.:**

Характерні риси образотворчого мистецтва бароко в регіональних проявах: фламандська школа (П. П. Рубенс, А. ван Дейк), Нідерланди (Ф. Хальс, Я. Вермер), Іспанія (Д. Веласкес).

**П.6.1.9. Пропозиція:** Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:

«Троїцький собор в Новомосковську» - додати, що дерев'яний, а Новомосковськ, на скільки мені відомо, вже перейменували. Усе ж таки – не Г. Барський, а І. Григорович-Барський!

**Пропозиція:** Дмитро Мазін, декан факультету гуманітарних наук, від імені кафедри археології, кафедри історії, кафедри філософії, кафедри культурознавства Національного університету «Києво-Могилянська академія»:

Питання того, чи варто в українському бароко виділяти ще й якесь «козацьке» бароко – дискусійне. Водночас автори програми не лише згадують його, а й пропонуються довірливий концепт «гетьманське бароко» (Розділ 6).

Суперечливе твердження про те, що «Архітектура католицького та православного бароко (собор Юра у Львові, Георгієвський собор Видубецького монастиря в Києві)» (6.1.9). Адже собор св. Юра має також риси рококо. Та й прийнято говорити про національні варіанти бароко, а не конфесійні (у тій же Україні одні майстри будували храми різних конфесій, а католицький світ чи православна ойкумена знали різні варіанти бароко).

Трапляються у програмі неграмотні з точки зору граматичних правил речі: «Видубецького монастиря» замість «Видубицького» (6.1.9).

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Охоплює загально широкі рамки та не має достатньої конкретики. Однак, я погоджуюсь з думкою що питання про культури та мистецтво України, є важливими для збереження національної ідентичності.

**Відповідь:**

Зауваження від Олени Годенко-Наконечної, кандидата мистецтвознавства, професора кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка» враховані: уточнені матеріал будівництва собору та ім'я архітектора.

Зауваження від Дмитра Мазіна, декана факультету гуманітарних наук, від імені кафедри археології, кафедри історії, кафедри філософії, кафедри культурознавства Національного університету «Києво-Могилянська академія» враховано щодо назви Видубицького монастиря. Решту зауважень Дмитра Мазіна відхилено: в українському бароко варто виділяти гетьманське та козацьке, православне та католицьке, оскільки актуальні навчальні програми та наукові дослідження і публікації з теорії та історії архітектури і мистецтва обґрунтовано вирізняють і розрізняють ці явища.

**Зауваження та пропозиції частково враховані. Пропонується наступна редакція п.6.1.9.:**

Українське бароко: основні етапи розвитку та художньо-стилістичні особливості. Архітектура католицького та православного бароко: собор Святого Юра у Львові, Георгіївський собор Видубицького монастиря в Києві. Народне дерев'яне церковне будівництво та гетьманського бароко: дерев'яна церква Параскеви з села Зарубинці (скансен Пирогово), надбрамна церква Всіх Святих Києво-Печерської Лаври, Троїцький собор в Чернігові. Твори Б. Меретина, І. Григоровича-Барського. Композиція українського православного іконостасу. Сакральна католицька скульптура Й.-Г. Пінзеля.

**П.6.1.11. Зауваження: Дмитро Щириця, доцент Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського:**

Партесний концерт це окреме явище, канти і псалми - окреме. Я маю стосунок до вивчення кобзарсько-лірницької традиції, з її репертуаром і формами побутування. Це зовсім окреме явище. Щодо історичних пісень - авторська пісня «Їхав козак за Дунай» не представляє жанр історичних пісень. Є жанр історичної пісні в народній творчості, не пов'язаний з авторськими піснями. Вважаю таке поєднання некоректним. І чому в такому разі не представлені інші пласти народної



співочої традиції? На мій погляд це має вигляд набору різних компонентів у одному питанні, які логічно між собою не пов'язані.

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Охоплює занадто широкі рамки та не має достатньої конкретики. ОДНАК, я погоджуюсь з думкою що питання про культури та мистецтво України, є важливими для збереження національної ідентичності.

**Відповідь:**

Всі ці явища є знаковими і просто зведені в один підпункт. Критик, очевидно бажає подрібнити на окремі підпункти, але вважаю це недоцільним. Від того, що пісня є авторською, вона не перестала бути історичною - і чи всі пісні визвольних змагань відносяться до автентики?, тоді треба чимало пісень в т.ч., пов'язаних з авторством кобзарів вилучити з поняття «історичні пісні» Приклад С. Климівського – конче треба залишити, оскільки європейська популярність та адаптація багатьма видатними композиторами (Л. ван Бетховен та ін.) прокладала шляхи європеїзації національного контенту. Партезний концерт стоїть через крапку і є окремим питанням. Програма передбачає набір тем, а не конкретизованих питань.

**Зауваження відхилено.**

**П.6.2.1. Зауваження: Марія Кашуба, професор кафедри гуманітарних дисциплін Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка:**

Щодо епохи Просвітництва, то проігнорована важлива думка, що провідною в цей період була теза: «Мистецтво – носій і вчитель моралі», з'явився новий жанр літератури – байка, до неї причетний і український філософ Григорій Сковорода. Література дуже вузько представлена, а це був провідний жанр культури Просвітництва, згідно звичаю все впорядковувати література мала високі й низькі жанри з відповідною тематикою.

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Охоплює занадто широкі рамки та не має достатньої конкретики.

**Зауваження відхилено.**

**П.6.2.2. Зауваження: Марія Кашуба, професор кафедри гуманітарних дисциплін Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка**

Не буду далі втомлювати своїми ремарками, скажу лише, що Декарт-раціоналіст стосується не епохи Просвітництва, а попереднього ХУІІІ ст. Раціональні правила для поезії прописав Ніколя Буало у своїй поемі «Мистецтво поетичне», а Просвітництво підняло на щит культ розуму й науки.

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Охоплює занадто широкі рамки та не має достатньої конкретики.

**Зауваження відхилено.**

**П.6.2.3. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Охоплює занадто широкі рамки та не має достатньої конкретики.

**Відповідь:** Конкретика в питанні присутня.

**Зауваження відхилено.**

**П.6.2.4. Зауваження:** Тимченко Тетяна Ростиславівна, завідувачка кафедри техніки та реставрації творів мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури:

Є два скульптори - Жан Гужон (Goujon) - 16 ст., Жан Гудон (Houdon) 18 - поч.19 ст. (тобто той, що тут має бути). Написання прізвищ - не варто викидати подвоєння літер: Пуссен, Лоррен.

**Зауваження частково враховано. Пропонується наступна редакція п.6.2.4.:**

Тематика та образність, характерні жанри образотворчого мистецтва класицизму в творчості художників Н. Пуссена, Ж. Л. Давида, скульптора Ж.-А. Гудона.

**П.6.2.6. Зауваження:** Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В (окрім спеціальності Філологія).

**Зауваження відхилено.**

**П.6.2.7. Зауваження:** Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В (окрім спеціальності Філологія).

**Зауваження відхилено.**

**П.6.2.8. Зауваження:** Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ. ОДНАК, я погоджуюсь з думкою що питання про культури та мистецтво України, є важливими для збереження національної ідентичності.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В (окрім спеціальності Філологія).

**Зауваження відхилено.**

**П.6.3.2.1. Пропозиція: Марія Кашуба, професор кафедри гуманітарних дисциплін Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка:**

У Романтизмі провідною стає музика, можна було б згадати й статтю Дмитра Чижевського про культурно-історичні епохи, адже вона безпосередньо стосується теми історії мистецтва.

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Охоплює занадто широкі рамки та не має достатньої конкретики.

**Відповідь Пацалаю М.А.:**

Предметний тест з історії мистецтва складають майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В (окрім спеціальності Філологія).

**Пропозиція частково враховується.**

**Пропонується наступна редакція п.6.3.2.1.:**

Естетичні концепції та ідейно-художні завдання романтизму: цінність особистості (Ф. Шлегель, Ф. Шеллінг), геній і геніальність, ірраціоналізм і «філософія життя», гармонія аполлонічного та діонісійського начал в мистецтві (Ф. Ніцше) .

**П.6.3.2.4. Зауваження: Дмитро Щириця, доцент Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського:**

Настільки широке і строкате питання не може не викликати здивування. Романтична музика була дуже різною, залежно від національних шкіл і жанрів. На мою думку, більш коректним було б питання про формування національних шкіл в період романтизму, без такої деталізації. Чому окремо виділений романтизм в балеті, теж залишається загадкою. Натомість є велика оперна спадщина композиторів-романтиків, яка є набагато більш показовою і характерною, ніж балетна. Але хочу наголосити, що обсяг матеріалу питання дуже великий, а більш-менш повноцінними відповідними знаннями може володіти лише людина з музичною освітою. Для інших мистецьких спеціалізацій це є малодосяжним і недоречним.

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Охоплює занадто широкі рамки та не має достатньої конкретики.

**Зауваження відхилено.**

**П.6.3.2.5. Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

Викласти тему такому вигляді: «Духовна хорова музика українських композиторів-священиків (Літургія о.М.Вербицького). Пісні на слова Т.Шевченка (Г.Гладкий «Заповіт»); пісні-гімни: о.М.Вербицький «Ще не вмерла Україна», М.Лисенко «Боже великий, єдиний»».

**Пропозицію частково враховано. Пропонується наступна редакція п.6.3.2.5:**

Духовна хорова музика українських композиторів-священиків (Літургія отця М. Вербицького). Пісні на слова Т. Шевченка (Г. Гладкий «Заповіт»); пісні-гімни: отця М. Вербицького «Ще не вмерла Україна», М. Лисенка «Боже великий, єдиний». Солоспіви на слова українських поетів: «Дивлюсь я на небо» М. Петренка, «Стоїть гора високая» Л. Глібова, «Ніч яка місячна» М. Старицького.

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Усе зрозуміло, однак к-сть інформації в межах однієї теми доволі об'ємна.

**Зауваження відхилено.** Предметний тест з історії мистецтва складають майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В (окрім спеціальності Філологія).

**П.6.3.2.6. Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

Пропонуємо сформулювати так: «Кріпацький театр та перші професійні театри в Україні. Розвиток українського театру. І.Котляревський «Наталка Полтавка». Театр «Руська бесіда» на Галичині (від 1864 р.). Театр корифеїв (персоналії: М. Кропивницький, М. Садовський, М. Заньковецька, І. Карпенко-Карий, М. Старицький, П. Саксаганський). Опера С. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм». М.Лисенко «Тарас Бульба».

**Зауваження частково враховано. Пропонується наступна редакція п.6.3.2.6.:**

Кріпацький театр та перші професійні театри в Україні. Розвиток українського театру та роль музики у ньому. Жанр співогри - п'єса з музикою. І.Котляревський «Наталка Полтавка». Театр «Руська бесіда» в Галичині. Театр корифеїв: М. Кропивницький, М. Садовський, М. Заньковецька, І. Карпенко-Карий, М. Старицький, П. Саксаганський. Опера С. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм». М.Лисенко. Опера «Тарас Бульба».

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Усе зрозуміло, однак к-сть інформації в межах однієї теми доволі об'ємна.

**Зауваження відхилено.** Предметний тест з історії мистецтва складають майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В (окрім спеціальності Філологія).

**П.6.3.5. Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

Пропонуємо сформулювати в такій редакції: «Візуальна комунікація Промислової революції. Зростання масового друку та його вплив. (Технологічні досягнення. Паровий друкарський верстат (Фрідріх Кеніг), Літографія (Алоїз Зенефельдер). Зародження реклами та брендингу. Нові візуальні форми та медіа (плакат, періодика). Фотографія.

**Пропозиція відхилена. П.6.3.5. у зв'язку з невірною нумерацією проєкту Програми викласти у п. 6.3.4.**

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Зауваження відхилено.** Предметний тест з історії мистецтва складають майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В (окрім спеціальності Філологія).

#### **П.6.3.6. Пропозиція: Анонімне звернення №17:**

Використовується термін «еклектизм», який є абсолютною радянщиною. У сучасній західноєвропейській історії та теорії архітектури використовують термін «історизм», який є коректним. Тому приклади «стилізації» та «еклектизму» пропоную замінити на «приклади архітектури історизму». Стилізаторство, еклектизм, цитування - це є творчі методи у межах історизму. Від спадщини Радянського Союзу потрібно звільнитися у нашій термінології.

**Відповідь:** термін «Історизм» може бути доданим, як уточнення. При тому терміни «стилізація» та «еклектика» є актуальними в навчальному та науковому дискурсі українського архітектурознавства і мають бути збережені.

**Пропозиція частково врахована. Пропонується наступна редакція п.6.3.6., який викладено у новій редакції у п.6.3.5. (у зв'язку з невірною нумерацією проєкту Програми):**

Історизм в архітектурі (стилізації, неостилі, еклектика). Приклади стилізацій: парламент Відня, парламент Будапешту. Приклади еклектики: базиліка Сакре-Кер на Монмартрі, Київський оперний театр.

#### **П.6.3.7. Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

Пропонуємо сформулювати в такій редакції: «Нові жанри видовищного та музичного мистецтв. Виникнення жанру оперети («Опера в маскарадї» Жака Оффенбаха; Віденська оперета).»

**Пропозиція відхилена.**

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Зауваження відхилено.** Предметний тест з історії мистецтва складають майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В (окрім спеціальності Філологія).

## **РОЗДІЛ 7. МИСТЕЦТВО ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ**

**Пропозиція: Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:**

Розділ 7: У назві варто прибрати слово «кінець» (19 ст.), модернізм зародився на поч. 20 ст.

**Відповідь:**

У назві розділу відсутнє слово «кінець».

**Пропозиція відхилена.**

**П.7.1.1. Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка**

В розділі 7 з теми 7.1.1. пропонуємо прибрати підтему «Передумови виникнення плерного живопису».

**Пропозиція частково врахована.**

**Пропонується наступна редакція п.7.1.1.:**

Імпресіонізм і становлення плеру як художньої практики. Ключові представники імпресіонізму в образотворчому мистецтві та скульптурі. Живописна робота К. Моне «Враження, схід сонця» як програмний твір імпресіонізму. Живопис Е. Мане «Сніданок на траві»; П.-О. Ренуара «Портрет актриси Жанни Самарі», Е. Дега «Блакитні танцівниці». Скульптурна робота О. Родена «Мислитель». Імпресіоністичні тенденції в українському мистецтві на прикладі творів О. Мурашка «Поблизу кафе», І. Труша «Захід сонця в лісі».

**П.7.1.2. Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

З теми 7.1.2. прибрати «Імпресіоністичний звукопис в українській музиці: В. Барвінський «Прелюдії»; К. Стеценко «Вечірня пісня».

**Пропозицію частково враховано. Пропонується наступна редакція п.7.1.2.:**

Імпресіоністичні риси в музичному мистецтві межі ХІХ -ХХ ст. на прикладі творів К. Дебюссі «Місячне сяйво»; В. Барвінського «Прелюдії».

**П.7.1.3. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Пропозиція частково врахована. Пропонується наступна редакція п.7.1.3.:**

Становлення та основні риси постімпресіоністичного напрямку в мистецтві кінця ХІХ століття. Ключові представники та їх програмні твори: В. ван Гог «Зоряна ніч», П. Гоген «Таїтянки на пляжі».

**П.7.1.4. Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

З теми 7.1.4. прибрати «Ч. Айвз «Космічний пейзаж».

**Пропозиція врахована. Пропонується наступна редакція п.7.1.4.:**

Символізм як мистецький напрям. Символістичний театр: М. Метерлінк і нова драма. Символізм в музиці: М. Чюрльоніс «Соната моря» (Музика живопису), Я. Степовий «Прелюд пам'яті Т. Шевченка». Символізм в образотворчому мистецтві: Г. Моро «Гесіод і муза».

**П.7.2. Пропозиція: Наталія Черкасова, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри кінотелережисури та сценарної майстерності Харківської державної академії культури:**

Назва п.7.2. - хронологічно не відображає заявлені питання (кінематограф).

**Пропозиція частково врахована у викладі тем п.7.2.**

**П.7.2.1.Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Зауваження відхилено.**

**П.7.2.2. Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

В темі 7.2.2. пропонуємо сформулювати в такій редакції: «Урбанізм як вияв міської культури та індустріальної доби (Е.Саті – «меблева» фонові музика, представник французької «шістки»- А.Онеггер «Пасифік 231»; джаз - Дж. Гершвін «Рапсодія в стилі блюз», Я. Барніч «Гуцулка Ксеня» з однойменного мюзиклу, Ю. Мейтус «Дніпробуд»). Поява мюзиклу як комерційного жанру. Театри на Бродвеї».

**Пропозиція частково врахована. Пропонується наступна редакція п.7.2.2.:**

Урбанізм (Е. Саті – «меблева» фонові музика, представник французької «шістки» – А. Онеггер «Пасифік 231»; джаз – Дж. Гершвін «Рапсодія в стилі блюз», Я. Барніч «Гуцулка Ксеня» з однойменного мюзиклу). Поява мюзиклу як комерційного жанру. Театри на Бродвеї.

**П.7.2.3. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Пропозиція частково врахована. Пропонується наступна редакція п.7.2.3.:**

Натуралізм на театральній європейській сцені («Вільний театр» в Парижі, Театр Антуана, реж. А. Антуан, «Вільний театр» в Берліні, реж. О. Брам). Веризм в італійській опері як прояв натуралізму. Дж. Пуччіні «Чіо-Чіо-Сан» (Мадам Баттерфляй). Творчість С. Крушельницької.

**П.7.2.4. Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

З теми 7.2.4. прибрати речення «Зв'язок кінематографа із традиційними мистецтвами: театром, літературою, живописом, музикою».

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Пропозиція частково врахована. Пропонується наступна редакція п.7.2.4.:**

Кіно як синтетичне мистецтво. Зв'язок кінематографа із традиційними мистецтвами: театром, літературою, живописом, музикою. Основні види кінематографа: ігрове кіно, неігрове кіно, анімація. Перші кроки кіномистецтва. Сеанси братів Люм'єр. Жорж Мельєс і зародження ігрового кіно.

**П.7.2.5. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Зауваження частково враховано. Пропонується наступна редакція п.7.2.5.:**

Жанрова класифікація ігрового кінематографа. Специфіка основних жанрів: мелодрама, комедія, трилер, драма, мюзикл, історичний фільм, фантастичний фільм, вестерн.

**П.7.2.6.: Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Зауваження частково враховано. Пропонується наступна редакція п.7.2.6.:**

Видатні кінорежисери першої половини ХХ століття. Персоналії та фільми: Ч. Чаплін («Вогні великого міста», «Великий диктатор»), К. Т. Дреєр («Страсті Жанни д'Арк»), О. Веллс («Громадянин Кейн»), О. Довженко («Земля»).



**П.7.3.2.: Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

Тему 7.3.2. пропонуємо взагалі прибрати.

**Пропозиція прийнята. Вилучити п.7.3.2.**

**П.7.3.5. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Зауваження прийнято частково. Пропонується наступна редакція П.7.3.5., який у новій редакції п.7.3.4.:**

Постромантизм та сецесія в музиці на прикладі творчості Г. Малера «Adagietto з Симфонії № 5», Ст. Людкевича «Кавказ».

**П.7.3.6. Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

Тему 7.3.6. сформулювати в такій редакції: «Становлення танцю модерн як нової художньої форми на зламі ХІХ–ХХ століть. Творчість Айседори Дункан».

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Пропозицію прийнято частково. Пропонується наступна редакція п.7.3.6., який у новій редакції п.7.3.5:**

Становлення танцю модерн як нової художньої форми на зламі ХІХ–ХХ століть. Творчість А. Дункан. Творчість В. Авраменка як приклад переосмислення українського народного танцю.

**П.7.3.7.: Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Зауваження відхилено.**

**П.7.4.1. Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

Тему 7.4.1. сформулювати в такій редакції: «Фовізм як стиль групи французьких художників ХХ ст.: Анрі Матісс «Танець», «Музика», «Золота рибка», Андре Дерен «Естак»».

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Пропозиція частково врахована. Пропонується наступна редакція п.7.4.1.:**

Фовізм як стиль групи французьких художників ХХ ст.: Анрі Матісс «Танець», Андре Дерен «Естак». Фовізм як вияв нео-архаїки в музиці і театрі: світова революція, здійснена балетом І. Стравінського «Весна священна»; перший досвід неакадемічної, опозиційної класичної, хореографії в балеті.

**П.7.4.4. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Зауваження відхилено.**

**П.7.4.6.: Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

Тему 7.4.6. сформулювати в такій редакції: «Експресіонізм та його значення для розвитку світового мистецтва, театру та кінематографу у ХХ ст. Живописні роботи Е. Мунка «Крик» та «Дівчата на мості».

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Експресіонізм - прекрасна тема, однак Експресіоністична архітектура ще краще. Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Пропозиція частково приймається. Пропонується наступна редакція п.7.4.6:**

Експресіонізм та його значення для розвитку світового мистецтва, театру та кінематографу у ХХ ст. Живописні роботи Е. Мунка «Крик». Експресіонізм в музиці: А. Шенберг «Врятований з Варшави». Експресивний танець у творчості Р. Лабана, М. Вігман. Кіноекспресіонізм: Р. Віне («Кабінет доктора Калігарі»), Ф. В. Мурнау («Носферату. Симфонія жаху»).

**П.7.4.7. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Сюрреалізм – прекрасна тема, однак Сюрреалістична архітектура ще краще.

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Зауваження відхилено.**

**П.7.4.8. Зауваження Міністерства культури та стратегічних комунікацій України.** Пункт програми висвітлено вузькопрофільно.

**Зауваження частково прийнято. Пропонується наступна редакція п.7.4.8.:**

Дадаїзм у мистецтві. «Маніфест Дада» Т. Тцара. Дадаїзм у кінематографі: «Антракт» Р. Клера. Теорія «Ready Made» і нова концепція мистецтва М. Дюшана

**П.7.4.8. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Дадаїзм не мав жодного впливу на архітектуру того часу. Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Зауваження відхилено.**

**П.7.4.9.: Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

Тему 7.4.9. сформулювати в такій редакції: «Діалектика національного та авангардного в мистецтві України: творчість Г. Нарбута, М. Бойчука, Т. Бойчука, О. Павленко, І. Падалки, В. Седляра та творчість О. Богомазова, В. Єрмилова, В. Татліна, К. Малевича».

**Пропозиція прийнята частково. Пропонується наступна редакція п.7.4.9.:**

Діалектика національного та авангардного в мистецтві України: творчість Г. Нарбута, М. Бойчука, О. Богомазова. Фольклоризм як новітній напрям в музиці: М. Леонтович: «Щедрик». В. Верховинець як фундатор теорії українського народного танцю.

**П.7.4.10. Зауваження: Олена Годенко-Наконечна, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри філософії та педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка»:**

Переглянути прізвище «Єрмилов».

**Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

Тему 7.4.10. сформулювати в такій редакції: «Конструктивізм як архітектурно-дизайнерський та художній напрям. Архітектурний ансамбль Держпрому в Харкові (1925–1928) як зразок конструктивістської архітектури. Естетичні та концептуальні засади німецької школи архітектури «Баугауз». Основні принципи функціоналізму як архітектурно-дизайнерського напрямку. Твори Ле Корбюзьє, Ф.Л. Райта, Міс ван дер Рое».

**Пропозиція прийнята частково. Пропонується наступна редакція п.7.4.10.:**

Художній напрям конструктивізму. В. Єрмилов. Архітектурний ансамбль Держпрому в Харкові. Німецька школа архітектури «Баугауз». Театральні експерименти «Баугауз»: О. Шлеммер «Тріадичний балет». Функціоналізм як архітектурно-дизайнерський напрям: Ле Корбюзьє, Ф.Л. Райт, Міс ван дер Рое.

**П.7.4.11. Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

Тему 7.4.11. сформулювати в такій редакції: «Відображення модерних мистецьких напрямів у кінематографі 1920-х років. Український кіноавангард 1920-х рр: О. Довженко, І. Кавалерідзе, Д. Вертов».

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Пропозиція прийнята частково. Пропонується наступна редакція п.7.4.11:**

Український кіноавангард: І. Кавалерідзе, Дзига Вертов, О. Довженко.

**П.7.4.12. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Зауваження відхилено.**

**П.7.4.13. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ. ОДНАК, я погоджуюсь з думкою що питання про культури та мистецтво України, є важливими для збереження національної ідентичності.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Зауваження відхилено.**

**П.7.4.14. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ. ОДНАК, я погоджуюсь з думкою що питання про культури та мистецтво України, є важливими для збереження національної ідентичності.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Зауваження частково прийняте. Пропонується наступна редакція п.7.4.14.:**

Український сценічний авангард та його значення у становленні української сценографії: О. Екстер, А. Петрицький, В. Меллер.

**П.7.4.15. Пропозиція: Тарас Пшеничний, в.о. декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:**

Тему 7.4.15. сформулювати в такій редакції: «Розстріляне Відродження. Школа Михайла Бойчука: неовізантизм в українському мистецтві».

**Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

ОДНАК, я погоджуюсь з думкою що питання про культури та мистецтво України, є важливими для збереження національної ідентичності.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Пропозиція і зауваження відхилені.**

**П.7.4.16. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ. ОДНАК, я погоджуюсь з думкою що питання про культури та мистецтво України, є важливими для збереження національної ідентичності.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Зауваження відхилено.**

**П.7.4.17. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ. ОДНАК, я погоджуюсь з думкою що питання про культури та мистецтво України, є важливими для збереження національної ідентичності.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Зауваження відхилено.**

**П.7.4.18. Зауваження: Пацалай Максим Андрійович, студент Луцького національного технічного університету:**

Не відноситься жодним чином до загальної тематики проєкту тесту з Історії мистецтва для майбутніх студентів АРХІТЕКТОРІВ.

**Відповідь:**

Предметний тест з історії мистецтва складають не тільки майбутні студенти спеціальності G17, але майбутні студенти усіх спеціальностей галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (крім B11 Філологія).

**Зауваження відхилено.**

## **РОЗДІЛ 8. МИСТЕЦТВО ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XX – ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ**

**Враховуючи загальні зауваження і пропозиції вилучено підрозділи: 8.1.2., 8.2.6., 8.3.4., 8.3.8., 8.3.11., 8.3.17., 8.3.18.**

**П.8.3.9. Пропозиція: Анонімне звернення №17:**

Запитання 8.3.9. З термінологією проблеми. Кензо Танге - це метаболізм, ін не був необруталістом, тим більше, що термін "необруталізм" - це оксюморон. Був

бруталізм, проте необруталізму не було. Термін гуляє по просторах інтернету, але він не є коректним. Ле Корбюзьє не є неопластицистом. Неопластицизм пов'язаний з дуже конкретною групою "De Stijl". Ле Корбюзьє - це модернізм у широкому сенсі того слова в архітектурі. Терміну "модернізм" взагалі десь немає.... Звідки "вантова архітектура" Сантьяго Калатрави??? Ну використовував він вантові конструкції і що? У літературі це біо-тек або органі-тек...Але чи варто студентів таким мордувати. Це вже спеціалізовані знання.... З Алваром Аалто згідно, але чому він знову з'явився у наступному питанні??? Поняття "постмодернізм" в архітектурі взагалі зникло.

Пропоную: Запитання 8.3.9. Модернізм в архітектурі XX століття. Піонери модерністичної архітектури першої половини XX ст.: Ле Корбюзьє, Гропіус, органічна архітектура Райта. Пізній модернізм другої половини XX ст.: метаболізм Кензо Танге, бруталізм Смітсонів, хай-тек Роджерса, Фостера.”

**Пропозиція частково врахована. Пропонується наступна редакція п.8.3.9., який у новій редакції п.8.3.8.:**

Пізній модернізм другої половини XX ст. в архітектурі: творчість Ле Корбюзьє (капела в Роншамі), твори О. Німеєра, хай-тек Н. Фостера.

#### **П.8.3.10. Пропозиція: Анонімне звернення №17:**

Запитання 8.3.10. Зміна парадигми архітектурного розвитку у постмодернізмі 70-80-х років XX ст. Постмодернізм у США: Вентурі і Мур, постмодернізм в Європі: Р.Боффіл, А.Россі. Архітектурні напрямки межі XIX-XXI ст.: деконструктивізм (Лібескінд), параметрична архітектура (Заха Хаддід), екологічна архітектура (Фостер).”

**Пропозиція частково врахована. П.8.3.10. вилучено.**

Фінальний варіант програми предметного тесту з історії мистецтва єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі НРК6, НРК7, опрацьований і узгоджений робочою підгрупою після громадського обговорення та рекомендований до затвердження, додається.

### **ПРОГРАМА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ З ІСТОРІЇ МИСТЕЦТВА ЄДИНОГО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ МАГІСТРА НА ОСНОВІ НРК6, НРК7**

#### **УЗАГАЛЬНЕНА СТРУКТУРА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ**

| №<br>з/<br>п | Найменування розділу  | Питома вага<br>розділу,<br>% |
|--------------|-----------------------|------------------------------|
| 1.           | Теоретичний розділ    | 4                            |
| 2.           | Доісторичне мистецтво | 4                            |

|    |                                                     |    |
|----|-----------------------------------------------------|----|
| 3. | Мистецтво Стародавнього світу                       | 16 |
| 4. | Середньовічне мистецтво                             | 13 |
| 5. | Мистецтво Відродження                               | 17 |
| 6. | Мистецтво XVI – середини XIX століття               | 20 |
| 7. | Мистецтво другої половини XIX – початку XX століття | 13 |
| 8. | Мистецтво другої половини XX – початку XXI століття | 13 |

### КОГНІТИВНІ РІВНІ ОХОПЛЕННЯ:

**Рівень А.** Необхідний кваліфікаційний рівень «Знання».

**Рівень В.** Необхідний кваліфікаційний рівень «Знання», «Розуміння».

**Рівень С.** Необхідний кваліфікаційний рівень «Знання», «Розуміння», «Застосування».

**Рівень D.** Необхідний кваліфікаційний рівень «Знання», «Розуміння», «Застосування» та «Аналіз»/ «Синтез»/ «Оцінка».

### ДЕТАЛІЗОВАНА СТРУКТУРА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ

| № з/п       | Назва розділу/теми та її зміст                                                                                                                                                                                              | Питома вага, % | Когнітивний рівень |
|-------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|--------------------|
| <b>1.</b>   | <b>РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ</b>                                                                                                                                                                                         | 4              |                    |
| <b>1.1.</b> | <b>Поняття і сутність мистецтва</b>                                                                                                                                                                                         |                |                    |
| 1.1.1.      | Поняття мистецтва                                                                                                                                                                                                           |                | А                  |
| 1.1.2.      | Функції мистецтва: естетична, пізнавальна, виховна, комунікативна                                                                                                                                                           |                | А                  |
| <b>1.2.</b> | <b>Естетичні категорії та поняття в аналізі мистецтва</b>                                                                                                                                                                   |                |                    |
| 2.1.1.      | Основні категорії класичної естетики в аналізі мистецтва: «прекрасне» та «потворне», «піднесене», «героїчне», «низьке», «трагічне» і «комічне»                                                                              |                | А                  |
| 2.2.1.      | Основні мистецькі жанри. Основні жанри образотворчого мистецтва: портрет, пейзаж, натюрморт, жанровий живопис, марина. Основні музичні жанри: опера, балет, кантата, романс, соната, симфонія. Основні жанри театру: драма, |                | А                  |



|                  |                                                                                                                                                                                                                                                         |   |   |
|------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
|                  | комедія, трагедія                                                                                                                                                                                                                                       |   |   |
| <b>1.<br/>3.</b> | <b>Світоглядні засади мистецтва</b>                                                                                                                                                                                                                     |   |   |
| 1.<br>3.1.       | Світоглядні засади доісторичного мистецтва: міфологія як висхідна форма світосприйняття світу та людини, синкретизм, традиційність культурних практик, емоційно-чуттєве сприйняття світу                                                                |   | В |
| 1.<br>3.2.       | Світоглядні засади античного мистецтва: ідея демократії, космоцентризм, антропоцен-тризм, змагальний характер культурних практик                                                                                                                        |   | В |
| 1.<br>3.3.       | Світоглядні засади мистецтва доби середньовіччя: християнство як системоутворюючий елемент культури, теоцентризм, християнський антропоцентризм, аскетизм, символічність, алегоричність і канонічність мистецтва                                        |   | В |
| 1.<br>3.4.       | Світоглядні засади європейського мистецтва XV-XIX ст.: раціоналізм, ідея прогресу, універсалізм, пантеїзм, антропоцентризм, гуманізм                                                                                                                    |   | В |
| 1.<br>3.5.       | Умови та чинники розвитку європейського мистецтва XX-XXI ст.: прогрес наукового знання та розвиток технологій, багато-вимірність та плюралізм культурних практик, демократизація культури і свобода художнього вираження, вплив технологій на мистецтво |   | В |
| <b>1.<br/>4.</b> | <b>Релігійне сакральне мистецтво</b>                                                                                                                                                                                                                    |   |   |
| 1.<br>4.1.       | Християнське сакральне мистецтво: видова характеристика                                                                                                                                                                                                 |   | А |
| 1.<br>4.2.       | Іконографія Пресвятої Трійці, Ісуса Христа і Богородиці                                                                                                                                                                                                 |   | А |
| <b>2.</b>        | <b>РОЗДІЛ 2. ДОІСТОРИЧНЕ<br/>МИСТЕЦТВО</b>                                                                                                                                                                                                              | 4 |   |
| 2.<br>1.         | <b>Характерні риси мистецтва нерухомих<br/>пам'яток доби палеоліту-мезоліту</b>                                                                                                                                                                         |   |   |
| 2.<br>1.1.       | Печери Ласко та Альтаміра                                                                                                                                                                                                                               |   | А |
| 2.<br>1.2.       | Житла з кісток мамонта, досліджені на території України                                                                                                                                                                                                 |   | А |
| 2.<br>1.3.       | Настінні малюнки у печерах доби палеоліту Європи                                                                                                                                                                                                        |   | В |
| 2.<br>1.4.       | Пам'ятки наскельного мистецтва узбережжя Середземного моря Іспанії: Куевас-де-ла-Аранья                                                                                                                                                                 |   | А |

|            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |    |   |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---|
|            | поблизу Бікорпа, Ель-Когул                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |    |   |
| 2.<br>2.   | <b>Рухомі пам'ятки мистецтва доби палеоліту-мезоліту: зміст та символіка, особливості інтерпретації</b>                                                                                                                                                                                                                                                |    |   |
| 2.<br>2.1. | Артефакти Мізинської стоянки                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |    | A |
| 2.<br>2.2. | Венера з Холе-Фельс, Віллендорфська Венера                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |    | A |
| 2.<br>2.3. | «Музичні інструменти» Мізинської стоянки                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |    | B |
| 2.<br>3.   | <b>Мистецтво доби неоліту-енеоліту</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |    |   |
| 2.<br>3.1. | Орнаментация кераміки доби неоліту: характерні риси                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |    | A |
| 2.<br>3.2. | Орнаментация посуду культури Трипілля – Кукутень: елементи, мотиви, композиції                                                                                                                                                                                                                                                                         |    | A |
| 2.<br>3.3. | Глиняні фігурки та моделі жител культури Трипілля – Кукутень                                                                                                                                                                                                                                                                                           |    | A |
| 2.<br>3.4. | Особливості неолітично-енеолітичного мистецтва в контексті змін у господарській діяльності та світогляді тогочасних людей                                                                                                                                                                                                                              |    | B |
| 2.<br>3.5. | Мегалітичні споруди: дольмени, менгіри, кромлехи (Стоунхендж)                                                                                                                                                                                                                                                                                          |    | B |
| 2.<br>4.   | <b>Мистецтво та архаїчні форми релігій: магія, фетишизм, анімізм, тотемізм</b>                                                                                                                                                                                                                                                                         |    | B |
| 3.         | <b>РОЗДІЛ 3. МИСТЕЦТВО СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 16 |   |
| 3.<br>1.   | <b>Основні центри розвитку мистецтва Давнього Світу: Месопотамія та Давній Єгипет</b>                                                                                                                                                                                                                                                                  |    |   |
| 3.<br>1.1. | Зикурат Етеменанкі (Вавилонська вежа)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |    | B |
| 3.<br>1.2. | Артефакти мистецтва Месопотамії: ваза Варка (друга половина IV тис. до н.е.) та Стела Хаммурапі – як символи божественної легітимізації царського правління та суспільної ієрархії. Скульптури Ламассу (Шеду) як втілення божественного захисту та сили правителя. Ворота (Брама) богині Іштар: композиційна структура, поліхромія, міфологічні сюжети |    | B |
| 3.<br>2.   | <b>Мистецтво Давнього Єгипту</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |    |   |
| 3.<br>2.1. | Видова специфіка мистецтва Давнього Єгипту (архітектура, скульптура, живопис,                                                                                                                                                                                                                                                                          |    | B |

|                  |                                                                                                                                                                                                                                   |  |   |
|------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|
|                  | декоративне мистецтво, музика). Синтез мистецтв в Давньому Єгипті                                                                                                                                                                 |  |   |
| 3.<br>2.2.       | Основні риси мистецтва Давнього Єгипту                                                                                                                                                                                            |  | В |
| 3.<br>2.3.       | Основні форми архітектури Давнього Єгипту (поховальна архітектура – ансамбль пірамід в Гізі, храмові комплекси: храм Амона-Ра в Карнаку)                                                                                          |  | В |
| 3.<br>2.4.       | Міф і канон як основа давньоєгипетського мистецтва: Палетка фараона Нармера (сюжети зображення та методи передачі ієрархії фігур). Мистецтво та давньоєгипетський поховальний культ: артефакти гробниці Тутанхамона               |  | В |
| 3.<br>2.5.       | Давньоєгипетські містерії Ісиди. Міф про смерть та воскресіння Осіріса. Музично-театралізовані дійства, музична складова                                                                                                          |  | В |
| <b>3.<br/>3.</b> | <b>Античне мистецтво</b>                                                                                                                                                                                                          |  |   |
| 3.<br>3.1.       | Пам'ятки Крито-Мікенської культури. Кносський палац на острові Крит (середина II тис. до н.е.). Сюжетна характеристика фрескових розписів: Фреска «Ігри з биком». Розписи тронного залу та мегарону цариці: «Фреска з дельфінами» |  | В |
| 3.<br>3.2.       | Антична міфологія як основа мистецтва. «Іліада» і «Одіссея» Гомера. Міфи, пов'язані з архітектурою: Міф про Дедала архітектора палацу, Мінотавра, Аріадну та Тесея                                                                |  | В |
| 3.<br>3.3.       | Значення полісу в давньогрецькій культурі. Площа агора та Акрополь як центри суспільного життя. Ансамбль Афінського акрополя. Ордерна система античної Греції                                                                     |  | В |
| 3.<br>3.4.       | Шедеври античної пластики. Втілення античного канону: Поліклет «Дорифор». Мирон «Дискобол». Пракситель «Афродіта Кнідська». «Венера Мілоська»                                                                                     |  | В |
| 3.<br>3.5.       | Антична кераміка. Чорнофігурний вазопис (VII - V ст. до н.е.), Червонофігурний вазопис (530 рр. до н. е - III ст. до н.е.): сюжети та композиційні прийоми                                                                        |  | В |
| 3.<br>3.6.       | Витоки античного театру з культу бога Діоніса. Особливості архітектури театру. Музична природа давньогрецького театру: оркестра – місце, де відбуваються події, хор, танцюристи, інструментальний ансамбль, корифей – ведучий     |  | В |

|             |                                                                                                                                                                                                             |    |   |
|-------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---|
|             | співак і диригент. Зародження та розквіт трагедії: Есхіл «Прометей закутий»; Софокл «Едіп-цар»; Евріпід «Медея» та комедії: Арістофан «Лісістрата»                                                          |    |   |
| 3.<br>3.7.  | Музика в античній культурі: міфи про Орфея, Аполлона та Марсія. Покровитель всіх мистецтв Аполлон Мусагет. Піфійські ігри                                                                                   |    | В |
| 3.<br>3.8.  | Архітектура античного Риму. Громадська архітектура: форум Траяна, Колізей, терми Діоклетіана, тріумфальна арка Костянтина. Сакральна язичницька архітектура: Храм Вести, Пантеон                            |    | В |
| 3.<br>3.9.  | Образотворче мистецтво античного Риму. Фрескові розписи Помпей: вілла Містерій. Особливості фаюмського портрету: реалізм та психологізм                                                                     |    | В |
| 3.<br>3.10. | Мистецтво скіфів та сарматів. Скіфський звіриний стиль: основні сюжети зображень. Золота Скіфська Пектораль, золотий гребінь з кургану Солоха. Скіфська арфа                                                |    | В |
| 4.          | <b>РОЗДІЛ 4. СЕРЕДНЬОВІЧНЕ МИСТЕЦТВО</b>                                                                                                                                                                    | 13 |   |
| 4.<br>1.    | <b>Архітектура епохи середньовіччя</b>                                                                                                                                                                      |    |   |
| 4.<br>1.1.  | Становлення основних форм християнської сакральної архітектури: базиліка, хрестово-купольний храм. Хрестово-купольний храм Візантії (церква Осіос-Лукас в Фокиді) та базиліка (Нотр-Дам де Парі)            |    | В |
| 4.<br>1.2.  | Софія Константинопольська (532-537 pp.): конструктивні особливості архітектури, символіка та образність собору                                                                                              |    | В |
| 4.<br>1.3.  | Спільні та відмінні риси мистецтва романіки та готики: романські та готичні скульптури та романські і готичні вікна-рози в соборі в Шартрі (Франція), Вормський собор (Німеччина), собор в Амьєні (Франція) |    | В |
| 4.<br>1.4.  | Спільні та відмінні риси хрестово-купольної архітектури храмів Візантії та Русі: храми монастиря Осіос-Лукас в Фокиді (Греція), собор Софії Київської                                                       |    | В |
| 4.<br>2.    | <b>Середньовічна іконографія</b>                                                                                                                                                                            |    |   |

|            |                                                                                                                                                                      |  |   |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|
| 4.<br>2.1. | Формування ранньохристиянської іконографії на прикладі пам'яток Равенни: базиліка св. Аполінарія Нуово, баптистерій орто-доксів                                      |  | А |
| 4.<br>2.2. | Іконографічні зображення Ісуса Христа та Богородиці у візантійській традиції                                                                                         |  | В |
| 4.<br>2.3. | Іконографія мозаїчного оздоблення собору св. Софії у Києві. Фресковий розпис Кирилівської церкви                                                                     |  | А |
| 4.<br>2.4. | Книжкова мініатюра києво-руської доби. Мініатюри «Остромирового Євангелія», «Ізборника Святослава»                                                                   |  | В |
| 4.<br>3.   | <b>Музичне мистецтво середньовіччя</b>                                                                                                                               |  |   |
| 4.<br>3.1. | Сакральна музика доби середньовіччя: Візантії (Літургія, Роман Солодкоспівець); Західної Європи (Меса, григоріанський наспів); Київської держави (знаменний розспів) |  | В |
| 4.<br>4.   | <b>Світське музичне мистецтво та лірична поезія середньовіччя</b>                                                                                                    |  |   |
| 4.<br>4.1. | Музичне мистецтво та лірична поезія трубадурів, труверів, мінезингерів: балади про короля Артура, Річарда Левине Серце, Робін Гуда                                   |  | В |
| 4.<br>4.2. | Середньовічний епос: «Пісня про Роланда», рік Роланда як символ середньовічного лицарства. «Пісня про Нібелунгів»                                                    |  | В |
| 4.<br>4.3. | Епічні співці-бояни. Жанр билини. «Слово о полку Ігоревім»                                                                                                           |  | В |
| 4.<br>5.   | <b>Література середньовіччя</b>                                                                                                                                      |  |   |
| 4.<br>5.1. | «Сповідь» Аврелія Августина як одна з перших автобіографій у літературі та філософії                                                                                 |  | В |
| 4.<br>5.2. | Західноєвропейський лицарський роман «Трістан та Ізольда»                                                                                                            |  | В |
| 4.<br>5.3. | Література києво-руської доби: «Повість минулих літ», «Повчання дітям» Володимира Мономаха                                                                           |  | В |
| 4.<br>5.4. | «Божественна комедія» Данте Аліг'єрі                                                                                                                                 |  | В |
| 4.<br>6.   | <b>Сценічне мистецтво середньовіччя</b><br>Майданні п'єси: міраклъ та містерія (містерія «Страсті Господні»). Мистецтво скоморохів                                   |  | В |
| 4.<br>7.   | <b>Мистецтво середньовічної рукописної книги. Книгодрукування</b>                                                                                                    |  |   |
| 4.         | Мистецтво середньовічної рукописної книги:                                                                                                                           |  | В |

|            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |    |   |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---|
| 7.1.       | оправи, мініатюри, орнаментация книжок. Остромирове Євангеліє, Київський Псалтир 1397 р.                                                                                                                                                                                                                                                                                 |    |   |
| 4.<br>7.2. | Розвиток книгодрукування у Західній Європі як поворотний момент в історії мистецтва книги: інкунабули, зокрема видання Гутенбергової Біблії 1455 р.                                                                                                                                                                                                                      |    | В |
| 5.         | <b>РОЗДІЛ 5. МИСТЕЦТВО<br/>ВІДРОДЖЕННЯ</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 17 |   |
| 5.<br>1.   | <b>Періодизація мистецтва Відродження:</b> Протовідродження (кінець XIII - XIV ст.); раннє Відродження (XV ст.); високе Відродження (перша половина XVI ст.); пізнє Відродження (друга половина XVI ст.). Північне Відродження (XVI століття, паралельно з північним та італійським маньєризмом)                                                                         |    | А |
| 5.<br>2.   | <b>Архітектура та живопис Відродження</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |    |   |
| 5.<br>2.1. | Особливості архітектури Відродження: культова та світська архітектура. Ордерні композиції в архітектурі: лоджії, базиліки, палаццо, ротонди як вияв відродження античних форм в архітектурі (фасадна лоджія Оспедале дельї інноченті (Шпиталь невинних) Ф. Брунеллескі, фасад палаццо Ручеллаї Л.Б. Альберті, ротонда Темп'єтто Д. Браманте, фасад базиліки А. Палладіо) |    | В |
| 5.<br>2.2. | Загальна характеристика живопису Відродження: С. Боттічеллі «Народження Венери», Леонардо да Вінчі «Мона Ліза», Рафаель Санті «Афінська школа»                                                                                                                                                                                                                           |    | В |
| 5.<br>2.3. | Розбудова Ватикану та собору Святого Петра: проект хрестово-купольного собору Браманте та Мікеланджело                                                                                                                                                                                                                                                                   |    | В |
| 5.<br>2.4. | Розписи Сікстинської капели Мікеланджело                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |    | В |
| 5.<br>2.5. | Особливості мистецтва Північного Відродження: «Жебраки» П. Брейгеля-старшого, «Човен дурнів» І. Босха, «Чотири вершники Апокаліпсису» А. Дюрера                                                                                                                                                                                                                          |    | В |
| 5.<br>3.   | <b>Музика Відродження</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |    |   |
| 5.<br>3.1. | Розвиток церковної хорової поліфонічної музики: форми – канон, фуга. Національні стилі                                                                                                                                                                                                                                                                                   |    | В |

|            |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |    |   |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---|
|            | музики: Нідерланди (Ж. Депре, О. ді Лассо), Франція (шансон, К. Жанекен), Італія (строгий стиль Д. П. да Палестріни)                                                                                                                                                                          |    |   |
| 5.<br>3.2. | Зародження української історичної пісні та думи, які мали назви «невольничі плачі», «козацькі псалми». Музика періоду заснування Запорозької Січі – «Пісня про Байду». Найстаріші українські думи: «Плач невольників», «Маруся Богуславка». Церковна музика: київська квадратна нота, Ірмолой |    | В |
| 5.<br>3.3. | Українські інструменти доби Відродження: лютня, торбан, кобза, бандура. Лютневі табулатури.                                                                                                                                                                                                   |    | А |
| 5.<br>4.   | <b>Сценічне мистецтво Відродження</b>                                                                                                                                                                                                                                                         |    |   |
| 5.<br>4.1. | Англійський театр «Глобус» як приклад єлизаветинського театру доби Відродження: особливості сценічного простору. Значення драматургії В. Шекспіра для розвитку світового сценічного мистецтва                                                                                                 |    | В |
| 5.<br>4.2. | Особливості іспанського театру доби Відродження. Образ «людини честі» в драматургії Л. де Рueda, М. де Сервантеса, Л. де Вега, П. Кальдерона                                                                                                                                                  |    | В |
| 5.<br>4.3. | Основні напрями італійського театру Відродження: «вчена комедія» (Л. Аріосто, Н. Макіавеллі) та народна італійська комедія-імпрровізація «комедія дель арте». Вплив «комедії дель арте» на європейський театр ляльок (персонажі-маски) та на циркові типажі                                   |    | В |
| 5.<br>5.   | <b>Література та філософія Відродження</b>                                                                                                                                                                                                                                                    |    |   |
| 5.<br>5.1. | Утопізм і утопічна література у контексті розбудови справедливого суспільства: «Утопія» Т. Мора, «Місто Сонця» Т. Кампанелли                                                                                                                                                                  |    | В |
| 5.<br>5.2. | «Досліди» М. Монтеня у контексті становлення есе як нового літературного жанру                                                                                                                                                                                                                |    | В |
| 5.<br>5.3. | Розвиток книгодрукування в Україні як важливий етап в історії мистецтва книги. Перші друковані видання: «Апостол» І. Федорова, Острозька Біблія                                                                                                                                               |    | В |
| 6.         | <b>РОЗДІЛ 6. МИСТЕЦТВО XVI –<br/>СЕРЕДИНИ XIX СТОЛІТТЯ</b>                                                                                                                                                                                                                                    | 20 |   |
| 6.         | <b>Бароко</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                 |    |   |

|            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |  |   |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|
| 1.         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |  |   |
| 6.<br>1.1. | Зміна естетичних смаків та стильових форм мистецтва Відродження, криза гуманізму, контрреформація та зародження «єзуїтського стилю» бароко: храм-базиліка Іль Джезу в Римі                                                                                                                                                                                                                                                          |  | В |
| 6.<br>1.2. | Формальні прийоми течії маньєризм в архітектурі та образотворчому мистецтві палаццо Те в Мантуї Дж. Романо                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |  | В |
| 6.<br>1.3. | Стильові риси бароко: ансамблевисть та синтез мистецтв, живописність, динамічність, поліфонічність, пластичність, контрастність, просторовість, монументальність як основа формоутворення та стильові риси барокового мистецтва                                                                                                                                                                                                     |  | В |
| 6.<br>1.4. | Нові жанри в образотворчому мистецтві бароко: груповий портрет, натюрморт, пейзаж, ведуги (міський пейзаж), побутовий жанр. Нові жанри в музиці: опера та її складові (Ж.Б. Люллі, К. Монтеверді), сценічні театральні-музичні жанри (балет Людовіка XIV), український вертеп (театр ляльок), шкільний театр. Вокально-інструментальне мистецтво: кантата, ораторія                                                                 |  | В |
| 6.<br>1.5. | Нові прийоми, методи та техніки в образотворчому мистецтві бароко. В живописі та скульптурі: складні динамічні пози та ракурси перспектив фігуративних зображень («Давид» Л. Берніні), ілюзійний живопис (плафон Іль Джезу А. Поццо), караваджизм та штучне направлене світло («Навернення Савла» М. де Караваджо), скульптура («Екстаз Св. Терези» Л. Берніні), «золоте сяйво» («Даная» Рембрандта), техніка пастелі (Р. Карр'єра) |  | В |
| 6.<br>1.6. | Особливості архітектури європейського бароко. Ансамблі площ Риму: площа Св. Петра, площа Навона; фонтан Треві, палаццо Барберіні в Римі; палацово-паркові резиденції: Версаль. Храми Сант Андреа аль Квірінале Л. Берніні та Сан Карло алле куатро фонтане Ф. Борроміні в Римі. Архітектура театру: театр Сан Кассіано у Венеції                                                                                                    |  | В |
| 6.<br>1.7. | Характерні риси образотворчого мистецтва бароко в регіональних проявах: фламандська школа (П. П. Рубенс, А. ван Дейк), Нідерланди (Ф. Хальс, Я. Вермер), Іспанія (Д. Веласкес)                                                                                                                                                                                                                                                      |  | В |



|             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |   |
|-------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|
| 6.<br>1.8.  | Музичне мистецтво високого бароко: А. Вівальді; Й.С. Бах; Г.Ф. Гендель. Становлення інструментальних шкіл. Струнно-смичкова, органна, клавірна інструментальні школи                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  | В |
| 6.<br>1.9.  | Українське бароко: основні етапи розвитку та художньо-стилістичні особливості. Архітектура католицького та православного бароко: собор Святого Юра у Львові, Георгіївський собор Видубицького монастиря в Києві. Народне дерев'яне церковне будівництво та гетьманського бароко: дерев'яна церква Параскеви з села Зарубинці (скансен Пирогово), надбрамна церква Всіх Святих Києво-Печерської Лаври, Троїцький собор в Чернігові. Твори Б. Меретина, І. Григоровича-Барського. Композиція українського православного іконостасу. Сакральна католицька скульптура Й.-Г. Пінзеля |  | В |
| 6.<br>1.10. | Національні особливості сакрального образотворчого мистецтва українського бароко в творах «Великомучениці Варвара і Катерина» (1740-і рр.), «Покрова Пр. Богородиці з портретом гетьмана Б. Хмельницького» (XVIII ст.). Портрет парсунного типу: «Григорій Гамалія», кін. XVII ст. Українські книжкові мініатюри XVI ст.: Пересопницьке Євангеліє                                                                                                                                                                                                                               |  | В |
| 6.<br>1.11. | Музика в Острозькій, Києво-Могилянській академіях, колегіумах, братських школах. Жанри: кант, духовна пісня, псальма. Музика в українському шкільництві. Партесний стиль хорового співу в церковній музиці українського бароко. Партесний концерт. М. Дилецький «Воскресенський канон». Думи. Кобзарське мистецтво. Історичні пісні. Пісня С. Климовського «Їхав козак за Дунай» та її світовий розголос                                                                                                                                                                        |  | В |
| 6.<br>1.12. | «Сад божественних пісень» Г. Сковороди як феномен культури бароко. «Філософія серця», концепти «спорідненої праці» та «рівної нерівності» Г. Сковороди у контексті розвитку мистецтва і творчості митця. Г. Сковорода-музикант                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |  | В |
| 6.<br>2.    | <b>Класицизм</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |  |   |
| 6.<br>2.1.  | Культурний зміст епохи Просвітництва та естетичні пріоритети класицизму, орієнтація на античне мистецтво та мистецтво Відродження як                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  | В |

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |  |   |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|
|         | ідеальне та гідне для наслідування. І. Вінкельман – засновник історії мистецтва як науки                                                                                                                                                                                                                                                              |  |   |
| 6. 2.2. | Раціоналізм, нормативність творчості, тяжіння до завершених гармонійних форм як основа мистецтва класицизму в філософських та естетичних концепціях: раціоналізм Р. Декарта як пошуки безсумнівного у сфері мистецтва, аналітика «прекрасного» та «високого» І. Канта, принцип історизму у мистецтві Г. Гегеля                                        |  | В |
| 6. 2.3. | Стильові риси, характерні методи та прийоми мистецтва класицизму: регулярність та геометризм, тричасність композицій, повторюваність та варіативність форм, лаконізм, ясність, послідовність. Реалізм та ідеалізм в образотворчому мистецтві класицизму                                                                                               |  | В |
| 6. 2.4. | Тематика та образність, характерні жанри образотворчого мистецтва класицизму в творчості художників Н. Пуссена, Ж. Л. Давида, скульптора Ж.-А. Гудона                                                                                                                                                                                                 |  | В |
| 6. 2.5. | Особливості архітектури класицизму в творах Ж. Габріеля, К. Шинкеля, інтер'єрах Р. Адама                                                                                                                                                                                                                                                              |  | В |
| 6. 2.6. | Французький сценічний класицизм: П. Корнель, Ж. Расін, Мольєр. Канон балету П. Бошана. Реформатор балету Ж.-Ж. Новер та його «Листи про танець та балети». Німецьке просвітництво і театр: Г.-Е. Лессінг, Й.-В. Гете, Ф. Шіллер. Французьке Просвітництво і театр: «Весілля Фігаро» П. Бомарше                                                        |  | В |
| 6. 2.7. | Оперна реформа К.В. Глюка. Віденські класики: Й. Гайдн (соната, квартет, симфонія), В.-А. Моцарт (концерт, опера), Л. ван Бетховен (соната, симфонія, опера)                                                                                                                                                                                          |  | В |
| 6. 2.8. | Музична творчість М. Березовського, А. Веделя, Д. Бортнянського. Духовні і світські жанри: хоровий концерт, опера, інструментальний концерт, соната, камерна музика. Осередки розвитку української освіти – Глухівська музична школа, заснована гетьманом К. Розумовським. Бетховен і Україна: співпраця з А. Розумовським. Маєткові капели в Україні |  | В |
| 6. 3.   | <b>Мистецькі течії XIX ст.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  |   |
| 6.      | Неокласицизм та ампір в мистецтві та                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |  | В |

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |  |   |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|
| 3.1.         | архітектурі Європи XIX ст.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |  |   |
| 6.<br>3.2.   | <b>Романтизм</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  |   |
| 6.<br>3.2.1. | Естетичні концепції та ідейно-художні завдання романтизму: цінність особистості (Ф. Шлегель, Ф. Шеллінг), геній і геніальність, ірраціоналізм і «філософія життя», гармонія аполлонічного та діонісійського начал в мистецтві (Ф. Ніцше)                                                                                                                                            |  | В |
| 6.<br>3.2.2. | Романтизм в образотворчому мистецтві. Живопис французького романтизму: творчість Е. Делакруа. Англія: В. Тернер, об'єднання прерафаелітів. Німецький романтизм в образотворчому мистецтві: творчість К. Д. Фрідріха                                                                                                                                                                 |  | В |
| 6.<br>3.2.3. | Романтизм в українському живописі, соціально-історичний та культурний ґрунт його зародження та розвитку: у творчості І. Сошенка, Т. Шевченка, К. Трутовського, М. Пимоненка                                                                                                                                                                                                         |  | В |
| 6.<br>3.2.4. | Романтизм в музиці: Австро-німецький романтизм Ф. Шуберт, Ф. Мендельсон, Р. Вагнер. Італійський музичний романтизм: Н. Паганіні, Дж. Верді. Східно-європейський романтизм: Ф. Шопен (Польща), Ф. Ліст (Угорщина), А. Дворжак (Чехія). Французька музика XIX ст.: К. Сен-Санс. Скандинавська музика XIX ст.: Е. Гріг. Романтизм у балеті («Сильфіда», «Жізель»)                      |  | В |
| 6.<br>3.2.5. | Духовна хорова музика українських композиторів-священиків (Літургія отця М. Вербицького). Пісні на слова Т. Шевченка (Г. Гладкий «Заповіт»); пісні-гімни: отця М. Вербицького «Ще не вмерла Україна», М. Лисенка «Боже великий, єдиний». Солоспіви на слова українських поетів: «Дивлюсь я на небо» М. Петренка, «Стоїть гора високая» Л. Глібова, «Ніч яка місячна» М. Старицького |  | В |
| 6.<br>3.2.6. | Кріпацький театр та перші професійні театри в Україні. Розвиток українського театру та роль музики у ньому. Жанр співогри – п'єса з музикою. І. Котляревський «Наталка Полтавка». Театр «Руська бесіда» в Галичині. Театр корифеїв: М. Кропивницький, М. Садовський, М. Заньковецька, І. Карпенко-Карий, М. Старицький, П. Саксаганський. Опера С. Гулака-Артемовського             |  | В |

|        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |    |   |
|--------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---|
|        | «Запорожець за Дунаєм». М. Лисенко «Тарас Бульба»                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |    |   |
| 6.3.3. | Раціоналізм як вияв науково-технічного прогресу та промислової революції в архітектурі: Кришталевий палац Всесвітньої виставки в Лондоні, бібліотеки Лабруста в Парижі, Ейфелева вежа як приклади застосування металу в архітектурі                                                                                                                                                                                                                                                                                  |    | В |
| 6.3.4. | Візуальна комунікація промислової революції, зародження реклами та брендингу, зростання масового друку: плакат, періодика, фотографія, літографія                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |    | В |
| 6.3.5. | Історизм в архітектурі (стилізації, неостилі, еклектика). Приклади стилізацій: парламент Відня, парламент Будапешту. Приклади еклектики: базиліка Сакре-Кер на Монмартрі, Київський оперний театр                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |    | В |
| 6.3.6. | Нові жанри видовищного та музичного мистецтва. Виникнення жанру оперети («Опера в маскараді» Ж. Оффенбаха). Основні характеристики та складові циркового мистецтва                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |    | В |
| 7.     | <b>РОЗДІЛ 7. МИСТЕЦТВО ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 13 |   |
| 7.1.   | <b>Імпресіонізм та постімпресіонізм як мистецькі явища другої половини ХІХ – початку ХХ ст.<br/>Становлення символізму</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |    |   |
| 7.1.1. | Імпресіонізм і становлення пленеру як художньої практики. Ключові представники імпресіонізму в образотворчому мистецтві та скульптурі. Живописна робота К. Моне «Враження, схід сонця» як програмний твір імпресіонізму. Живопис Е. Мане «Сніданок на траві»; П.-О. Ренуара «Портрет актриси Жанни Самарі», Е. Дега «Блакитні танцівниці». Скульптурна робота О. Родена «Мислитель». Імпресіоністичні тенденції в українському мистецтві на прикладі творів О. Мурашка «Поблизу кафе», І. Труша «Захід сонця в лісі» |    | В |
| 7.1.2. | Імпресіоністичні риси в музичному мистецтві межі ХІХ-ХХ ст. на прикладі творів К. Дебюссі «Місячне сяйво»; В. Барвінського «Прелюдії»                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |    | В |
| 7.     | Становлення та основні риси                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |    | В |

|            |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |  |   |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|
| 1.3.       | постімпресіоністичного напрямку в мистецтві кінця XIX століття. Ключові представники та їх програмні твори: В. ван Гог «Зоряна ніч», П. Гоген «Таїтjанки на пляжі»                                                                                                                   |  |   |
| 7.<br>1.4. | Символізм як мистецький напрям. Символістичний театр: М. Метерлінк і нова драма. Символізм в музиці: М. Чюрльоніс «Соната моря» (Музика живопису), Я. Степовий «Прелюд пам'яті Т. Шевченка». Символізм в образотворчому мистецтві: Г. Моро «Гесіод і муза»                           |  | А |
| 7.<br>2.   | <b>Розвиток театрального мистецтва та кінематографу на зламі XIX-XX ст.</b>                                                                                                                                                                                                          |  |   |
| 7.<br>2.1. | Ідея синтетичного театру кінця XIX-XX століття та його значення для становлення режисерського театру: театри та кабаре М. Рейнгардта; Е.Г. Крег (реформа образної театральної лексики та поява поняття «сценографії»)                                                                |  | В |
| 7.<br>2.2. | Урбанізм (Е. Саті – «меблева» фонова музика, представник французької «шістки» – А. Онеггер «Пасифік 231»; джаз – Дж. Гершвін «Рапсодія в стилі блюз», Я. Барніч «Гуцулка Ксеня» з однойменного мюзиклу). Поява мюзиклу як комерційного жанру. Театри на Бродвеї                      |  | В |
| 7.<br>2.3. | Натуралізм на театральній європейській сцені («Вільний театр» в Парижі, Театр Антуана, реж. А. Антуан, «Вільний театр» в Берліні, реж. О. Брам). Веризм в італійській опері як прояв натуралізму. Дж. Пуччіні «Чіо-Чіо-Сан» (Мадам Баттерфляй). Творчість С. Крушельницької          |  | В |
| 7.<br>2.4. | Кіно як синтетичне мистецтво. Зв'язок кінематографа із традиційними мистецтвами: театром, літературою, живописом, музикою. Основні види кінематографа: ігрове кіно, неігрове кіно, анімація. Перші кроки кіномистецтва. Сеанси братів Люм'єр. Жорж Мельєс і зародження ігрового кіно |  | В |
| 7.<br>2.5. | Жанрова класифікація ігрового кінематографа. Специфіка основних жанрів: мелодрама, комедія, трилер, драма, мюзикл, історичний фільм, фантастичний фільм, вестерн                                                                                                                     |  | А |
| 7.<br>2.6. | Видатні кінорежисери першої половини XX століття. Персоналії та фільми: Ч. Чаплін («Вогні великого міста», «Великий диктатор»), К. Т. Дреєр                                                                                                                                          |  | А |

|             |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |   |
|-------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|
|             | («Страсті Жанни д'Арк»), О. Веллс («Громадянин Кейн»), О. Довженко («Земля»)                                                                                                                                                                                                                  |  |   |
| <b>7.3.</b> | <b>Модерн як стиль мистецтва на зламі XIX-XX ст.</b>                                                                                                                                                                                                                                          |  |   |
| 7.3.1.      | Особливості європейської архітектури стилю модерн: будинок-студія В.Орта в Брюсселі (Музей Орта, Бельгія, ар-нуво, інтер'єр, деталі), будинок Бальо архітектора А.Гауді в Барселоні (Іспанія, модернізмо), павільон сецесіона у Відні архітектора Й. Ольбріха (Австро-Угорщина, сецесія)      |  | А |
| 7.3.2.      | Стиль модерн в образотворчому мистецтві. Ключові представники модерну та їх твори: плакати А. Мухи. Творчість Г. Клімта («Поцілунок», «Юдита і голова Олоферна»)                                                                                                                              |  | А |
| 7.3.3.      | Особливості української архітектури стилю модерн: Полтавське земство В. Кричевського                                                                                                                                                                                                          |  | А |
| 7.3.4.      | Постромантизм та сецесія в музиці на прикладі творчості Г. Малера «Adagietto з Симфонії № 5», Ст. Людкевича «Кавказ»                                                                                                                                                                          |  | В |
| 7.3.5.      | Становлення танцю модерн як нової художньої форми на зламі XIX–XX століть. Творчість А. Дункан. Творчість В. Авраменка як приклад переосмислення українського народного танцю                                                                                                                 |  | В |
| 7.3.6.      | Перший стаціонарний український театр М. Садовського та сценічне втілення драматургії модерну: І. Франко, Леся Українка, В. Винниченко, Олександр Олесь                                                                                                                                       |  | В |
| <b>7.4.</b> | <b>Модерністські напрями і течії кін. XIX - поч. XX ст.</b>                                                                                                                                                                                                                                   |  |   |
| 7.4.1.      | Фовізм як стиль групи французьких художників XX ст.: Анрі Матісс «Танець», Андре Дерен «Естак». Фовізм як вияв неоархаїки в музиці і театрі: світова революція, здійснена балетом І. Стравинського «Весна священна»; перший досвід неакадемічної, опозиційної класичної, хореографії в балеті |  | В |
| 7.4.2.      | Теорія кубізму: проблеми і значення для розвитку світового мистецтва XX ст. Кубізм в образотворчому мистецтві: Ж. Брак «Жінка з гітарою», П. Пікассо «Авіньйонські дівчата». Характерні риси кубізму в скульптурі на прикладі творів О. Архипенка «Синя танцівниця» та                        |  | В |

|             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |   |
|-------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|
|             | «Гондольер»                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |  |   |
| 7.<br>4.3.  | Італійський футуризм та його значення для розвитку мистецтва в ХХ ст. (У. Боччоні). Маніфест футуризму Ф.Т. Марінетті. Театральна Серата. Український футуризм: Театр ім. Г. Михайличенка на чолі з М. Терещенко                                                                                                                                                             |  | В |
| 7.<br>4.4.  | Вплив ключових ідей неотомізму на формування естетичних концепцій у світовому мистецтві першої половини ХХ ст. Неовізантизм як сакральна лінія в українській музиці. М. Леонтович «У Царстві Твоїм» (Блаженні), «Отче наш» з «Літургії»; К. Стеценко «Милість миру», Я. Яциневич «Псальма до Богородиці». Культурна дипломатія Української Республіканської Капели О. Кошиця |  | В |
| 7.<br>4.5.  | Теорія духовного в мистецтві В. Кандинського. Становлення абстракціонізму. «Неопластицизм» П. Мондріана. Супрематизм К. Малевича. Абстрактний експресіонізм: Дж. Поллок, М. Ротко                                                                                                                                                                                            |  | В |
| 7.<br>4.6.  | Експресіонізм та його значення для розвитку світового мистецтва, театру та кінематографу у ХХ ст. Живописні роботи Е. Мунка «Крик». Експресіонізм в музиці: А. Шенберг «Врятований з Варшави». Експресивний танець у творчості Р. Лабана, М. Вігман. Кіноекспресіонізм: Р. Віне («Кабінет доктора Калігарі»), Ф. В. Мурнау («Носферату. Симфонія жаху»)                      |  | В |
| 7.<br>4.7.  | Сюрреалізм в образотворчому мистецтві: С. Далі «Постійність пам'яті», «Спокуса святого Антонія». Сюрреалістичні тенденції в кіно: «Андалузський пес» Л. Бунюеля                                                                                                                                                                                                              |  | В |
| 7.<br>4.8.  | Дадаїзм у мистецтві. «Маніфест Дада» Т. Тцара. Дадаїзм у кінематографі: «Антракт» Р. Клера. Теорія «Ready Made» і нова концепція мистецтва М. Дюшана                                                                                                                                                                                                                         |  | В |
| 7.<br>4.9.  | Діалектика національного та авангардного в мистецтві України: творчість Г. Нарбута, М. Бойчука, О. Богомазова. Фольклоризм як новітній напрям в музиці: М. Леонтович: «Щедрик». В. Верховинець як фундатор теорії українського народного танцю                                                                                                                               |  | В |
| 7.<br>4.10. | Художній напрям конструктивізму. В. Єрмилов. Архітектурний ансамбль Держпрому в                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  | В |

|             |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |    |   |
|-------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---|
|             | Харкові. Німецька школа архітектури «Баугауз». Театральні експерименти «Баугауз»: О. Шлеммер «Тріадичний балет». Функціоналізм як архітектурно-дизайнерський напрям: Ле Корбюзьє, Ф.Л. Райт, Міс ван дер Рое                                                                                |    |   |
| 7.<br>4.11. | Український кіноавангард: І. Кавалерідзе, Дзига Вертов, О. Довженко                                                                                                                                                                                                                         |    | В |
| 7.<br>4.12. | Основні принципи епічного театру Б. Брехта та його вплив на подальший розвиток сценічного мистецтва                                                                                                                                                                                         |    | В |
| 7.<br>4.13. | Пошуково-експериментальний театр Леся Курбаса. Значення Мистецького об'єднання «Березіль» у закладанні засад новітньої режисерської школи України                                                                                                                                           |    | В |
| 7.<br>4.14. | Український сценічний авангард та його значення у становленні української сценографії: О. Екстер, А. Петрицький, В. Меллер                                                                                                                                                                  |    | В |
| 7.<br>4.15. | Вітаїзм (М. Хвильовий, В. Пачовський) як типово український напрям в мистецтві першої половини ХХ ст. Фінал 2 симфонії Л. Ревуцького на основі веснянки «А ми просо сіяли», Скрипковий концерт В. Косенка. Розстріляне Відродження. Школа М. Бойчука: неовізантизм в українському мистецтві |    | В |
| 7.<br>4.16. | Пісенна творчість національно-визвольних змагань українців. «Ой, у лузі червона калина» С. Чарнецького та її актуалізація у вирі сучасних подій                                                                                                                                             |    | В |
| 7.<br>4.17. | Роль В. Діснея у становленні мистецтва анімації на прикладі «Білосніжки та сімох гномів»                                                                                                                                                                                                    |    | В |
| 7.<br>4.18. | «Співак джазу» як початок звукової революції в кіно                                                                                                                                                                                                                                         |    | В |
| 8.          | <b>РОЗДІЛ 8. МИСТЕЦТВО ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ</b>                                                                                                                                                                                                                        | 13 |   |
| 8.<br>1.    | <b>Основні поняття в мистецтві другої половини ХХ – початку ХХІ ст.</b>                                                                                                                                                                                                                     |    |   |
| 8.<br>1.1.  | Постмодернізм як феномен мистецтва. Перформанс, сайт-специфік театр, імерсивна вистава, інсталяція, графіті                                                                                                                                                                                 |    | А |
| 8.<br>1.2.  | Жанри і види музичної масової культури: популярна музика, рок, джаз. Українська естрадна музика, творчість В. Івасюка; поєднання рок- і поп-музики з народнопісенною традицією                                                                                                              |    | А |



|            |                                                                                                                                                                                                                                 |  |   |
|------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|
| 8.<br>1.3. | Масовізація мистецтва і кризові явища в європейському культурному просторі (О. Шпенглер). Концепт homo ludens (Й. Гейзінга) і критика «масового» мистецтва                                                                      |  | А |
| 8.<br>2.   | <b>Мистецькі напрями другої половини ХХ – початку ХХІ ст.</b>                                                                                                                                                                   |  |   |
| 8.<br>2.1. | Напрямок поп-арту: Е. Воргол, Р. Ліхтенштейн                                                                                                                                                                                    |  | В |
| 8.<br>2.3. | Концептуалізм у сфері пластичних мистецтв: Дж. Кошут, Б. Науман                                                                                                                                                                 |  | В |
| 8.<br>2.4. | Мінімалізм як нова зображальність в мистецтві. Д. Джад. Мінімалізм у музиці на прикладі творчості Ф. Гласа                                                                                                                      |  | В |
| 8.<br>2.5. | Відео-арт як новаторський вид мистецтва. Відеомапінг та віджеїнг. Нам Джун Пайк                                                                                                                                                 |  | В |
| 8.<br>3.   | <b>Основні явища та творчі принципи в мистецтві другої половини ХХ – початку ХХІ ст.</b>                                                                                                                                        |  |   |
| 8.<br>3.1. | Представники українського нонконформізму: А. Горська, В. Зарецький                                                                                                                                                              |  | В |
| 8.<br>3.2. | Українське наївне мистецтво: М. Приймаченко, К. Білокур                                                                                                                                                                         |  | А |
| 8.<br>3.3. | Становлення української національної балетної вистави: «Лілея» К. Данькевича, балетмейстер Г. Березова; «Лісова пісня» М. Скорульського, балетмейстер В. Вронський                                                              |  | А |
| 8.<br>3.4. | Театр абсурду: Е. Йонеско, С. Беккет                                                                                                                                                                                            |  | В |
| 8.<br>3.5. | Сучасне циркове мистецтво на прикладі Cirque du Soleil                                                                                                                                                                          |  | А |
| 8.<br>3.6. | Школа української дієвої сценографії Д. Лідера                                                                                                                                                                                  |  | А |
| 8.<br>3.7. | Формалізм і функціоналізм в архітектурі другої половини ХХ ст.: музей Гуггейнгайма в Більбао Ф. Гері, ратуша та бібліотека в Ульмі (Stadthaus Ulm) Р. Меєра. Архітектурні напрями межі ХХ-ХХІ ст.: твори С. Калатрави, З. Хадід |  | А |
| 8.<br>3.8. | Пізній модернізм другої половини ХХ ст. в архітектурі: творчість Ле Корбюзьє (капела в Роншамі), твори О. Німеєра, хай-тек Н. Фостера                                                                                           |  | А |
| 8.<br>3.9. | Фольклорні мотиви та символізм в українському поетичному кіно 1960-1970-х рр. (С. Параджанов, Л. Осика, Ю. Ілленко, І. Миколайчук)                                                                                              |  | В |

|             |                                                                                                                                                                                                       |  |   |
|-------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|
| 8.<br>3.10. | Авторський кінематограф другої половини ХХ ст. Творчість І. Бергмана («Сьома печатка»), С. Кубріка («Космічна одіссея 2001»), Ф. Копполи («Хрещений батько»), М. Формана («Політ над гніздом зозулі») |  | В |
| 8.<br>3.11. | Постмодерністські тенденції в кіно. Д. Лінч («Твін-Пікс»), брати Коен («Великий Лебовські»), К. Тарантіно («Бульварне читиво»)                                                                        |  | А |
| 8.<br>3.12. | Неокласичні, модерні та постмодерні риси у хореографічному мистецтві ХХ - початку ХХІ ст. (Дж. Баланчин, С. Лифар, М. Бежар, П. Бауш). Український народно-сценічний танець у творчості П. Вірського  |  | В |
| 8.<br>3.13. | Тенденції сучасної музики: конкретна та електронна (Е. Варез); «мовчазна музика» - 4'33 Дж. Кейджа; екомузика (О. Мессіан); мета-музика (В. Сильвестров)                                              |  | А |
| 8.<br>3.14. | Нова фольклорна хвиля в музиці: Є. Станкович фольк-опера «Коли цвіте папороть», М. Скорик – музика до к/ф «Тіні забутих предків», «Мелодія»                                                           |  | В |